

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Ladislav MOTÚZ

**ANALÝZA ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ VE
VYBRANÝCH ČÁSTECH ČESKO-POLSKÉHO
POHRANIČÍ**

A JEHO PŘÍSPĚVĚK K PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCI

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.

Olomouc 2016

Bibliografický záznam

- Autor (osobní číslo):** Bc. Ladislav Motúz
- Studijní obor:** Regionální geografie
- Název práce:** Analýza územního plánování ve vybraných částech česko-polského pohraničí (a jeho příspěvek k přeshraniční spolupráci)
- Title of thesis:** Analysis of spatial planning in selected parts of the Czech-Polish borderland (and its contribution to cross-border cooperation)
- Vedoucí práce:** RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.
- Rozsah práce:** 86 stran, 20 vázaných příloh
- Abstrakt:** Předmětem práce je analýza systému územního plánování v ČR a Polsku. Na jejím základě jsou vyvozeny legislativní možnosti spolupráce v této oblasti. Pomocí porovnání strategických dokumentů, konzultací a dotazníkového šetření mezi aktéry české části pohraničí je zjišťován stav v praxi a diskutována otázka zavedení společného informačního systému územního plánování. Výzkum ukazuje, že za určitých podmínek (jako úprava legislativy či více iniciativní přístup aktérů) může územní plánování efektivněji přispívat pro rozvoj pohraničního území a rozvíjet spolupráci.
- Klíčová slova:** územní plánování, přeshraniční spolupráce, analýza, konzultace, dotazníkové šetření, česko-polské pohraničí
- Abstract:** The subject of the work is the analysis of spatial planning system in the Czech Republic and Poland. On its base are drawn legislative possibilities of cooperation in this field. Using the comparison of strategic documents, consultations and survey among participants the Czech part is detected in the state of practice and discussed the issue of introducing a common information system of spatial planning. Research shows that under certain conditions (such as revising the legislation or a more proactive approach actors) can spatial planning contribute effectively to the development of the border region and develop cooperation.
- Keywords:** spatial planning, cross-border cooperation, analysis, consultation, survey, Czech-Polish borderland

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
Přírodovědecká fakulta
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ladislav MOTÚZ**
Osobní číslo: **R14007**
Studijní program: **N1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Analýza územního plánování ve vybraných částech česko-polského pohraničí (a jeho příspěvek k přeshraniční spolupráci)**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Cílem diplomové práce je zabývat se problematikou přeshraniční spolupráce z úhlu pohledu územního plánování, resp. přínosu územního plánování pro rozvoj a řešení problémů v rámci česko-polské přeshraniční spolupráce. V první fázi budou zkoumány obecné mechanismy fungování územního plánování v Polsku a Česku (legislativa, její aplikace a dodržování na různých řádovostních úrovních jako je obec, VÚC, stát a evropská úroveň). Budou diskutovány otázky vzájemné srovnatelnosti, podobnosti a rozdílnosti v legislativě, její aplikaci v praxi. Bude diskutována také problematika přeshraničních aspektů územního plánování z vyspělých západoevropských zemí a možný přenos pozitivních zkušeností do podmínek česko-polského pohraničí.

Na příkladu dvou pohraničních území (Euroregion Praděd a Hornoslezská aglomerace) budou potom tyto obecné poznatky analyzovány na lokální a regionální úrovni (studium konkrétní územně-plánovací dokumentace, její komplementarita a návaznost na obou stranách hranice, zohlednění přeshraničního aspektu i v jiných, zejména strategických dokumentech). Bude provedeno i konkrétní terénní šetření a interview s vybranými aktéry.

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **20 000 - 24 000 slov**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Pavel Ptáček, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: **3. února 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. dubna 2016**

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

L.S.

doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 3. února 2015

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- Belof, M., 2013. Teoria a praktyka planowania regionalnego. Wrocław: Politechnika Wrocławska.
- Cotella, G. (2014). Spatial planning in Poland between European influence and dominant market forces. In: Reimer, M.; Getimis, P.; Blotevogel, H. (eds.) Spatial Planning Systems and Practicies in Europe: A Comparative Perspective on continuity and changes.
- Česká republika v programu ESPON. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2014, 36 s. ISBN 978-808-7318-133.
- JEŘÁBEK, Milan, Jaroslav DOKOUPIL a Tomáš HAVLÍČEK. České pohraničí: bariéra nebo prostor zprostředkování?. Vyd. 1. Praha: Academia, 2004, 296 s., [8] s. barev. obr. příl. ISBN 80-200-1051-3.
- Koreleski, K., 2009. The system of spatial planning and land management in Poland. GEOMATICS AND ENVIRONMENTAL ENGINEERING.
- Krajewska M., Żróbek S., Šubic-Kovač M., 2014, The role of spatial planning in the investment process in Poland and Slovenia, Real Estate Management and Valuation, vol. 22, no. 2.
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Portál územního plánování: Nástroje územního plánování v České republice [online]. 2015. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/nastroje-uzemniho-planovani-v-ceske-republice/upd-a-upp-obci.asp>
- NATIONAL SPATIAL DEVELOPMENT CONCEPT 2030. (2012) Ministry of Regional Development. Warsaw. ISBN 978-83-7610-384-6.
- Politika územního rozvoje České republiky 2008. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2009, 86 s. ISBN 978-80-87318-04-1. Společná strategie územního rozvoje států V4 2. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2014, 121 s. ISBN 978-808-7318-287.
- Szlachta, J. ;Zaucha, J. (2010): A new paradigm of the EU regional development in the context of the Poland's National Spatial Development Concept.
- Urbanismus a územní rozvoj. Brno: Ústav územního rozvoje. ISSN 1212-0855.
- Územní studie česko-polského příhraničí - syntéza národních dokumentů. In: Praha - Wrocław - Warszawa: MMR, 2006.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci vypracoval samostatně pod vedením RNDr. Pavla Ptáčka, Ph.D. a uvedl v seznamu veškerou použitou literaturu a jiné zdroje.

V Olomouci, 25. dubna 2016

.....

Podpis

Poděkování

Děkuji RNDr. Pavlu Ptáčkovi, Ph.D. za pomoc při vedení diplomové práce. Mé poděkování patří také zaměstnancům ÚÚR v Brně a dalším odborníkům, kteří se podíleli na konzultacích a dotazníkovém šetření.

Obsah

1	ÚVOD, CÍLE, METODIKA A REŠERŠE PRÁCE	10
1.1	Úvod.....	10
1.2	Cíle	11
1.3	Metodika.....	11
1.4	Rešerše.....	13
1.4.1	Elektronické zdroje	14
2	PŘESHraniční SPOLUPRÁCE.....	16
2.1	Přeshraniční spolupráce v Evropě	16
2.1.1	Vývoj do 90. let 20. století.....	16
2.1.2	Iniciativa INTERREG.....	17
2.1.3	Phare CBC a Nástroj předvstupní pomoci	18
2.1.4	Přeshraniční spolupráce institucí.....	19
2.1.5	Evropské sdružení pro územní spolupráci.....	20
2.1.6	Příklady úspěšné spolupráce	21
2.1.7	Program ESPON	24
2.2	Vývoj spolupráce mezi ČR a Polskem	24
2.2.1	Počátky moderní spolupráce a zakládání euroregionů v 90. letech	24
2.2.2	Phare CBC 1999-2003	26
2.2.3	INTERREG III 2004-2006	26
2.2.4	INTERREG IV 2007-2013	27
2.2.5	INTERREG V 2014-2020	27
3	ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ	29
3.1	Systém územního plánování v ČR.....	29
3.1.1	Obecné souvislosti	29
3.1.2	Orgány územního plánování.....	29
3.1.3	Nástroje územního plánování.....	31
3.2	Systém územního plánování v Polsku.....	34
3.2.1	Obecné souvislosti	34
3.2.2	Orgány územního plánování.....	35
3.2.3	Nástroje územního plánování.....	36
3.3	Porovnání systému územního plánování v ČR a Polsku.....	38
4	ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ V PŘESHraniční SPOLUPRÁCI.....	41
4.1	Mezinárodní a národní úroveň.....	41
4.2	Regionální úroveň.....	46

4.2.1	Porovnání ÚPD Olomouckého kraje a Opolského vojvodství.....	46
4.2.2	Porovnání ÚPD Moravskoslezského kraje a Slezského (Opolského) vojvodství.....	48
4.3	Místní úroveň.....	50
5	PŘÍPADOVÁ STUDIE: PŘÍNOS ÚP PRO PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCI.....	52
5.1	Regionální úroveň.....	52
5.1.1	Moravskoslezský kraj.....	52
5.1.2	Olomoucký kraj.....	53
5.1.3	Královéhradecký kraj.....	54
5.1.4	Liberecký kraj.....	54
5.1.5	Shrnutí za regionální úroveň.....	55
5.2	Místní úroveň.....	56
5.2.1	Jesenicko.....	56
5.2.2	Ostravsko.....	56
5.2.3	Shrnutí za místní úroveň.....	57
6	ZÁVĚR.....	58
7	SUMMARY.....	60
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	61
9	SEZNAM PŘÍLOH.....	66

1 ÚVOD, CÍLE, METODIKA A REŠERŠE PRÁCE

1.1 ÚVOD

Člověk odpradáva utváří s životním prostředím jedinečné spojení. Předtím než se začal účelněji pohybovat po zemském povrchu, hledal v jeho bohatství stejně jako ostatní živočichové pouze potravu a bezpečí. Postupně jak rostl jeho intelekt a um, spatřoval v něm stále více také zdroj poznání a příležitosti. Osvojil si řadu mechanismů, přizpůsobil se jeho nejrůznějším podobám a začal je utvářet k obrazu svému. Nejprve zanechávala jeho činnost v území jen nepatrné známky. S rostoucí populací a technickým pokrokem se však zvyšovaly nároky a požadavky, které mělo prostředí uspokojit. Lidský druh byl nucen hledat stále sofistikovanější cesty k jejich naplňování a důmyslněji nakládat s územím a přírodními zdroji.

Také vztahy mezi lidmi samotnými se změnily. Od kmenového uspořádání k moderní informační společnosti prodělaly zásadní proměnu - zkomplikovaly se. Spory kdysi řešené právem silnějšího jsou dnes ve vyspělém světě usměrňovány soudy a vše obklopující byrokracií. Je stále složitější se ve zrychlujícím se toku informací orientovat. V globalizovaném světě se interakce mezi lidmi zintenzivňují. Ovšem často na úkor osobní roviny. Prostor a čas se pomyslně zmenšuje a roste význam plánování, jelikož každé chybné rozhodnutí nebo déle trvající váhání znamená ekonomickou ztrátu nebo sociální problémy. V dlouhodobém pohledu pak správně zvolená strategie může znamenat rozdíl mezi prosperitou či úpadkem regionu, ať už z ekonomického, environmentálního nebo sociálního hlediska.

Na pozadí těchto skutečností dějiny formují zvláštní přístup člověka k prostoru, jenž obývá a využívá ve svůj prospěch. Ať to byl starověký zemědělec v Mezopotámii, faraon budující monumentální pyramidy, středověký šlechtic spravující svá panství či ctižádostivý vojenský vůdce, každý pro svůj účel a svým způsobem využíval prvků **územního plánování**. Díky těmto a mnoha dalším průkopníkům se obor vyvinul do podoby, kterou známe dnes. Plánování uspořádání území a jeho změn hraje na prahu třetího tisíciletí důležitou roli. V komplikovaném, vzájemně úzce provázaném, avšak omezeném a vyčerpátném prostředí, je nesmírně důležité domýšlet důsledky našeho jednání do detailů. Člověk nikdy dříve neovlivňoval životní prostředí takovým způsobem jako v současnosti a nedisponoval takovými technickými prostředky, aby jej nenávratně poznamenal.

Na druhou stranu historie nepamatuje ani podobně slibnou příležitost pro mír a harmonické soužití národů, jakou je od druhé poloviny 20. století sjednocování Evropy v podobě Evropské Unie a mnoha rozvojových programů. **Přeshraniční spolupráce** členských i přílehlých států je štědře podporovanou evropskou politikou, a je proto namístě sledovat tuto problematiku také z pohledu významného rozvojového potenciálu, jaký územní plánování nabízí. Přes snahu politiků se ukazuje, že uměle vytvořené hranice států nadále v některých oblastech tvoří různě výraznou prostorovou překážku, bránící potřebnému rozvoji. Dobře viditelný je tento jev například v některých oblastech česko-polské hranice, kde i pětadvacet let po pádu železné opony tvoří území po obou stranách dělící linie často periferii doplácující na nevýhodnou polohu a historický vývoj.

Územní plánování je nástrojem, který může ze své podstaty přispívat k efektivnějšímu naplňování rozvojových politik a především prakticky řešit územní problémy přesahující hranice jednoho státu. To se však neobejde bez potřebné přeshraniční kooperace a jejího vzájemného prohlubování. Jaké jsou možnosti a cesty přínosu územního plánování pro rozvoj území v konkrétních podmínkách česko-polského pohraničí a jeho spolupráce je předmětem této práce.

1.2 CÍLE

Cíle diplomové práce vycházejí z pracovní hypotézy, že v praxi jsou často přijímaná územně plánovací rozhodnutí, jejichž vlivy nekončí na hranicích, ale zasahují svým působením na území sousedního státu. Je tedy žádoucí v této oblasti s dotyčným územím spolupracovat, např. sdílet informace o současných a připravovaných záměrech a vzájemně je koordinovat. Spolupráce v územním plánování je však doposud obtížná, jelikož jí brání rozdílné kompetence plynoucí z legislativy každé země, odlišná terminologie nebo absence zdrojů prostorových informací přeshraničního charakteru (Saské státní ministerstvo vnitra, 2013).

Na tomto základě jsou definovány dílčí záměry, které se snaží zjistit, jak může územní plánování přispět pro rozvoj a řešení problémů v rámci česko-polské přeshraniční spolupráce.

Prvním cílem je v rámci teoretické části popsat vývoj přeshraniční spolupráce, a to jak v evropském tak česko-polském prostoru. Jelikož mají vzhledem k historickým souvislostem západoevropské země před regionem střední a východní Evropy v integrační politice náskok několika desetiletí, je potřeba hledat inspiraci a zároveň předpokládané tendence rozvoje postsocialistických zemí právě zde.

Důležitým cílem je analyzovat a porovnat základní vlastnosti systémů územního plánování v České republice a v Polsku a na základě zjištěných podobností a rozdílů definovat důsledky pro možnosti přeshraniční spolupráce v této oblasti.

Dalším záměrem je analyzovat vybrané národní a nadnárodní strategické dokumenty a konkrétní územně plánovací dokumentaci zájmových přeshraničních území - periferní oblasti Jesenicka a aglomerace Ostravska na regionální a místní úrovni. Pomocí této analýzy identifikovat, kde se nacházejí územně plánovací problémy a příležitosti přeshraničního charakteru a území porovnat. Předpokladem je užší provázanost územně plánovacích záměrů na Ostravsku než v periférii Jesenicka.

Hlavním cílem je v zájmovém území pomocí dotazníkového šetření a rozhovorů s aktéry přeshraniční spolupráce na regionální a místní úrovni zjistit, jak v praxi probíhá kooperace záležitostí týkajících se územního plánování a najít východiska pro jeho větší přínos. Zde je také diskutována otázka vzniku společného informačního systému územního plánování, jenž by poskytoval datovou základnu, sjednotil informace o systémech územního plánování obou zemí, sdílel prostorové informace a umožňoval tak koordinaci této problematiky v přeshraničním prostoru, jako je tomu v česko-saském pohraničí prostřednictvím projektu CROSS-DATA.

1.3 METODIKA

Metodika vychází ze zvolených cílů, které jsou uvedeny v podkapitole *Cíle*. Práce je členěna do tří logických částí - první pojednává o přeshraniční spolupráci, druhá o územním plánování a ve třetí se tyto dvě oblasti prolínají v podobě výzkumu možného přínosu územního plánování pro přeshraniční spolupráci.

Kapitola druhá *Přeshraniční spolupráce* je kompilací a komparací vybrané literatury a internetových zdrojů na téma vývoje přeshraniční spolupráce v Evropské unii a České republice a tvoří dílčí teoretickou část. Zde je záměrem popsat, jak se postupem času formovaly přeshraniční vazby v evropském prostoru a jaké byly motivy obyvatel k navazování užších styků se sousedy za hranicemi. Uvedeny jsou také hlavní podpůrné prvky integrační politiky EU a příklady dobré praxe.

Součástí kapitoly je i přiblížení vývoje přeshraniční spolupráce na česko-polské hranici, na kterou se práce zaměřuje především.

Kapitola třetí *Územní plánování* stručně charakterizuje systémy územního plánování v České republice a Polsku. Jako zdroj informací sloužily legislativní dokumenty, odborné studie a zdroje v českém, polském a anglickém jazyce, ale taktéž osobní zkušenosti z odborných stáží. Účelem textu je popsat hlavní znaky a vlastnosti obou systémů, porovnat je, vyvodit základní podobnosti či rozdíly a na tomto základě určit vyplývající důsledky pro přeshraniční spolupráci uvedené v podkapitole *Porovnání systémů územního plánování v ČR a Polsku*. Tato pasáž je důležitá pro získání představy legislativního rámce a obecných mechanismů problematiky územního plánování obou zkoumaných zemí a reprezentuje dílčí teoretickou část. Znalost územně plánovacích systémů tvoří předpoklad pro samotný výzkum možného přínosu územního plánování pro řešení problémů v rámci přeshraniční spolupráce a umožňuje dílčí posouzení hlavní hypotézy práce (viz *Cíle*).

Následuje část praktická. Kapitola čtvrtá *Územní plánování v přeshraniční spolupráci pomocí syntézy a porovnání strategických dokumentů a územně plánovací dokumentace (ÚPD) regionální a místní úrovně ČR a Polska* identifikuje důležité územně plánovací problémy zájmového území (Jesenicko a Ostravsko - viz příloha č. 1 a č. 2). Hlavní pozornost je věnována oblasti dopravní a technické infrastruktury a ochraně životního prostředí, a to z důvodu většího sjednocení přístupů posuzování (viz podkapitola 3.3). Na mezinárodní a národní úrovni jsou využity a rozvedeny poznatky obsažené ve Společné strategii územního rozvoje V4+2, která při svém zpracování vycházela z platných evropských dohod a strategií a taktéž národních rozvojových dokumentů ČR a Polska. Analýza na regionální úrovni (české kraje a polská vojvodství) zkoumá územně plánovací dokumentaci příslušných územních jednotek na každé straně hranice. Na místní úrovni jsou porovnány územní plány vybrané sousedící obce a gminy a na jejich konkrétním příkladě popsány rozdíly ve formě a náležitostech dokumentace. Text je doplněn vlastními grafickými výstupy v podobě schematických map. Podkladovými daty pro jejich tvorbu v prostředí GIS byly volně dostupné vrstvy („shapefiles“) na webových stránkách organizací EU (např. „European Environment Agency - Data and maps“ - EEA, 2016) a ruční vektorizace WMS služeb.

Pro potřeby nosné výzkumné části byla nejprve metodou pozorování nashromážděna data nezbytná pro analýzu fungování územního plánování v přeshraniční spolupráci v praxi. Informace byly získány prostřednictvím:

- tříměsíční odborné pracovní stáže v Institutu územního rozvoje ve Vratislavi (Instytut Rozwoju Terytorialnego, zkr. IRT), kde probíhala účast na praktických územně plánovacích úkolech, konferencích a rozhovory s odborníky na územní plánování a regionální rozvoj (9-12/2014),
- třítydenní odborné praxe v Ústavu územního rozvoje v Brně (ÚÚR), kde byla konzultována oblast územního plánování v ČR, strategické dokumenty a další problematiky (6/2015),
- konzultací s krajskými aktéry územního plánování a regionálního rozvoje na české straně česko-polského pohraničí (1-4/2016),
- kvalitativního dotazníkového šetření mezi veřejnou správou a samosprávou krajů na česko-polské hranici (3/2016),
- kvalitativního dotazníkového šetření mezi starosty obcí na české straně česko-polské hranice dvou vybraných zájmových území (3/2016).

Pátá kapitola získaná data analyzuje, porovnává územní jednotky mezi sebou (kraje, zájmová území) a hledá určité zobecňující rysy (ne)existující přeshraniční spolupráce v územním plánování. Na základě zjištěných závěrů je snahou navrhnout opatření či kroky vedoucí k prohloubení

a zkvalitnění spolupráce v této oblasti. Důležitou výzkumnou otázkou se v průběhu práce ukázala být možnost zavedení společného informačního systému územní plánování. V této části je zahrnuta a rozvedena.

Je-li potřeba, každá kapitola výzkumné části v úvodu metodiku práce dále konkretizuje.

Připouštěn je z metodického hlediska určitý problém jednostranného pohledu při konzultacích a dotazníkovém šetření pouze jedné pohraniční strany. Začlenění sousedního území by bylo pro výzkumné účely přínosné, avšak objemem práce (překlady odborných rozhovorů, dotazníků, komunikace apod.) již nad rámec možností diplomové práce. Přesto pohled a názory i jedné strany přeshraniční spolupráce mají svou vypovídající hodnotu a napovídají o stavu celku.

1.4 REŠERŠE

Pro vypracování předkládané práce bylo použito množství zdrojů týkajících se přeshraniční spolupráce a územního plánování v Evropě, ČR a Polsku.

Problematice přeshraniční spolupráce a pohraničí obecně se věnuje mnoho autorů. Jmenujme např. Jeřábka, který na konci minulého století prováděl geografickou analýzu pohraničí České republiky a později s kolegy Dokoupilem a Havlíčkem publikoval knihu *České pohraničí: bariéra nebo prostor zprostředkování?* (Jeřábek a kol., 2004). Zde jsou široce zkoumány různé přístupy pro vymezení hranice a pohraničí, regionální a integrační politika včetně spolupráce příhraničních regionů a další příbuzná témata.

Česko-polskému příhraničnímu prostoru se dlouhodobě věnují pracovníci z Katedry geografie PřF v Olomouci. Např. v práci *The Czech-Polish and Austrian-Slovenian borderlands - similarities and differences in the development and typology of regions* (Kladivo, Ptáček, Roubínek, Ziener, 2012) vydaném geografickým časopisem *Moravian Geographical Report*, přibližují mj. přeshraniční vazby a historický kontext řešeného pohraničního prostoru. V článku se dále zaměřují na analýzu prostorové dostupnosti a demografické a socioekonomické charakteristiky. Přeshraniční vazby, a to konkrétně fungování euroregionálních struktur, jsou předmětem bádání Fňukala, Kladiva, Touška a Szczyrby, kteří na česko-polském a česko-slovenském pohraničí zkoumali vliv vstupu do EU na vzájemnou přeshraniční spolupráci těchto zemí. Dalším příkladem práce olomouckých vědců je *Atlas of the Carpathian Macroregion* (Ruffini, Ptáček, 2009), kde jsou obě země spolu s dalšími šesti státy rozsáhlého karpatského regionu společně podrobeny geografické analýze. Dílo *Vybrané aspekty přeshraniční spolupráce v českém a polském pohraničí na příkladu Jesenícka* (Mintálová, Ptáček, 2012) pojednává o ovlivnění specifických vlastností česko-polských vztahů v okrese Jeseník vstupem do Schengenského prostoru.

Propustnosti hranice v čase a přeshraniční interakci se věnoval Martinez (1994), který na příkladu Mexika a USA definoval čtyři stupně provázanosti pohraničí.

Podstatné jsou pro analýzu pohraničí taktéž strategické dokumenty na různých úrovních. V evropském měřítku je to *Územní agenda EU 2020 - K inteligentní a udržitelné Evropě rozmanitých regionů podporující začlenění* (ÚÚR, 2011). Na mezinárodní úrovni pak dokument *Společná strategie územního rozvoje států V4+2* (ÚÚR, 2014b) pojednává o spolupráci při koordinaci územního rozvoje členských zemí. Obsahuje cíle, na kterých se zástupci jednotlivých zemí dohodli, jako společná koordinace a aktualizace národních dokumentů územního rozvoje, regionálního rozvoje a infrastruktury, podpora územní soudržnosti atd. Dalším je programový dokument iniciativy *INTERREG V Česká republika - Polsko*, který je zaměřen především na regionální a místní projekty

přeshraničního významu. Státní úroveň reprezentují taktéž *Politika územního rozvoje* (ÚÚR, 2014a) představující celostátní nástroj územního plánování a její analogická obdoba v Polsku - *Národní koncepce územního rozvoje 2030*, zkr. KPZK (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2011). Na regionální úrovni je to *Program rozvoje Olomouckého kraje*, *Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009-2020*, *Strategie rozvoje Opolského vojvodství do roku 2020* a „*Slezsko 2020*“ *Rozvojová strategie Slezského vojvodství*. Místní úroveň zastupují vybrané strategické dokumenty jako programy obnovy města či strategické plány.

V oblasti územního plánování tvoří primární zdroj informací legislativní dokumenty - na české straně např. *Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu*, *Zákon č. 101/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí* a související vyhlášky. Na polské straně *Zákon ze dne 27. března 2003, o územním plánování a uspořádání*.

Jako další uvedme publikace pojednávající o územním plánování v České republice a Polsku. V roce 2006 spolupracovalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a polské Ministerstvo „Budownictwa“ na vydání dokumentu *Územní studie česko-polského příhraničí - syntéza národních dokumentů* (MMR, 2006), kde jsou mj. analyzovány systémy územního plánování obou zemí. Výhodou tohoto dokumentu je zahrnutí již nového stavebního zákona v ČR. O polském systému územního plánování pojednává ve své práci Krajewska (2014), která porovnávala vliv územního plánování na investiční procesy v Polsku a Slovinsku. Změny územního plánování po transformačních procesech v devadesátých letech a jeho aktuální podobu v porovnání s americkým systémem analyzují ve své práci Gawroński, Van Assche a Hernik (Gawroński, 2010). Z konference *Míra regulace v územních plánech ve středoevropském prostoru* pochází příspěvek, jehož autorem je Tomasz Smoliński. Článek pojednává o prostorovém plánování v Polsku a mj. upozorňuje na potřebu nového polského stavebního zákona (Smoliński, 2010).

1.4.1 Elektronické zdroje

Důležité poznatky o přeshraniční spolupráci a územním plánování jsou poskytovány také na různých webových stránkách evropských institucí a národních orgánů. Např. informace o formách přeshraniční podpory, možnostech spolupráce nebo příklady dobré praxe nabízí „The Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT)“ (MOT, 2016) zřízená francouzskou vládou. Asociace evropských hraničních regionů (AEBR, 2010) spravuje na svém webu informační materiály a množství odborných publikací, studií a analýz o spolupráci v celoevropském měřítku. Obsáhlým zdrojem jsou na evropské úrovni taktéž stránky Evropské komise, Evropské rady a další.

Stránky Ministerstva zahraničních věcí nabízejí informace týkající se členství ČR v Evropské unii, platných mezinárodních dohod, vnějších vztahů EU, ale i např. česko-polského fóra. Na webu Ministerstva pro místní rozvoj (zkr. MMR) nalezneme podrobné informační a metodické materiály ohledně možnosti čerpání evropských dotací, regionální politiky a jednotlivých rozvojových programech, přeshraniční spolupráce, územní agendě a dalších příbuzných oblastech. Nachází se zde taktéž sekce územního plánování a stavebního řádu. Pod MMR ČR dále patří stránky Centra pro regionální rozvoj České republiky, které poskytují strukturovaně informace k jednotlivým dílčím okruhům regionální politiky. Dále web *Evropské Strukturální a investiční fondy*, který svým širokým obsahem poskytuje informace o čerpání dotací, popis jednotlivých fondů a programových období, metodickou a poradenskou podporu, pravidelné zprávy atd. Zdrojem mnoha informací a dat z oblasti podnikání je portál *BusinessInfo* zřízený Českou agenturou na podporu obchodu (zkr. CzechTrade), resp. Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Výborným informačním pramenem ohledně přeshraniční spolupráce jsou internetové stránky jednotlivých euroregionů. Ty nabízejí podle možností aktuální zprávy o činnosti a prováděných projektech, důležitá data, popis historického vývoje oblasti, seznámení s přeshraničním územím a jeho obyvateli, seznamy kontaktů a další informace, a to obvykle v dvojjazyčných jazykových mutacích.

S lehkou nadsázkou můžeme označit za nenahraditelný zdroj informací ohledně regionální politiky a územního plánování v České republice webový portál Ústavu územního rozvoje (zkr. ÚÚR). Ten mimo vlastní evidenci územně plánovací činnosti nabízí velké množství odborných publikací, konzultační středisko, metodické poznámky, slovník pojmů územního rozvoje, odborná stanoviska nebo různé oborové analýzy. Pro zorientování v problematice územního plánování a stavebního řádu slouží výzkumný projekt *Principy a pravidla územního plánování* (ÚÚR, 2015), což je průběžně aktualizovaná odborná prezentace pro orgány územního plánování, samosprávy obcí a krajů, projektanty, studenty a další uživatele. *Principy a pravidla územního plánování* jsou rozčleněny do pěti obsáhlých kapitol a podávají komplexní přehled do problematiky v souvislostech. Mimo tuto publikaci stránky ÚÚR nabízí publikace jako *Limity využití území*, *Dotčené orgány v procesu územního plánování*, *Účast veřejnosti v procesu územního plánování* a další.

Významnou práci v oblasti výzkumu nejen polského územního plánování zastává německá Akademie pro územní výzkum a plánování. Na svých webových stránkách publikuje komplexní analýzu systému územního plánování v Polsku, a to včetně historického kontextu, politického systému, slovníku odborných výrazů a vazbu na jiné oborové plánování a politiky (ARL, 2011).

2 PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE

Pro vznik a naplňování přeshraniční spolupráce je výchozím předpokladem existence prostorové bariéry oddělující od sebe dvě území, která se obvykle v určitých vlastnostech liší. Ať již ve formě fyzicko-geografické překážky (např. řeky či pohoří) nebo častěji člověkem uměle vytvořené linie, leží po stranách území zpravidla s odlišným jazykem, etnickou příslušností, politickým systémem, stupněm ekonomického a společenského rozvoje, převládajícím náboženským vyznáním a mnoha dalšími aspekty. Tato skutečnost nabízí příležitost ke vzájemnému sblížení, zmenšování negativních vlivů zapříčiněných popsanou rozdílností a často podvědomým strachem z neznámého, „cizího“ prostředí. Takové sblížení by mělo ideálně zachovat specifické rysy každé strany a přitom neomezovat.

Na pohraničí můžeme nahlížet z mnoha různých pohledů - historického, antropologického, sociologického, politického a jiných (Jeřábek, 1999). O geografické vymezení se pokoušel např. Havlíček (Jeřábek, Dokoupil, Havlíček a kol., 2004), který porovnával širokou škálu definic v geografické literatuře. Obecně můžeme pohraničí popsat např. jako periferní území vyznačující se nižší frekvencí kontaktů s centrem. Četnost kontaktů ve vztahu k sousednímu zahraničí se odvíjí od vzájemného mezistátního poměru, kdy značně lepší jsou přirozeně vztahy mezi příhraničními oblastmi v době míru a mezistátní spolupráce. Pro podmínky České republiky pohraničí definuje periferní poloha ve vztahu k centru, specifické přírodní a klimatické podmínky a také sociokulturní diskontinuita způsobená výměnou obyvatelstva (Houžvička, 1996). Tyto oblasti ze své podstaty většinou doplácí na periferní polohu a tvoří hospodářsky či sociálně zaostalejší, méně rozvinuté části země. Jelikož se propustnost hranic v čase mění, změnami prochází i postavení samotných pohraničí - z neperspektivních okrajových území se s vývojem integrace stávají místy vzájemného kontaktu (Cestr, 2014). Dynamický proces propustnosti hranice popisuje ve své práci Martinez (1994), který identifikoval čtyři stádia přeshraničního interakčního procesu - od nejméně provázaného „odcizeného“ pohraničí, přes „koexistující“ a „provázané“ až po ideální stav „integrovaného“ přeshraničního území.

Následující podkapitoly přibližují historii evropské integrace po 2. světové válce a nastiňují vývoj česko-polské přeshraniční spolupráce od začátku 90. let minulého století. Snahou je také ukázat příklady efektivní a přínosné dobré praxe jak z evropského, tak českého prostředí.

2.1 PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCE V EVROPĚ

2.1.1 Vývoj do 90. let 20. století

Počátky moderní evropské přeshraniční spolupráce jsou úzce spjaty s požadavky států na zajištění trvalého míru, zlepšení životní úrovně obyvatel a vyrovnání rozdílů v území po druhé světové válce. Od 50. let 20. století se tak v pohraničí francouzsko-německém a nizozemsko-německém vyvíjí spolupráce mající za cíl oslabit záporné efekty hranic, řešit specifické problémy území a předávat zkušenosti. Vůbec prvním případem takové spolupráce byl v roce 1958 euroregion Gronau (Ostravská Univerzita, 2004). Nejdříve byla přirozeně navazována spolupráce nevyžadující institucionální zajištění (Mudráková, 2014). Motivem tvoření přeshraničních styků byla identifikace stejných problémů, aktivita na obou stranách hranice či nedostatečná angažovanost center (Ostravská Univerzita, 2004). Typickým rysem tohoto procesu byla „iniciativa zdola“, tzn. vytváření subjektů s administrativními a zákonnými kompetencemi na místní a regionální úrovni formou obecních a regionálních sdružení. Mezi první problematiky, na něž se přeshraniční spolupráce v západní Evropě do 80. let zaměřovala, byla veřejná správa a plánování, infrastruktura a životní prostředí, dojíždka za

prací, jazykové vzdělání nebo uznávání kvalifikace (Ostravská Univerzita, 2004). Od roku 1975 byly integrační aktivity podporovány nově vytvořeným Evropským fondem pro regionální rozvoj (CzechTrade, 2010). Příhraniční regiony zastřešovalo Sdružení evropských příhraničních regionů (AEBR) ve spojení s Radou Evropy, Evropskou komisí a národními vládami.

V roce 1980 přijala Rada Evropy Evropskou rámcovou úmluvu o spolupráci přesahující hranice mezi územními celky a orgány. Jejimi hlavními myšlenkami bylo mj. „*dosáhnout větší jednoty mezi členy a podporovat spolupráci mezi nimi; zaměřit se na administrativu spolupráce; uvědomovat si závažnost spolupráce mezi územními společenstvími nebo úřady nacházející se v blízkosti státních hranic v oblastech regionálního, městského a venkovského rozvoje, ochrany ŽP, zdokonalení veřejných institucí a služeb a vzájemné pomoci...*“ (Nakladatelství Sagit, 2016). Smlouva vlastně říká, že přeshraniční spolupráce nesmí být obsahově ani formálně znevýhodňována oproti spolupráci uvnitř států. Česká republika podepsala smlouvu v roce 1998.

Rozdíly mezi regiony Společenství vzrostly během 80. let, kdy se postupně rozšířilo o Řecko, Portugalsko a Španělsko. To spolu s krizí rozpočtu, snahou dokončit vnitřní trh a zvýšit ekonomickou a sociální soudržnost vedlo k návrhu Komise na reformu finančního systému Společenství. V roce 1988 se Komise, Parlament a Rada dohodly a stanovily poprvé pětiletou finanční perspektivu na období 1988-1992. Zásadních změn doznal rozpočet reformou společné zemědělské politiky ve prospěch politiky soudržnosti, vědy, techniky, životního prostředí a dopravy. Výrazně byly finančně podpořeny strukturální fondy - Evropský sociální fond (ESF), Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (EAGGF) a Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), jejichž relativní podíl na rozpočtu EU vzrostl mezi roky 1988 a 1993 z 16 % na 31 %. Zároveň prošel reformou systém jejich řízení, který se nově řídil mj. principy jako soustředění na omezený počet cílů, zaměření na nejméně rozvinuté regiony, víceleté plánování založené na analýze, strategickém plánování a vyhodnocování apod. (CzechTrade, 2010).

2.1.2 Iniciativa INTERREG

V roce 1990 byla Evropskou unií vyhlášena podpora územní spolupráce členských států formou **Iniciativy Společenství INTERREG** zaměřující se na přeshraniční spolupráci, která přinesla potřebný impulz pro rozvoj pohraničních území. Příkladem je oblast „Saar-Lor-Lux“, euroregion „Maas-Rhein“ nebo oblast trojmezí mezi SRN, Nizozemskem a Belgií. S tímto vznikala i potřebná organizační struktura přeshraniční spolupráce, jež mohla vystupovat jako příjemce prostředků a realizátor projektů (CzechTrade, 2003). V období 1989-1993 probíhalo 31 operačních programů pro vnitřní i vnější hranice Evropské Unie, které směřovaly finanční podporu na dopravu a komunikace, životní prostředí, obchod, rozvoj venkova, školství a turistický ruch. Na možnost podpory velmi rychle reagovaly regionální a místní orgány a na všech vnitřních a mnoha vnějších hranicích EU vznikly přeshraniční regiony s dlouhodobými programy svého rozvoje. Toto konání bylo právně podporováno jak EU a Radou Evropy, tak i samotnými národními vládami (Ostravská Univerzita, 2004).

Jelikož se program osvědčil, byla Iniciativa na období 1994-1999 rozšířena vedle přeshraniční spolupráce (INTERREG IIA) o spolupráci v rámci energetických sítí (INTERREG IIB) a územní rozvoj (INTERREG IIC). Celkový počet operačních programů vzrostl z 31 na 58 (CzechTrade, 2010). V roce 1994 byl zřízen Finanční nástroj na podporu rybolovu (FIFG), jenž byl určen pro rozvoj přímořských regionů i rybářského odvětví (MMR ČR, 2009).

Pro období 2000-2006 byla přeshraniční spolupráce dále podporována Iniciativou INTERREG IIIA. Na toto období bylo kladeno velké očekávání, protože Unii mělo rozšířit deset nových členů, včetně České republiky. Předcházela mu proto podrobná přípravná fáze, jejímž výsledkem bylo

mj. vydání Agendy 2000, kde Evropská komise popisuje „celkové výhledy pro rozvoj Evropské unie a jejich politik, horizontální problémy vzniklé rozšířením a obrys budoucího finančního rámce na roky 2000-2006“ (CzechTrade, 2010).

Pro období 2007-2013 se územní spolupráce stala samostatným cílem politiky soudržnosti Evropské unie (CRR ČR, 2009). Přeshraniční spolupráce byla dále podporována jako INTERREG IVA. Orientační rámec pro intervenci rozvojových fondů EU se začal vymezovat pomocí Strategických obecných zásad Společenství (SOZS) schválených v roce 2006. Celkové prostředky pro financování přeshraniční spolupráce činily přes 5,5 mld. EUR, což představovalo necelých 74 % všech finančních zdrojů pro Cíl 3 Evropská územní spolupráce (Euroregion Silesia, 2016b). Každý členský stát vytvořil vlastní národní rozvojový plán (NRP), kde identifikoval hlavní rozvojové problémy země. Pro realizace rozvojových aktivit spolufinancovaných EU bylo pak potřeba najít společný průnik SOZS a NRP (MMR ČR, 2009).

Pro období 2014-2020 se snížil počet cílů kohezní politiky EU ze tří na dva. Členění cíle Evropská územní spolupráce zůstalo zachováno, přičemž přeshraniční spolupráce je podporována prostřednictvím programu INTERREG VA. Z opatření EU je patrná snaha o zefektivnění a maximalizaci možného příspěví rozvojových fondů k naplňování dokumentu EU 2020 Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. Každý členský stát zpracoval Dohodu o partnerství, což je základní zastřešující dokument pro čerpání dotací z Evropských strukturálních a investičních fondů (MMR ČR, 2016). Evropská unie se nadále snaží snižovat rozdíly mezi regiony podporou činností, díky kterým se její území stává mj. „více inovativní, udržitelné a inkluzivní“ (EU, 2015). To dokládá výše finanční podpory, která pro toto plánovací období činí 8,9 mld. EUR, přičemž 6,6 mld. (opět cca 74 %) připadá na přeshraniční spolupráci (Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft und Medien, Energie und Technologie, 2016).

Program INTERREG, resp. INTERREG A je názorným příkladem, jak může nadnárodní uskupení dlouhodobým politickým přístupem přispívat k lepšímu životu milionu lidí napříč jednotlivými státy a zamezovat negativním vlivům hranic. Je potřeba si uvědomit, že řízení a koordinace projektu tak velkého rozsahu v prostředí mentálních a jazykových bariér, vyžaduje velké úsilí, schopnosti a cílevědomost, ale také ochotu učit se z chybných rozhodnutí. Za pětadvacetiletou historii tohoto procesu jsou kromě hmatatelných výsledků v podobě mnoha realizovaných projektů neméně cenné také zkušenosti, které jeho aktéři při realizaci získali. Jejich efektivní využívání a přenesení do praxe může urychlovat integrační a rozvojové cíle Společenství a zároveň učinit Evropu odolnější vůči novým výzvám, které se již dnes závažně projevují v podobě hospodářských krizí nebo uprchlických vln.

2.1.3 Phare CBC a Nástroj předvstupní pomoci

Zcela odlišný přístup byl do konce 80. let prosazován v zemích střední a východní Evropy. Socialistický režim znemožňoval rozvoj přeshraniční spolupráce se západoevropskými státy a hranice tak tvořily výraznou rozvojovou bariéru. Zlom nastal s pádem východního bloku a postupnou demokratizací tohoto regionu na přelomu posledních dvou dekad minulého století. Spolu s procesem odstraňování vnitřních hranic a přenesení jejich funkcí na hranice vnější a ideou politického a hospodářského sblížení s postsocialistickými zeměmi se zvyšoval v rámci Evropské unie důraz na regionální politiku zaměřenou na integraci dalších evropských zemí.

Vznik iniciativy INTERREG podnítil na počátku 90. let založení mnoha regionálních spolků např. na německo-polské nebo německo-české hranici. Pro kandidátské země usilující o vstup do EU byl vytvořen Společenstvím program **Phare CBC** podporující rozvoj jejich příhraničních regionů.

Nejdříve od roku 1994 směřovala podpora pouze na regiony sousedící s členskými státy, avšak od roku 1999 byla rozšířena i na společné příhraničí kandidátských zemí, takže mohla začít například spolupráce na česko-polské hranici financována evropskými penězi (Euroregion Silesia, 2016a). Přes počáteční zdrženlivost se státy bývalého východního bloku postupně zapojovaly, ačkoliv vzhledem k historickým souvislostem řešily v pohraničí specifické problémy jako přeměnu hranice z bariéry na místo kontaktu, překonávání předsudků vůči sousedům, budování demokracie a fungující místní správy, snižování izolovanosti od zbytku národa a další. Snahou byla rychlá integrace do Evropské unie při zachování co nejvyšší vlastní autonomie (Ostravská Univerzita, 2004). Za dlouhá desetiletí uzavřenosti hranice se lidé vzájemně odcizili a díky rozdílným hospodářským systémům vznikl výrazný nepoměr mezi životními úrovněmi po stranách hranice. Takovým příkladem může být česko-německé pohraničí (CzechTrade, 2003). Phare CBC se zaměřoval na posilování stávajících struktur, konkurenceschopnost, oživení hospodářství, ochranu životního prostředí nebo prohlubování spolupráce občanů hraničních regionů (Euroregion Silesia, 2016a). Po vstupu kandidátské země do EU převzala jeho funkci iniciativa INTERREG.

Od začátku roku 2007 nahrazuje program Phare CBC a řadu dalších programů a finančních nástrojů Společenství pro kandidátské a potenciální kandidátské země **Nástroj předvstupní pomoci (NPP)**. Pomoc je nově poskytována v rámci podpory při transformaci a budování institucí, přeshraniční spolupráci, regionálním rozvoji, rozvoji lidských zdrojů a rozvoji venkova. Příjemci o NPP jsou rozděleni na kandidátské země a potenciální kandidátské země západního Balkánu, přičemž druhá skupina může čerpat prostředky v omezené míře (Evropská komise, 2015).

2.1.4 Přeshraniční spolupráce institucí

Předchozí text přiblížil vývoj přeshraniční spolupráce a finanční nástroje pro její podporu. Důležitým prvkem, na kterém kooperace stojí a jenž může s finanční podporou nakládat, jsou samotné instituce v různých podobách a na hierarchických úrovních. Tato podkapitola se je pokusí stručně přiblížit na příkladu česko-polské spolupráce.

Na národní úrovni funguje **mezivládní komise**, která stanovuje směry a formy přeshraniční spolupráce, řeší problémy, jež při spolupráci vznikají a tvoří doporučení pro jejich překonání. Za českou stranu komisi řídí Ministerstvo zahraničních věcí ČR, na polské straně Ministerstvo vnitra a státní správa Polské republiky. Pro účely Komise pracuje několik pracovních skupin zaměřených na jednotlivé oblasti spolupráce (Euroregion Silesia, 2016a).

Nižší úrovně zastupují územní **samosprávné celky**. Na regionální úrovni české kraje a polské vojvodství a samosprávy obcí, resp. gmin v Polsku na místní rovině. Zde je řešena celá škála aktivit od strategického plánování po realizaci konkrétní projektů z různých problémových oblastí, které spadají do kompetencí dané územní jednotky (JTS Olomouc, 2015).

Jak se postupem času prohlubovaly přeshraniční vztahy a spolupráce, vyvstala i vize přirozeného funkčně geografického území - **euoregionu**. Ten můžeme popsat jako „*území, kde mají jeho aktéři zájem kooperovat s partnery na druhé straně hranice, a na kterém instituce euoregionu garantuje a realizuje principy přeshraniční spolupráce*“ (Ostravská Univerzita, 2004). Jinými slovy si vznik euoregionu klade za cíl oslabit bariéru státní hranice a naopak posílit kontakty, informační proudy a sítě vztahů směřující přes hranici. Bezesporu velkou výhodou takového uskupení je možnost přesunout rozhodovací proces o směřování přeshraničního území na úroveň, kde je o něm známo nejvíce informací, tedy přímo mezi jeho obyvatele v podobě tzv. principu subsidiarity.

Činnost euoregionů má také za cíl odbourávat hranice v hlavách lidí prostřednictvím společných kulturních, sportovních a vzdělávacích akcí, společných projektů jako přeshraniční rádiová

stanice, autobusové linky, přeshraniční chráněná území a mnoho dalších aktivit (CzechTrade, 2003). Pokud chce být přeshraniční spolupráce efektivní, měla by být od počátku uskutečňována na široké základně společných aktivit, které zahrnují všechny stránky každodenního života jako podnikání, práci, volný čas, bydlení, kulturu, ale i např. společné plánování (Ostravská Univerzita, 2004). Díky oslabování meziregionálních disparit napomáhají euroregiony k naplňování důležitého cíle Společenství, kterým je jednotný společný trh s volným pohybem lidí, zboží a kapitálu. Čím větší jsou rozdíly mezi členskými zeměmi a jejich regiony, tím méně efektivně lze tuto politiku naplňovat. Proto i nadále můžeme očekávat značnou podporu regionálního rozvoje Společenstvím a euroregiony budou pravděpodobně nadále důležitými stavebními kameny.

Jiné formy kooperace jako **pracovní společenství** nebo **institucionální organizace** usilují o postupné prohlubování propojenosti a efektivnosti své činnosti a směřují tak de facto ke struktuře euroregionu. Můžeme je tedy s mírnou nadsázkou označit za jeho vývojový mezistupeň (Šťastník, 2006).

Dalšími důležitými subjekty jsou zástupci **neziskového sektoru**, kteří prohlubují spolupráci v různých oblastech (vzdělávání, cestovní ruch, kultura, sport a další). Nestátní neziskové organizace jsou častými příjemci podpory z Fondu mikroprojektů. Mezi subjekty spolupráce můžeme zahrnout také např. národní parky v oblasti Krkonoš, Českou a Polskou televizi či výzkumné instituce (JTS Olomouc, 2015).

2.1.5 Evropské sdružení pro územní spolupráci

Evropské seskupení pro územní spolupráci (zkr. ESÚS) je poměrně novou formou přeshraniční spolupráce, u které se dá očekávat důležité integrační postavení. Tento nástroj Evropské unie umožňuje veřejným subjektům z různých členských států vytvářet formální skupiny pro přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráci. Právní základ tvoří Nařízení č. 1082/2006 Evropského parlamentu a Rady o evropském seskupení pro územní spolupráci a Zákon o evropském seskupení pro územní spolupráci. Pravidla činnosti ESÚS jsou dány taktéž stanovami a úmluvou a právními předpisy členského státu, ve kterém má sídlo (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, 2013). Na rozdíl od struktur, ve kterých se spolupráce odehrávala do roku 2007, ESÚS má právní subjektivitu a tudíž může např. prodávat či nakupovat majetek, stanout před soudem nebo zaměstnávat osoby. Příslušníky mohou být členské státy, regiony či obce, sdružení a jiné veřejnoprávní subjekty. Výhodou je *„možnost vzniku seskupení regionálních a místních orgánů z různých členských států, aniž by předtím bylo třeba podepsat mezinárodní dohodu a ratifikovat ji národními parlamenty“*, avšak s podmínkou, že členské státy souhlasí s účastí členů ze svého území (Evropská komise, 2015).

ESÚS má v každém členském státě právní subjektivitu a působnost k právním úkonům v největší míře, tedy v takovém rozsahu jaký právníckým osobám přiznává vnitrostátní právní předpis daného členského státu. Takové seskupení se vyznačuje plnou nezávislostí a přesnou právní subjektivitou. Jeho hlavním cílem je posílení hospodářské a sociální soudržnosti a plnění úkolů spadající do pravomoci jejich členů, realizace projektů spolufinancovaných EU, včetně programů Evropské územní spolupráce (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, 2013).

Příkladem Evropského seskupení pro územní spolupráci v České republice je Tritia (ESÚS Tritia) z roku 2013 sdružující Opolské a Slezské vojvodství, Moravskoslezský kraj a Žilinský kraj. Další ESÚS je zakládán Dolnoslezským vojvodstvím, Libereckým, Královéhradeckým, Pardubickým a Olomouckým krajem a euroregiony Nisa a Glacensis, tzv. ESÚS NOVUM (JTS Olomouc, 2015).

2.1.6 Příklady úspěšné spolupráce

Jedním z dílčích záměrů předkládané práce je ukázat vzor dobré praxe. Tedy najít existující příklady přeshraniční spolupráce nebo její podpory, které svou činností naplňují cíle jejího vzniku a mohly by posloužit dalším přeshraničním aktérům pro inspiraci. Jelikož je posuzování úspěšnosti přeshraničních projektů a regionů subjektivní a pro okrajové, záměrem následujícího textu je především představit organizace mající na dobrou praxi a její šíření podstatný vliv a uvést vybrané příklady včetně přiblížení projektu CROSS-DATA z česko-saského pohraničí.

Jako příklad úspěšné spolupráce můžeme zmínit **Asociaci evropských hraničních regionů**. Ta vznikla 18. června 1971 podpisem smlouvy zakládajících hraničních regionů pod zkratkou AEBR - „Association of European Border Regions“ jako registrovaná asociace se sídlem v Gronau ve Spolkové republice Německo. V 70. a 80. letech byla důležitým partnerem Radě Evropy, později také Evropské komisi, Evropskému parlamentu a Radě evropských obcí a regionů (CEMR). Z počátečních deseti členů se rozšířila na současných více než 170 hraničních regionů z celé Evropy (Euroregion Silesia, 2016c). Nejedná se tedy o formu klasické spolupráce mezi několika příhraničními oblastmi, ale o zastřešující kooperaci mnoha desítek takových regionů.

AEBR pracuje pro evropské přeshraniční regiony a svou činností podporuje a koordinuje jejich vzájemnou spolupráci. Inicjuje výměnu informací a zkušeností při ohledu na společné zájmy v problematice přeshraniční spolupráce a hájí je při jednání s úřady a institucemi států a nadnárodních organizací. Pro své členy a zájemce nabízí řadu služeb a poradenství v otázkách přeshraniční kooperace (Euroregion Silesia, 2016c), jedná se tedy o významný subjekt zastřešující přeshraniční spolupráci v Evropě, jehož postavení má díky své početné členské základně a letitým zkušenostem výraznou váhu.

V rámci česko-polské spolupráce je její součástí pouze euroregion Nisa, a to od roku 1993 (AEBR, 2010a).

AEBR pravidelně o problematice přeshraniční spolupráce pořádá odborné semináře, konference, publikuje studie a analýzy. V neposlední řadě upozorňuje a oceňuje příklady dobré praxe v podobě programů, strategií, projektů a akcí přeshraniční spolupráce cenou s názvem „Sail of Papenburg“. Toto ocenění v posledních letech získali:

- v roce 2014 Euroregion „Meuse-Rhine“ za program „SME Crossborder Cluster Stimulation Programme (GCS)“, který financoval přeshraniční otevřené inovativní projekty mezi technologicky orientovanými malými a středně velkými podniky;
- v roce 2013 region „Lower Austria - Burgenland - Bratislava“ za projekt „BAUM (Bratislava Urban Regional Cooperation)“, jehož hlavním cílem bylo zřídit platformu pro harmonizaci územního rozvoje tohoto přeshraničního území;
- v roce 2012 Euroregion „Galicia - Norte Portugal“ za „Labour market mobility in the Euroregion Galicia-Norte de Portugal. Recognition and evaluation of vocational training certificates“ zaměřený na zlepšení podmínek na pracovním trhu;
- v dřívějších letech patřili mezi úspěšně spolupracující regiony např. Euroregion „Spree-Niesse-Bober“, Euroregion „Nestos-Mesta“ nebo „Upper Rhine region“ (AEBR, 2010b).

Dalším ukázkou výrazné podpory přeshraniční spolupráce je „**The Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT)**“. Mise byla založena francouzskou vládou v roce 1997. Její úlohou je poskytovat pomoc pohraničním regionům v rámci projektů přeshraniční spolupráce. Skládá se z rozličných členů (viz obr. č. 1) všech hierarchických úrovní zapojených do přeshraničních projektů -

státních, regionálních a místních orgánů a jejich složek, ze sdružení, svazů, klastrů, přeshraničních organizací i velkých podniků (MOT, 2016).

Mezi její základní činnosti patří propojování zúčastněných stran přeshraniční spolupráce a sdílení zkušeností prostřednictvím seminářů a konferencí, tematických pracovních skupin a množství publikací (studie, analýzy a atlasy přeshraniční spolupráce, metodologický průvodce, mapové výstupy a jiné). Zaměřuje se na širokou škálu oblastí spolupráce od jednotlivých sektorů (např. doprava, cestovní ruch, podnikání) přes územní témata (např. přeshraniční konurbace, přírodní a venkovské oblasti, vodní zdroje) až po politické nástroje ve formě územního plánování, kohezní politiky a dalších (MOT, 2016) a představuje tak komplexní nástroj pro podporu integrace pohraničí.

Mezi příklady dobré praxe můžeme např. dále zařadit v oblasti veřejné přeshraniční dopravy Euroregion „Salzburg - Berchtesgadener Land“, Euroregion „Scheldemond“, oblast kolem Ženevy nebo Euroregion Nisa; v oblasti zdravotní péče holandsko-německé pohraničí, území podél Horního Rýnu nebo Skandinávie, kde se realizují projekty jako společné krevní banky, přeshraniční nemocnice nebo společná péče o pacienty s rakovinou, avšak zde je problematické zdravotního pojištění; v oblasti kriminální prevence fungují vzácně spojené policejní uskupení např. podél francouzsko-německých či holandsko-německých hranic (AEBR, 2011).

Obr. č. 1: Členové MOT (zdroj: MOT, 2016)

V rámci přeshraniční spolupráce České republiky můžeme za příkladnou ukázkou zmínit **česko-saské pohraničí**, kde kooperace mezi sousedními územími probíhá od roku 1994. Spolupráce se dlouhodobě ukazuje jako úspěšná, což dokládá také přeshraniční projekt CROSS-DATA realizovaný v letech 2010 až 2013. Tímto projektem chtěli autoři dokázat, že „společný informační systém územního plánování pomůže překonat hranice dělící územní plány“ (Saské státní ministerstvo vnitra, 2013).

Cílem bylo vyvinout webový informační systém územního plánování, který by umožnil vzájemné pochopení problematiky a vytvořil společný základ pro spolupráci, efektivnější kooperaci v oblasti územního plánování a dovolil tak společně řídit územně plánovací rozvoj přeshraničního prostoru. Určen je pro rozhodovací orgány územního plánování a dalších oborových plánování, jakož to i pro širokou veřejnost. Do projektu jsou zapojeni na české straně Karlovarský, Ústecký a Liberecký kraj a na německé straně svazy pro územní plánování tří příhraničních saských regionů - Horní Lužice/Dolní Slezsko, Horní údolí Labe/východní Krušnohoří a Saská Kamenice. Saské státní ministerstvo vnitra působí jako řídicí partner projektu. Data a údaje o území poskytl Saský úřad pro životní prostředí, zemědělství a geologii. Vlastní pracovní celky znázorňuje obrázek č. 2.

Obr. č. 2: Pracovní celky projektu CROSS-DATA v česko-saském pohraničí (zdroj: Saské státní ministerstvo vnitra, 2013)

Přidanou hodnotu tohoto projektu popisuje Závěrečná zpráva o projektu CROSS-DATA jako „dlouhodobé zlepšení každodenní praktické přeshraniční spolupráce v oblasti územního plánování, vytvoření společné báze znalostí odlišných systémů územního plánování obou zemí v podobě vydané publikace, a to včetně sémantické harmonizace česko-saských územně plánovacích dat, což umožňuje společnou vizualizaci“. Uživatelské prostředí dovoluje zobrazit informace několika oborových témat, tematických map pro praktické využití, interaktivní práci s dodatečnými daty a další. Před ukončením projektu byla podepsána „Kooperační dohoda“ na pětileté funkční období, kdy bude Systém využíván a poté se rozhodne o možnostech jeho dalšího využití (Saské státní ministerstvo vnitra, 2013).

Z česko-polského prostředí přeshraniční spolupráce můžeme jako zdárný příklad praxe uvést projekt „Crossborder Friendship Database“, který představuje datovou banku shromažďující přeshraniční statistické informace. Český statistický úřad ve spolupráci se statistickými úřady ve Vratislavi, v Saské Kamenici a v Mnichově vytvořil tuto internetovou aplikaci s cílem „připravit standardizované přeshraniční datové zdroje k trvalému a volnému použití, podporovat proces rozšíření Evropské Unie mezinárodně srovnatelnými statistickými informacemi, důsledně vytvářet a zveřejňovat statistické metadata...“ (ČSÚ, 2016). Data je možno zobrazit za různé administrativní jednotky nebo území euroregionů a díky vícejazyčnému prostředí jsou informace snadno dostupné pro uživatele z každé členské země. Tento projekt je dalším příkladem toho, jak by v principu mohl fungovat společný přeshraniční informační systém územního plánování.

2.1.7 Program ESPON

Ačkoliv program ESPON nespadá pod přeshraniční, ale meziregionální spolupráci, vzhledem k zaměření práce na územní plánování a faktu, že ČR i Polsko jsou jeho součástí, je vhodné jej zmínit.

V současném plánovacím období 2014-2020 nese program název ESPON 2020 a navazuje na program z předchozího období ESPON 2013. Zkratka česky znamená *Evropská monitorovací síť pro územní rozvoj a soudržnost*. Jedná se o výzkumný program zaměřený na podporu územního plánování a regionálního rozvoje a má za cíl poskytovat informace, analýzy, scénáře, mapy, databáze a další informace přispívající k vyváženému rozvoji regionů či větších územních celků (MMR ČR, 2016).

Program je financovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj a v období 2014-2020 je zaměřen na jednu prioritu rozdělenou na více oblastí podpory. Prioritní osou jsou Územně analytické podklady, přenos, pozorování, nástroje a informovanost. Specifickými cíly potom:

- *Průběžná produkce územně analytických podkladů*, kde je snahou mj. lepší pochopení střednědobých a dlouhodobých územních trendů;
- *Lepší přenos znalostí a využití analytické podpory uživateli*, kde je snaha mj. o širší využívání územně analytických podkladů s evropskou perspektivou při rozvoji politik na národní, regionální a místní úrovni za různými účely, dále snaha o lepší integraci územní dimenze do implementace programů financovaných z ESIF, častější využívání evropských územně analytických podkladů a údajů v evropských diskuzích o politikách a jejich přípravě a širší zahrnutí výsledků výzkumu a analýz v relevantních procesech územních, městských a rezortních politik na všech úrovních veřejné správy;
- *Kvalitnější pozorování území a nástroje pro územní analýzy*, kde je snaha mj. o lepší územní monitorování prováděných politik, větší využívání územní dimenze na všech úrovních a
- *Širší informovanost a využívání územně analytických podkladů*, kde je snaha o vyšší míru informovanosti větší skupiny potenciálních uživatelů evropských územně analytických podkladů, větší přítomnost analytických podkladů a argumentů v politických diskuzích na všech úrovních, srozumitelnější komunikace s jasně definovanými cílovými skupinami a podpora sítě kontaktních míst programu ESPON (MMR ČR, 2016).

Program mohou využít veřejné, veřejnoprávní i soukromé subjekty z členských zemí EU a čtyři partnerské země (Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko).

2.2 VÝVOJ SPOLUPRÁCE MEZI ČR A POLSKEM

2.2.1 Počátky moderní spolupráce a zakládání euroregionů v 90. letech

---

Česko-polské pohraničí ovlivnila řada historických událostí, které postupně vytvořily specifický ráz tohoto území. Pro současnou situaci má zásadní význam období po druhé světové válce, kdy byla hranice sousedících států vládnoucím režimem neprodyšně uzavřena a přilehlá území tvořila často periferii. Válka a události s ní spojené navíc přinesly snížení počtu obyvatel a zánik části sídel. Výměna obyvatelstva přidala ekonomický úpadek a přerušování duchovních vazeb lidí k území. Taktéž průmyslová a populační struktura byla zásadně narušena (Zaniklé obce Jesenicka, 2014). Tyto pro rozvoj území nepříznivé podmínky ještě umocňovala přirozená fyzicko-geografická bariéra v podobě pohoří na velké části hranice.

Jak už bylo dříve zmíněno, počátek 90. let minulého století přinesl spolu s pádem východního bloku pro region střední a východní Evropy nové možnosti a ne jinak tomu bylo pro území česko-polského pohraničí. Obě země se zapojily do politických a hospodářských procesů přibližující je západoevropskému modelu a úsilí vedlo ke vzniku nebo přístupu do několika integračních organizací.

V roce 1991 byla založena **Visegrádská skupina (V4)**, která měla představovat pomyslné rozpínání evropské zóny stability východním směrem (Jeřábek, 1999). Původně tři postsocialistické státy (Československo, Polsko a Maďarsko) resp. čtyři díky rozpadu Československa v roce 1993, se touto iniciativou zavázaly ke společné úzké spolupráci při cestě k evropské integraci. Její zahraničně-politické aktivity ještě výrazněji vzrostly po přístupu V4 do EU v roce 2004. Skupina se zaměřila na otázky spolupráce a stability v širším regionu střední Evropy. Započala spolupráci s Rakouskem a Slovinskem v rámci tzv. Regionálního partnerství a s dalšími zeměmi v rámci tzv. programu Model V4+ (Internacional Visegrad Found, 2015).

Dalším regionálním sdružením, jehož jsou od roku 1989, resp. 1990 členy obě země, je **Středoevropská iniciativa** (zkratka CEI), která se zaměřuje na rozvoj spolupráce členských zemí a podporuje ty členské země, které nepatří do EU. Sdružení napomáhá procesu transformace a rozvíjení regionální spolupráce v řadě oblastí. Snaží se posilovat soudržnost a solidaritu v Evropě a zamezit vzniku nových dělicích čar na kontinentu (MZV ČR, 2008).

Na spolupráci nezávislých skupin před rokem 1989 navazuje **Česko-polské fórum**, jehož základním posláním je „*podpora rozvoje stávajících a vzniku nových společných iniciativ nevládních subjektů obou zemí*“ (MMR ČR, 2012a). Mezi podporované projekty, jejichž realizace má stimulovat další rozvoj a prohlubování česko-polských vztahů, patří nevládní organizace, obce, kraje, školy, výzkumné instituce a další.

Přeshraniční spolupráce na státní úrovni je v ČR od počátku 90. let usměrňovaná pomocí **mezivládních pracovních skupin a komisí** pro přeshraniční spolupráci. Organizační zajištění komisí a skupin obstarává a koordinuje Odbor států střední Evropy MZV ČR s výjimkou Česko-slovenské komise, která spadá pod MMR ČR. Členy komisí a pracovních skupin jsou zástupci ze státní správy, hospodářských komor, euroregionů a partnerských zemí. Na zasedání v pohraničí jsou zváni také představitelé měst a obcí regionu. Nejprve byla v roce 1990 spolupráce započata na hranici s Německem, pro niž se utvořila Česko-bavorská pracovní skupina. O dva roky později ji následovala Česko-saská oblast. Pro spolupráci s Polskou republikou vznikla v roce 1994 **Česko-polská komise** tvořena celkem deseti pracovními skupinami (MMR ČR, 2015).

V roce 1991 vznikla vůbec první přeshraniční institucionální organizace na česko-polském území - **Euroregion Nisa**. Součástí euroregionu bylo také území Německé spolkové republiky, která byla hlavním iniciátorem a jednalo se tak o trilaterální dohodu. Euroregion sám sebe definuje jako „*dobrovolné zájmové sdružení německých, českých a polských obcí, měst a okresů a dalších samosprávných subjektů a jiných institucí působících na daném území*“ (Euroregion Nisa, 2015). V rámci své činnosti rozvinul formu spolupráce pojmenovanou EUREX, což představuje „*skupinu euroregionálních expertů dobrovolně věnujících část své energie a času rozvíjení přeshraniční spolupráce s kolegy za hranicemi*“ (Euroregion Nisa, 2015).

Dalším v pořadí byl **Euroregion Galacensis** v roce 1996, který je největším česko-polským euroregionem s nejdelší společnou hranicí.

Následoval **Euroregion Praděd**, jenž byl výsledkem „*několikaletých snah orgánů samospráv a vojvodství a upevnil již formálně několik let trvající vzájemnou spolupráci samospráv, škol,*

kulturních středisek, sportovních klubů a dalších společenských organizací“ (Euroregion Praděd, 2016).

V roce 1998 byly v česko-polském pohraničí založeny další dva euroregiony. Prvním byl **Euroregion Silesia**, který leží z větší části na historickém území Slezska a opětovně tak pomyslně spojuje toto území po rozdělení v roce 1742 (Euroregion Silesia, 2016a). Druhým byl Euroregion **Těšínské Slezsko**.

Euroregion Beskydy zaplnil v roce 2000 poslední prázdné místo v úseku česko-polské hranice a spolu s partnerem ze Slovenské republiky spojil tři postsocialistické země.

Následující podkapitoly přibližují naplňování přeshraniční spolupráce v česko-polském pohraničí v jednotlivých plánovacích obdobích.

2.2.2 Phare CBC 1999-2003

Program **Phare CBC** započal financovat přeshraniční spolupráci řešeného prostoru v roce 1999, přičemž podporované území bylo vymezeno v ČR příhraničními okresy a územím města Ostravy a na polské straně územím polských částí euroregionů. V tomto roce byly vyčleněny pro českou stranu celkem 3 mil. EUR, kdy 2,6 mil. EUR připadlo na velký investiční projekt a 400 tis. EUR na Společný fond malých projektů (SFMP).

Následně až do roku 2003 bylo každoročně na české straně k dispozici 5 mil. EUR. Vzhledem k výši finančních prostředků byly z programu schváleny granty pouze na dva velké investiční záměry z českého území česko-polského pohraničí a zbylá část finančních prostředků byla přidělena do SFMP (Euroregion Silesia, 2016a).

Žadatelé o grantovou podporu museli splnit určité kritéria, např. být neziskový subjekt, mít přeshraničního partnera, vlastní spoluúčast při financování projektu a jiné. U velkých investičních prostředků byly podporovány hlavně projekty z oblasti dopravní infrastruktury a životního prostředí. Schvalovány byly nejprve česko-polským Společným kooperačním výborem, který tvořili i zástupci euroregionů a následně příslušným výborem Evropské komise v Bruselu (Euroregion Silesia, 2016b).

U Společného fondu malých projektů to byly zejména neinvestiční projekty typu „people-to-people“ v oblasti kultury, cestovního ruchu, sportu apod., ale i různé propagační materiály. Schvalovány byly na regionální úrovni nejprve Regionální hodnotící komisí, poté Regionálním řídicím výborem a nakonec Delegací Evropské komise v ČR a Polsku (Euroregion Silesia, 2016b).

2.2.3 INTERREG III 2004-2006

Od vstupu do Evropské unie v roce 2004 se mohly obě země konečně naplno zapojit do její integrační politiky a maximálně využívat podpůrné finanční zdroje mj. i pro přeshraniční spolupráci. V letech 2004 až 2006 dobíhalo programové období iniciativy INTERREG IIIA. V rámci České republiky byla Iniciativa rozdělena do pěti samostatných okruhů, kdy pro spolupráci s Polskem byl vytvořen program **INTERREG IIIA Česká republika - Polsko**.

Jelikož INTERREG IIIA bezprostředně navazuje na program Phare CBC, odráží se model rozdělení na velké a malé investiční projekty i do následného období. Definovány byly tři priority - Další rozvoj a modernizace infrastruktury na zlepšení konkurenceschopnosti přeshraniční oblasti, Rozvoj místní společnosti v přeshraniční oblasti a Technická asistence. Každá priorita obsahovala několik opatření (Euroregion Silesia, 2016b).

Co do finančních prostředků, z celkových 55 mil. EUR přidělených v tomto období České republiky, náleželo pro česko-polské příhraničí 16,5 mil. EUR, což představovalo celou třetinu těchto zdrojů. Z toho 2,5 mil. EUR bylo vyčleněno pro Fond mikroprojektů, tedy k financování malých neinvestičních projektů (Euroregion Silesia, 2016b).

Žadatelé mohli být obce, města, kraje, organizace založeny obcemi či kraji, jež jsou jimi zcela vlastněny, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob, hospodářské a agrární komory a organizace zřízené státem. Doporučená výše financování investičních a neinvestičních projektů byla do 300 tis. EUR a u neinvestičních projektů z Fondu mikroprojektů od 2 tis. EUR do 20 tis. EUR (Euroregion Silesia, 2016b).

2.2.4 INTERREG IV 2007-2013

V období 2007-2013 program INTERREG IV podporoval zájmové území prostřednictvím operačního programu Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polsko 2007-2013 (OPPS ČR - Polsko). Mezi hlavní oblasti příjmu dotací patřila dopravní dostupnost přeshraničního regionu, ochrana životního prostředí, hospodářská spolupráce, rozvoj přeshraniční infrastruktury, cestovní ruch a další (MMR ČR, 2012b).

Pro ČR bylo v rámci přeshraniční a nadnárodní spolupráce vyčleněno z Evropského fondu pro regionální rozvoj celkem 398 mil. EUR. Pro samotný OP ČR - Polsko potom 219 mil. EUR, kdy téměř 104 mil. EUR tvořila alokace pro českou stranu a zbylých 116 mil. EUR alokace polská (MMR ČR, 2012b).

Program byl rozdělen do čtyř prioritních os - Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik, Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu, Podpora spolupráce místních společenství a Technická asistence. Důraz byl kladen na přeshraniční aspekt, kdy realizováním projektu museli mít přínos obě strany hranice. Dále bylo potřeba splnit podmínku mít příjemce z každé země, kteří spolupracují alespoň dvěma ze čtyř způsobů - společná příprava, společné provádění, společné využívání pracovníků a společné financování (Euroregion Silesia, 2016b).

Jelikož byl program hodnocen jako jeden z nejlepších ze všech 50 programů Evropské územní spolupráce (JTS Olomouc, 2016), je namíste zmínit některé příklady úspěšných realizovaných projektů. V hlasování o Nejinspirativnější projekt roku zvítězili:

- v roce 2011 projekt *Odkaz Vincenze Priessnitz v česko-polském pohraničí*;
- v roce 2012 projekt *Setkávání - tradice, kultura a život v česko-polském pohraničí*;
- v roce 2013 projekt *Naučné stezky v česko-polském příhraničí a*
- v roce 2014 projekt *Místa plná rozhledů v Euroregionu Glacensis* (JTS Olomouc, 2016).

Jak výsledky hlasování napovídají, projekty zaměřené na cestovní ruch jsou v česko-polském pohraničí velmi rozšířené a lidmi kladně přijímány.

2.2.5 INTERREG V 2014-2020

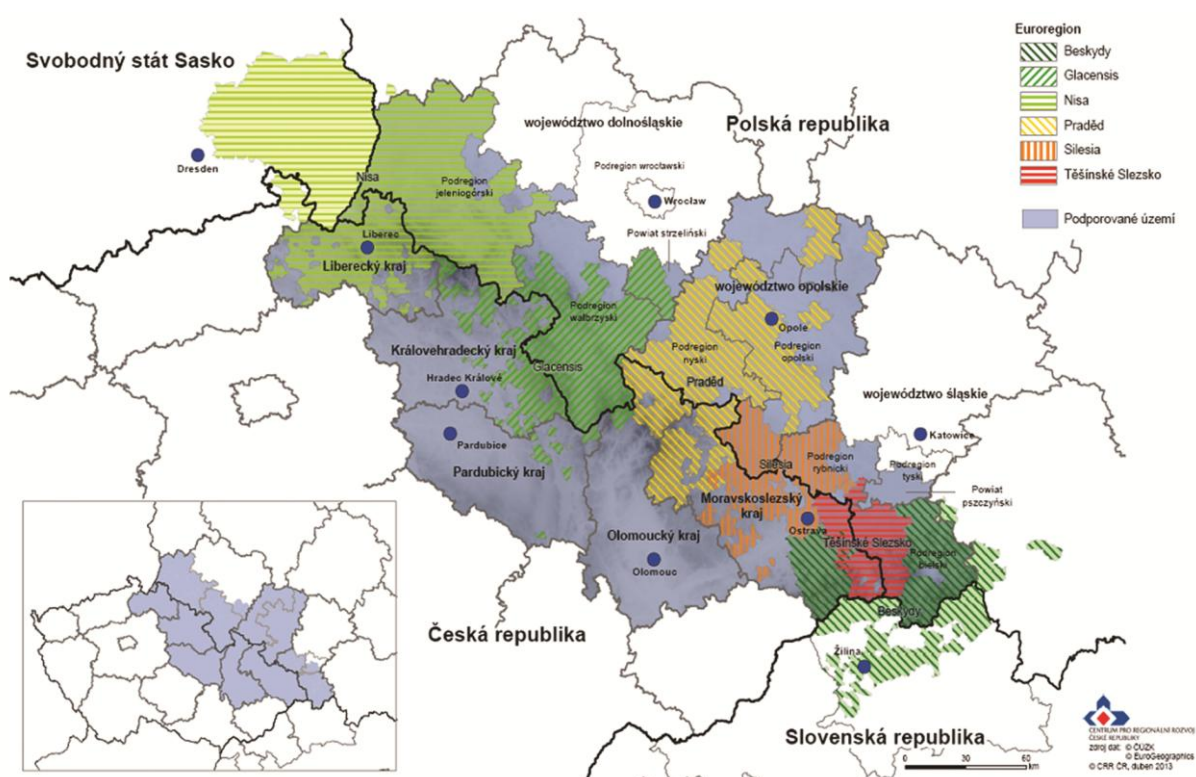

V aktuálním programovém období Evropské unie 2014-2020 je přeshraniční spolupráce podporována Cílem 2 Evropské územní spolupráce, konkrétně prostřednictvím iniciativy INTERREG VA. V rámci česko-polského pohraničí se jedná o operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polsko, který byl schválen v roce 2015 a potrvá až do roku 2023.

Finanční prostředky byly tomuto programu přiděleny ve výši 226 mil. EUR a mají směřovat na podporu přeshraniční spolupráce v oblasti společného řízení rizik, rozvoje potenciálu přírodních a kulturních zdrojů, pro podporu zaměstnanosti, vzdělání a zvýšení kvalifikace budoucích absolventů, ale i spolupráci institucí a komunit (Euroregion Silesia, 2016b).

Oproti předchozímu období doznal program jistých změn. Jednak se zpřísnily požadavky na přeshraniční přínos projektů. Dále jsou všichni příjemci dotací povinni splnit tři ze čtyř kritérií přeshraniční spolupráce, a to společnou přípravu, společnou realizaci, společné financování nebo společný personál. Změny jsou zavedeny i v podávání projektových záměrů pro předkládání opravdu vhodných a odpovídajících projektů (Euroregion Silesia, 2016b).

Podporované území zůstalo oproti předchozímu programovému období nezměněno. Na České straně jsou to souvislý Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský kraj a na straně Polska Opolské vojvodství, část území Dolnoslezského vojvodství a část území Slezského vojvodství, jak je patrné z obr. 3 (Euroregion Silesia, 2016b).

Obr. č. 3: Podporované území v rámci programu INTERREG VA ČR - Polsko pro období 2014-2010 (zdroj: Euroregion Silesia, 2016b).

Zůstává také Fond mikroprojektů, který z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj má alokováno 45 mil. EUR, z toho přímo na mikroprojekty 38, 5 mil. EUR. Jeho správa je dále v kompetenci euroregionů, které jako jeho správci mají na starost veškeré úkoly spojené s jeho chodem a realizací projektů (Euroregion Silesia, 2016b).

3 ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Následující kapitola pojednává o systémech územního plánování v České republice a Polsku. Záměrem je popsat vlastnosti a způsob fungování každého systému zvlášť, následně je porovnat a najít společné charakteristické rysy a rozdíly. Na základě provedené analýzy uvést vyplývající konsekvence pro přeshraniční spolupráci v tomto oboru.

3.1 SYSTÉM ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ V ČR

3.1.1 Obecné souvislosti

V České republice se územní plánování řídí zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů, zkráceně nazývaném *stavební zákon*. Zároveň s tímto zákonem vstoupily v platnost související vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti a vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využití území, ve znění pozdějších předpisů.

Cílem územního plánování je vytváření předpokladů pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, spočívající ve vyváženém zabezpečení podmínek pro hospodářský rozvoj, příznivé životní prostředí a soudržnost společenství obyvatel území. Při uspokojování potřeb současné generace by nemělo docházet k ohrožení podmínek života generací budoucích. Mezi úkoly územního plánování patří mj. mapování a posuzování stavu území; tvorba koncepcí rozvoje a změn území s ohledem na ochranu a rozvíjení jeho hodnot; snižování nebezpečí a odstraňování důsledků ekologických a přírodních katastrof; etapizace změn v území a další (zákon č. 183/2006 Sb.).

3.1.2 Orgány územního plánování

Na nejvyšší, tj. **státní úrovni**, spadá podle stavebního zákona územní plánování pod následující resorty:

- *Ministerstvo pro místní rozvoj*, které je ústředním a nejvyšším orgánem ve věcech územního plánování v ČR a mezi jehož hlavní úkoly patří mj. pořizování politiky územního rozvoje a územně plánovacích podkladů v celorepublikovém měřítku a vedení evidence územně plánovací činnosti;
- *Ministerstvo obrany* vydává územní a regulační plán pro území vojenských újezdů, projednává územně analytické podklady a územní studie a podává návrh do evidence územně plánovací činnosti; *Újezdní úřad* pořizuje územní plán, regulační plán a územní studii pro území vojenského újezdu, pořizuje územně analytické podklady, poskytuje územně plánovací informace a další;

Krajské orgány zajišťují ochranu a rozvoj hodnot na svém území. U zákonem stanovených případech, kdy se jedná o záležitosti nadmístního významu, mohou se součinností orgánu obcí zasahovat do jejich činnosti. Působnost této úrovně podle stavebního zákona zastávají:

- *Krajský úřad* v přenesené působnosti pořizuje zásady územního rozvoje a regulační plán pro plochy a koridory nemístního významu; pořizuje územně analytické podklady; je dotčeným orgánem v zákonem stanovených případech; vkládá data do evidence územně plánovací činnosti za své území; vykonává další činnosti podle zákona;

- *Zastupitelstvo kraje* vydává zásady územního rozvoje a schvaluje jeho zadání; schvaluje pokyny pro zpracování zásad územního rozvoje; schvaluje zprávu o uplatňování zásad územního rozvoje; vydává regulační plán a provádí další zákonem stanovené činnosti;
- *Rada kraje* uplatňuje stanovisko k návrhu politiky územního rozvoje; vydává v zákonem stanovených případech územní opatření o asanaci a územní opatření o stavební uzávěře.

Zvláštním způsobem je přístupováno k území hlavního města Prahy. Územní plán se podle samostatného zákona může pořizovat a vydávat jak pro celé území města, tak pro jeho vymezenou část. V prvním případě územně plánovací dokumentaci pořizuje Magistrát hl. města Prahy, vydává Zastupitelstvo a nadřazeným orgánem je Ministerstvo pro místní rozvoj. V druhém případě je pořizovatelem úřad městské části a nadřazeným orgánem Magistrát hlavního města Prahy.

Obecní orgány jsou povinny na svém území zajišťovat ochranu a rozvoj hodnot. V záležitostech nadmístního významu spadá působnost na orgány kraje nebo dotčené orgány. Na úrovni obcí vykonávají podle stavebního zákona územně plánovací činnost následující orgány:

- *Úřad obce s rozšířenou působností (neboli úřad územního plánování)* je pořizovatelem územního a regulačního plánu a územních plánovacích podkladů pro území své obce. Dále na žádost obce ve svém správním obvodu pořizuje územní plán, regulační plán, územní studii a vymezení zastavěného území. Je dotčeným orgánem v územním řízení při uplatňování záměrů územního plánování, pokud nevydává územní rozhodnutí. Je dotčeným orgánem v řízení o změnách v území. Podává návrh na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti a vykonává další činnosti podle stavebního zákona;
- *Obecní úřad, který zajistí splnění kvalifikačních požadavků podle stavebního zákona* je oprávněn pořizovat územní a regulační plán a územní studii pro území své obce. Může pořizovat vymezení zastavěného území, podávat návrh na vložení dat do evidence územně plánovací činnosti a vykonávat další činnosti podle stavebního zákona. V rámci stejného správního obvodu obce s rozšířenou působností může na základě veřejnoprávní smlouvy provádět tuto působnost pro jinou obec;
- *Stavební úřad* vydává územní rozhodnutí, územní souhlas, poskytuje informace pro pořizovatele územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace a další;
- *Obecní úřad, který nevykonává působnost jako úřad územního plánování, nesplňuje kvalifikační požadavky a není stavebním úřadem,* poskytuje informace pro zpracování územně plánovacích podkladů a územně plánovací dokumentace;
- *Zastupitelstvo obce* v samostatné působnosti rozhoduje o pořízení územního a regulačního plánu, schvaluje zadání, udává pokyny pro zpracování návrhu územního plánu, vydává územní plán a regulační plán, podává zprávu o uplatňování územního plánu a další;
- *Rada obce* a v obcích, kde se rada nevolí, tak zastupitelstvo obce vydává vymezení zastavěného území. Schvaluje žádost obce o pořizování územního a regulačního plánu a územní studie. V případě uzavírání smlouvy s právnickou nebo fyzickou osobou k výkonu územně plánovací činnosti tuto smlouvu schvaluje. Dále vydává územní opatření o asanaci a územní opatření o stavební uzávěře, v samostatné působnosti uplatňuje námítky k zásadám územního rozvoje a připomínky k územnímu plánu sousedních obcí.

Do výčtu územně plánovacích orgánů patří také **stavební úřady**, které mají podle ze zákona pravomoc vydávat územní rozhodnutí a územní souhlas, poskytovat informace pro pořizování územně plánovacích podkladů a územně plánovacích dokumentací a další. Podle stavebního zákona se stavební úřady rozdělují na:

- *Obecné stavební úřady*, vykonávající úplnou pravomoc stavebních úřadů včetně územního rozhodování;
- *Speciální stavební úřady*, vykonávající působnost u staveb leteckých, staveb drah, staveb dopravních a staveb vodních děl;
- *Vojenské stavební úřady* vykonávají působnost stavebního úřadu včetně územního rozhodování na území vojenských újezdů a
- *Jiné stavební úřady*, což jsou stavební úřady bez územně rozhodovací pravomoci. Jsou jimi Ministerstvo obrany, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo průmyslu a obchodu a báňské úřady. V případě stavby vyžadující územní rozhodnutí nebo územní souhlas se obstarává vyjádření obecného stavebního úřadu, který posoudí soulad návrhu se záměry územního plánování.

Do územně plánovacího procesu zasahují dále tzv. **dotčené orgány**, které mají podle stavebního zákona právo vydávat stanoviska a závazná stanoviska. Jsou jimi orgány chránící veřejné zájmy, jako např. ochrana životního prostředí, ochrana ovzduší, ochrana zemědělského půdního fondu, památková péče, obrana státu, úřady územního plánování a další. Přesný postup, obsah a náležitosti vydávaných stanovisek upravuje stavební zákon, vyhláška č. 503/2006 Sb. a zákon č. 500/2004 Sb.

3.1.3 Nástroje územního plánování

Výchozím nástrojem pro územní plánování v ČR jsou **územně plánovací podklady**, které formou územně analytických podkladů zjišťují a vyhodnocují stav a vývoj území a pomocí územních studií prověřují varianty možností a podmínky v území. Jak název napovídá, územně plánovací podklady slouží jako pomocný, podkladový prostředek pro plánování území. Na jejich základě se pořizuje a aktualizuje politika územního rozvoje, územně plánovací dokumentace a vydává územní rozhodnutí.

- *Územně analytické podklady* mapují celé území ČR v podrobnosti správních obcí s rozšířenou působností a území krajů a jsou průběžně jednou za dva roky úplně aktualizovány. Pořizuje je vždy příslušný orgán územního plánování, tj. úřad územního plánování, krajský úřad, újezdní úřad a Ministerstvo pro místní rozvoj. Obsahují informace získané jednak samotným průzkumem území a také z databází o stavu území, o právech, povinnostech a omezeních náležících k určitému území, rozbor udržitelného rozvoje území a další. Zřizovatel je povinen územně analytické podklady zveřejnit způsobem umožňujícím jejich dálkový přístup. Podrobný popis obsahu, náležitostí textové a grafické části i způsobu projednávání územně analytických podkladů upravuje stavební zákon a vyhláška č. 500/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů.
- *Územní studie* navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení vybraných problémů v území, a to s cílem chránit a rozvíjet jeho hodnoty. Pořizuje ji v přenesené působnosti úřad územního plánování, úřad oprávněný k výkonu územně plánovací činnosti, krajský úřad nebo újezdní úřad. Její vypracování může být uloženo územně plánovací dokumentací nebo z vlastního či jiného podnětu. Pořizovatel podává návrh na vložení schválené územní studie do evidence územní plánovací činnosti (ÚÚR, 2015).

Celorepublikovým strategickým nástrojem územního plánování je **Politika územního rozvoje ČR** (PÚR ČR), v současnosti ve znění aktualizace č. 1 (APÚR ČR), kterou pořizuje Ministerstvo pro místní rozvoj a schvaluje ji vláda. PÚR ČR konkretizuje pro stanovené období stavebním zákonem obecně formulované úkoly územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech. Jejím účelem je zajistit koordinaci územně plánovací činnosti krajů a obcí, odvětvových

a meziodvětvových koncepcí, politik a strategií, a to s přihlédnutím k možnostem a předpokladům území a požadavkům územního rozvoje. Taktéž koordinuje záměry na změny v území republikového významu v oblasti dopravní a technické infrastruktury (tzv. „rozvojové záměry“) a významu přesahující území více krajů. Stanovuje rámcové úkoly pro navazující územně plánovací činnost a při stanovování podmínek a strategií rozvoje území bere ohled na další vládní politiky, koncepce, plány a různé strategické dokumenty, jakožto i na požadavky udržitelného rozvoje území a územní soudržnost, pro které se ČR zavázala vstupem do Evropské Unie, OSN, OECD, Rady Evropy a podepsáním řady mezinárodních smluv. Zohledněny jsou také dokumenty územního rozvoje sousedních států (ÚÚR, 2015).

Politika územního rozvoje stanovuje republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území; vymezuje oblasti se zvýšenými požadavky na změny v území z důvodů soustředění aktivit mezinárodního a republikového významu, nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje, to je rozvojové oblasti a rozvojové osy; vymezuje oblasti se specifickými hodnotami specifickými problémy (tzv. specifické oblasti) mezinárodního a republikového významu, nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje; vymezuje plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury mezinárodního a republikového významu, nebo které svým významem přesahují území jednoho kraje; stanovuje ve vymezených oblastech, plochách a koridorech kritéria a podmínky pro rozhodování o možných variantách nebo alternativách změn v území a pro jejich posuzování, zejména s ohledem na jejich budoucí význam, možná ohrožení, rozvoj, útlum, preference a rizika a stanovuje úkoly, které budou naplňovat její poslání (zákon č. 183/2006 Sb.).

PÚR ČR podléhá jako každý strategický dokument vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj (podle zákona č. 100/2001 Sb.). Do čtyř let od prvního schválení je Ministerstvem pro místní rozvoj vypracována zpráva o jejím uplatňování a vláda následně rozhoduje o aktualizaci nebo zpracování nového návrhu. PÚR ČR je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území (ÚÚR, 2015).

Nástroje územního plánování používané pro nižší správní úrovně než je území celého státu, nesou souhrnné označení **územně plánovací dokumentace**. Pořizují je příslušné územně plánovací orgány jako opatření obecné povahy podle správního řádu. Mezi tyto nástroje patří:

- *Zásady územního rozvoje (ZÚR)*, které jsou krajskou územně plánovací dokumentací. Zpracovávají se pro celé území kraje, pro něž zpřesňují záměry definované politikou územního rozvoje, vymezují krajské priority pro územně plánovací činnost obcí na svém území, a to s respektováním principů udržitelného rozvoje. Na jejich podobě se podílí orgány hájící veřejné zájmy, obce náležící do daného kraje, sousední kraje a veřejnost. V případě krajů s příhraniční polohou (kterých je v ČR většina) má být podoba ZÚR projednána s příslušnými orgány dotčených sousedních států. Zásady územního rozvoje jsou závazné pro hierarchicky nižší územně plánovací dokumentaci - územní plány, regulační plány a rozhodování v území. Stejně jako PÚR ČR i zásady územního rozvoje vymezí na svém území plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití. Součástí ZÚR je textová a grafická část. Náležitosti obsahu stanovuje vyhláška č. 500/2006 Sb. (ÚÚR, 2015).
- *Územní plán*, jenž je základní koncepční dokument obce regulující její územní rozvoj. Způsob rozvoje území obce, jeho prostorové a plošné uspořádání, ochrana hodnot a uspořádání krajiny v katastrálním území obce řeší urbanistická koncepce obsažená v územním plánu. Dále územní plán udává koncepci veřejné infrastruktury, kde je popsána dopravní a technická infrastruktura, občanské vybavení a veřejná prostranství a jsou vymezeny funkční plochy (zastavěné území, zastavitelné plochy, územní rezervy a jiné). Tento dokument zpřesňuje

a zpodrobňuje záměry rozvoje definované ZÚR a PÚR ČR v souvislostech a podrobnosti území obce. Jeho součástí může být zadání regulačního plánu nebo územní studie. Rozhodnutí o pořízení a vydání je v kompetenci obecního zastupitelstva. Vztahuje se vždy k celému území obce, celému území hl. města Prahy nebo jeho vymezené části a celému území vojenského újezdu. Je závazný pro regulační plán, pro rozhodování o změnách ve využití území a vydávání územních rozhodnutí. Pořízení a zadání územního plánu, jeho obsahová podoba, návrh, řízení a další náležitosti upravuje stavební zákon a vyhláška č. 500/2006 Sb. (ÚÚR, 2015).

- *Regulační plán*, podrobně upravující podmínky pro vymezení a využití pozemků, umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury, vymezení veřejně prospěšných staveb nebo veřejně prospěšných opatření. Může nahrazovat územní rozhodnutí. Je závazný pro rozhodování v území. Regulační plán na krajské úrovni je závazný pro územní plány a regulační plány obcí. Obsah, řízení a další náležitosti upravuje stavební zákon a vyhláška č. 500/2006 Sb. (ÚÚR, 2015).

Dalším nástrojem územního plánování je **územní rozhodování** umožňující v území umísťovat stavby nebo zařízení, jejich změnu či změnu vlivu jejich využívání na území, změnu využití území a chránit důležité zájmy v území. Zákon jej rozděluje následovně:

- *Územní rozhodnutí*, a to buď úplné územní řízení rozhodující o umístění stavby, o změně využití území, o změně vlivu užívání stavby na území, o dělení a scelování pozemků a ochranném pásmu, nebo v zákonem definovaných případech zjednodušené územní řízení;
- *Veřejnoprávní smlouvu*, která může při splnění zákonných podmínek nahradit územní rozhodnutí o umístění stavby, o změně využití území a o změně vlivu užívání stavby na území;
- *Územní souhlas* vydávaný stavebním úřadem se v případě, kdy je záměr v zastavěném území nebo v zastavitelné ploše, poměry v území se podstatně nemění a záměr nevyžaduje nové nároky na veřejnou a dopravní infrastrukturu;
- *Společné územní a stavební řízení* vedené stavebním úřadem, jsou-li podmínky v území jednoznačné. Obvykle pokud je pro území vydán územní nebo regulační plán) a
- *Společný územní souhlas a souhlas o provedené ohlášeného stavebního záměru* (tzv. *společný souhlas*), který vydává stavební úřad na základě splnění zákonných požadavků.

Územní opatření, se jakožto nástroj územního plánování dělí následovně:

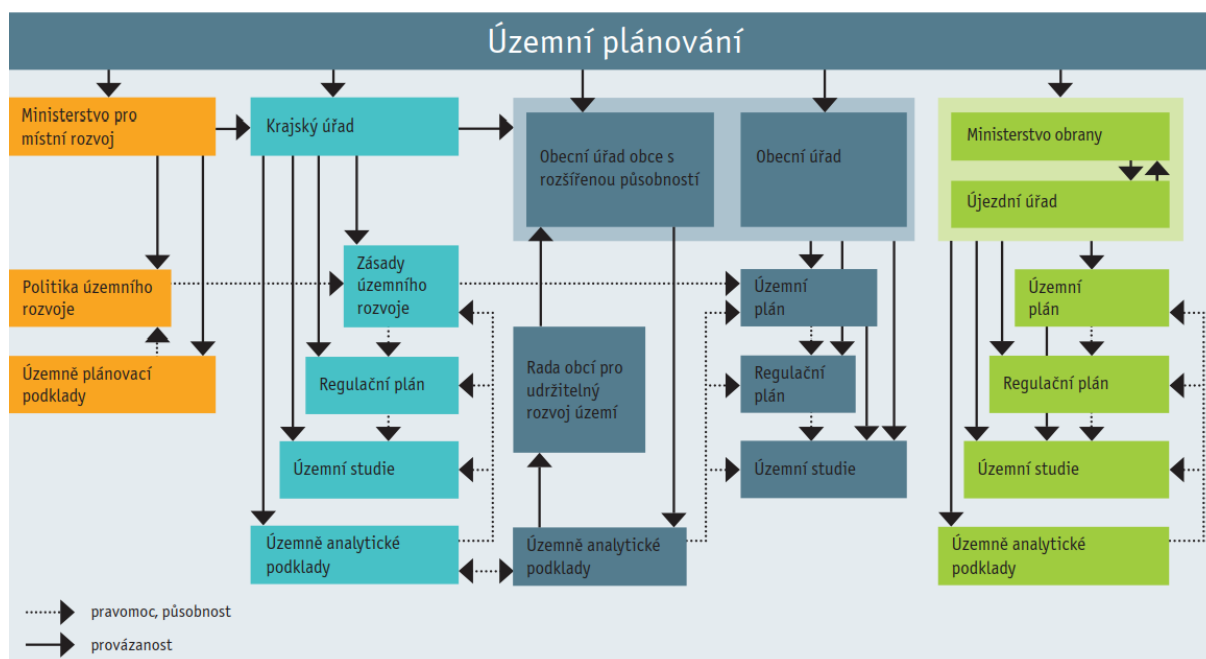
- *Územní opatření o stavební uzávěře* regulující stavební činnost, kdy by mohla snížit nebo znemožnit budoucí využití území podle připravované územně plánovací dokumentace v zákonem definovaných situacích;
- *Územní opatření o asanaci území* vydává stejně jako územní opatření o stavební uzávěře rada obce nebo kraje na časově omezenou platnost z důvodu veřejného zájmu a upravuje poměry v území formou opatření obecné povahy. Uplatňuje zejména po živelných katastrofách, haváriích nebo při nutnosti revitalizace území, kdy dosavadní opatření podle územně plánovací dokumentace nelze nadále naplňovat (ÚÚR, 2015).

Úprava vztahů v území je nástrojem územního plánování popisující náhrady za změnu v území. Podle zákona zahrnuje:

- *Předkupní právo* k pozemku určenému územním plánem nebo regulačním plánem pro veřejně prospěšnou stavbu nebo pro veřejně prospěšné opatření. Toto právo náleží obci nebo kraji, který jej vymezil v územně plánovací dokumentaci nebo státu podle příslušnosti k vlastnictví v souladu se zvláštními právními předpisy. Zapisuje se do katastru nemovitostí;

- *Náhrady za změnu v území* náleží vlastníkovi pozemku nebo stavby, jehož práva byla při užívání pozemku nebo stavby na základě územního opatření o stavební uzávěře omezena. Dále náleží úhrada vlastníkovi, který přišel o právo k zastavění pozemku na základě změny územního plánu nebo regulačního plánu, anebo vydáním nového územního plánu nebo regulačního plánu nebo zrušením územního rozhodnutí (zákon č. 183/2006 Sb.).

Mezi nástroje územního plánování můžeme zařadit také **územně plánovací informace**, v zájmu principů dobré správy a poskytování informací zajišťuje tento nástroj dotčeným osobám poskytování informací o stavu území a návrzích na změny jeho využití a informace vydání příslušných rozhodnutí a opatření. V rámci své působnosti je poskytuje krajský úřad, úřad územního plánování, obecní úřad pověřený pro výkon činnosti pořizovatele nebo stavební úřad (ÚÚR, 2015). Provázanost nástrojů územního plánování v České republice znázorňuje obr. č. 4.

Obr. č. 4: Odborná působnost a nástroje územního plánování v ČR (zdroj: Saské státní ministerstvo vnitra, 2013)

3.2 SYSTÉM ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ V POLSKU

3.2.1 Obecné souvislosti

Územní plánování v Polské republice se řídí zákonem z roku 2003 o prostorovém plánování a rozvoji („Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym; Sb. zák. z 2003 č. 80 pol. 717“, ve znění pozdějších předpisů), který upravuje mnoho prováděcích předpisů a vztahuje se na řadu zvláštních zákonů (např. zákon o ochraně životního prostředí, zákon o veřejných komunikacích, stavební zákon a další). Systém územního plánování prošel velkou reformou v devadesátých letech minulého století, kdy po pádu socialistického režimu byly zavedeny principy decentralizace, a byla tak posílena odpovědnost obcí. Celkově je patrná snaha o zjednodušení postupů, zpřesnění a lepší srozumitelnost územně plánovacího procesu. Stále se však diskutuje směřování územního plánování od větší liberalizace v podobě menších regulačních pravomocí územně plánovacích orgánů až po posílení jeho role pro skutečné naplňování cílů a zásad politiky územního rozvoje. Často je také zmiňována zastaralost a mnohé právní mezery současného systému (Dutkowski, 2012).

Podle zákona se územní plánování v Polsku odehrává na třech úrovních - státní, regionální a místní. Příslušné úřady každé úrovni vypracovávají plánovací dokumenty (koncept, plán a studii) v patřičném měřítku a podrobnosti (viz dále). Obecně zákon vymezuje pravidla pro územní politiku samosprávných jednotek a orgánů státní správy, rozsah a způsoby postupování ve věcech určení využití a regulace využití pozemků, rozsah a způsob činnosti orgánů státní správy, pořizování územně plánovací dokumentace a další. Administrativně se Polsko skládá téměř z 2,5 tisíce obcí (polsky gmin), které jsou v průměru dvakrát větší než české obce (MMR ČR, 2006).

Územního plánování definované zákonem si klade za cíl udržení územního pořádku a respektování pravidel vyváženého rozvoje se zřetelem na:

- architektonické a krajinné hodnoty území;
- ochranu životního prostředí, vodních zdrojů a zemědělských a lesních půd;
- ochranu historického a kulturního dědictví;
- ochranu bezpečnosti, zdraví a majetku obyvatelstva;
- ekonomické hodnoty území;
- právo vlastnictví;
- potřeby ochrany a bezpečnosti státu a
- potřeby veřejného zájmu (MMR ČR, 2006).

Mezi hlavní úkoly patří stanovení využití území, rozhodování o umístění investic veřejného zájmu, určení koncepce, podmínek, omezení a směrů urbanistické zástavby, stanovení způsobu uplatňování práva vlastnictví k nemovitostem, ochrana právních zájmů třetích osob, posuzování a určování vlivu plánovaných investic na životní prostředí, stanovení využití územních zdrojů nebo zajištění účasti veřejnosti v plánovacím procesu (MMR ČR, 2006).

3.2.2 Orgány územního plánování

Na **národní úrovni** jsou navrhovány hlavní koncepční požadavky územní politiky a jejich implementace. Spíše než koordinační, plní funkci analytickou a informativní (Dutkowski, 2012). Za územní plánování v celostátním měřítku zodpovídá:

- *Vládní centrum pro strategické studie* („Rządowe Centrum Studiów Strategicznych“), které je ústředním orgánem ve věcech územního plánování a zpracovává Národní koncepci prostorového rozvoje. Dále pořizuje studie, analýzy, koncepce a programy (MMR ČR, 2006).

Regionální úroveň územního plánování, resp. samosprávné orgány mají omezené možnosti usměrňování rozvoje území, jelikož jejich dokumentace není závazná pro místní úroveň (Dutkowski, 2012). Rozhoduje zde:

- *Samospráva vojvodství (Maršálovský úřad)* pořizující Územní plán vojvodství, studie, analýzy a programy pro své území (MMR ČR, 2006). Dále mohou podávat návrhy na přípravu či změny místních územních plánů (Dutkowski, 2012). Jedná se o období krajů v České republice.

Po administrativní reformě v roce 1998 existuje na regionální úrovni mnoho forem územně plánovacích organizací. Některé pracoviště byly uzavřeny či privatizovány, jiné tvoří dohromady síť územně plánovacích regionálních poboček. V hlavních městech regionů došlo často ke konsolidaci původně malých kanceláří ve velké plánovací celky. V některých vojvodstvích se otázkám územního plánování věnují samostatné organizační jednotky fungující při vojvodském úřadu, jako např. Institut územního rozvoje (IRT) ve Vratislavi, jež vznikl v roce 2013 transformací Urbanistické kanceláře

Dolnoslezského vojvodství a který se věnuje kromě územního plánování také plněním úkolů rozvojové politiky, monitoringu území apod. (IRT, 2014). Takové organizace pracují bez právní subjektivity, s vlastním rozpočtem přiděleným místní samosprávou. Ač tedy nemají právní odpovědnost, podílejí se na rozvoji regionu a mají silný vztah k prostorovým rozhodnutím. Instituce podobné IRT jsou v Mazovsku, Velkopolsku, Západopomořansku, Lodžsku a Podkarpatsku. Jiné organizace jsou mnohem menší a rozptýlené (Belof, 2013).

Co se týče formy organizace práce územního plánování, mají samosprávy v podstatě úplnou svobodu. Ze zákona jsou pouze povinny vytvořit Urbanisticko-architektonickou komisi vojvodství (jejíž jednotný způsob a principy fungování zákon neukládá), zpracovat Územní plán vojvodství s plánem uspořádání metropolitního území a provádět formální a právní procesy související s plněním samosprávy území. (Belof, 2013)

Místní úroveň tvoří základ, na kterém územní plánování v Polsku stojí (Dutkowski, 2006). Zastupují ji dvě kategorie - okresy a obce, přičemž klíčovou funkci zastává druhá jmenovaná:

- *Okresy* (tzv. *powiaty*) vypracovávají v případě potřeb studie a analýzy z oblasti územního uspořádání svého území. Na rozhodování v území nemají faktický vliv;
- *Obce* (tzv. *gminy*) pořizující Studii podmínek a směrů územního uspořádání a Místní územní plány. Dále jsou oprávněny tvořit studie a analýzy (MMR ČR, 2006).

Do výčtu polských územně plánovacích orgánů může být zařazena také kategorie tzv. neinstitucionálních pracovišť, které mohou plánovací dokumenty doplňovat formou analýz a studií. Jejich praktický vliv je však velmi omezený, jak bylo uvedeno výše (Dutkowski, 2012).

3.2.3 Nástroje územního plánování

Základním celostátním dokumentem výchozím pro všechny stupně plánovací dokumentace je **Národní koncepce územního rozvoje** („Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju“) stanovující obecné zásady územní rozvojové politiky státu do roku 2030. Zároveň respektuje rozvojové principy ze Strategie rozvoje země. Obsahuje však jak informace plánovací, tak prognostické povahy, a proto není právně závazná. Podle zákona až Rada ministrů určí, do jaké míry bude Koncepce naplňována formou vládních úkolů a programů, které již pro subjekty veřejné správy jsou závazné. Obsahem jsou cíle a směry pro naplňování principů udržitelného rozvoje země, zejména s ohledem na sídelní strukturu a důrazem na metropolitní oblasti, požadavky ochrany přírodního a kulturního bohatství, lokalizaci sociální infrastruktury národního a mezinárodního významu, lokalizaci technické a dopravní infrastruktury a vodohospodářských objektů národního a mezinárodního významu a specifické a ohrožené území vyžadující další výzkum (Dutkowski, 2012).

Důležitým úkolem na této úrovni je mj. vymezení oblastí pro investice veřejně prospěšných záměrů celostátního významu. Pro úřady krajů a obcí z tohoto ustanovení vyplývá, že ve vymezených oblastech nemohou provádět plánovací činnost (Portal geoinformacyjny, 2016). Zkušenosti z posledních let ukazují, že polský otevřený národní prostorový systém by se měl soustředit na oblasti, jako jsou sociální metropole, potenciální centra sociálně-ekonomického rozvoje evropského významu (tzv. „Europolises“), oblasti s nejvyšším inovačním a socioekonomickým potenciálem podél technické infrastruktury, síť nadregionálních a regionálních center udržitelného rozvoje, turistické zóny, evropskou a národní ekologickou síť ochrany životního prostředí a další (Dutkowski, 2012).

Územní plán vojvodství s plánem uspořádání metropolitních území jako jeho součást („Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa z planem zagospodarowania obdaru metropolitalnego jako jego czescia“) se pořizují pro správní území vojvodství. Pro plán jsou závazné

části Národní koncepce prostorového rozvoje obsažené ve vládních programech a úkolech. V územním plánu vojvodství se zohledňuje Strategie rozvoje kraje. Pravidelně, minimálně však alespoň jednou za mandátní období je posuzován Radou vojvodství, která vypracovává Zprávu o stavu územního uspořádání vojvodství a hodnocení realizace investic veřejného charakteru (MMR ČR, 2006). Územní plán vojvodství definuje zásady prostorového rozvoje svého území v oblastech jako systém osídlení, chráněná území, lokalizace veřejných investic nadmístního významu s důrazem na objekty sociální a technické infrastruktury, specifická území, metropolitní oblasti a oblasti podpory, dobývací prostory a další. Jelikož není právně závazný, nemůže být na jeho základě vydáno žádné správní rozhodnutí. Přesto je svým způsobem závazný pro vnitřní vztahy veřejné správy. Poskytuje rámec pro tvorbu Místních územních plánů. (Dutkowski, 2012). Na rozdíl od Strategie rozvoje kraje nemá určenou dobu platnosti (Portal geoinformacyjny, 2016).

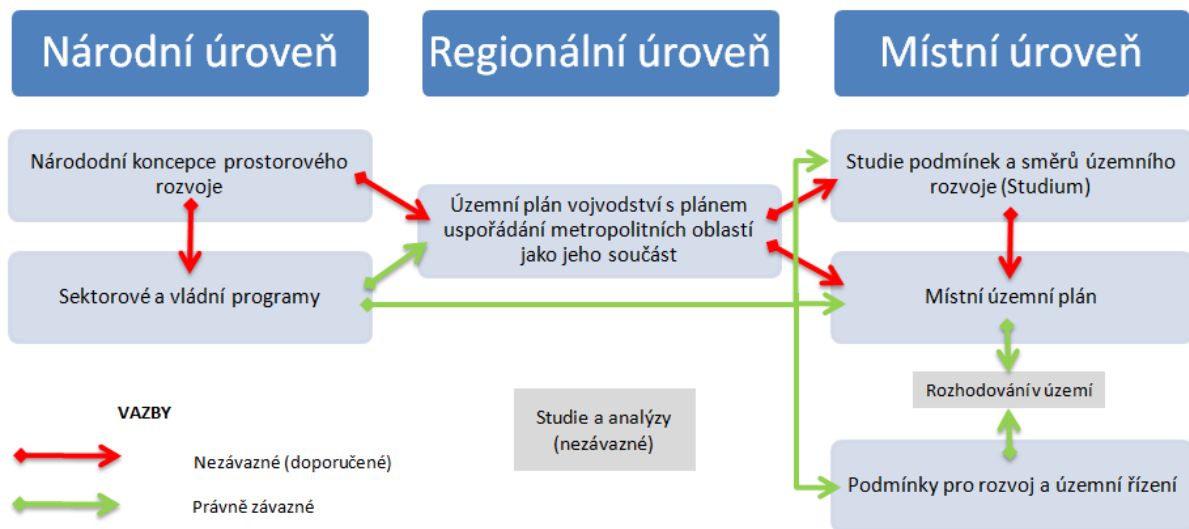
Na místní úrovni zákon definuje dva dokumenty společně tvořící plánovací nástroj pro územní rozvoj těchto správních jednotek - Studii podmínek a směrů územního rozvoje a Místní územní plán.

Studie podmínek a směrů územního rozvoje (tzv. „Studium“) slouží obecní radě pro zjištění podmínek v území. Nejedná se o právně závazný dokument a nelze tedy na jeho základě vydávat správní rozhodnutí. Jeho vypracování a přijetí je však povinné a tvoří základ pro místní územní plán. Studie má prakticky tři základní funkce. Především je to místní územně plánovací dokument, ale zároveň strategický rozvojový dokument, a to především v případech, kdy nebyla schválena místní rozvojová strategie. Tato dvojrole je charakteristickým rysem polského plánovacího systému. Druhou důležitou funkcí je koordinování příprav místního územního plánu. Zatřetí je jeho úkolem podněcovat zájem potenciálních investorů. Studie obsahuje textovou a grafickou část. Zohledňuje záměry definované Národní koncepcí prostorového rozvoje, Územním plánem vojvodství, Strategií rozvoje území vojvodství a Strategií rozvoje obce, pokud existují. Vyhotovuje se v měřítku od 1:5 000 do 1:25 000 podle velikosti území. Postup přípravy a připomínkování upravuje podrobně zákon (Dutkowski, 2012).

Místní územní plán („Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego“) představuje základní nástroj pro naplňování místní územní politiky. Přípravuje se podle potřeby, avšak některé jeho části jsou zákonem vyžadované. Je právně závazný. Definuje funkční plochy, principy ochrany a uspořádání území, principy ochrany přírodního a kulturního bohatství, principy modernizace, rozšíření a vylepšování komunikačních systémů a technické infrastruktury a další. Navíc může regulovat využití území vyžadující konsolidaci, rozdělení pozemků, regeneraci, transformaci, rekultivaci, plochy navržené pro veřejné investice lokálního významu a další. Místní územní plán nepokrývá tzv. vyloučená území s výjimkou vyloučených míst navržených ministrem dopravy. Je tvořen v měřítku 1:1 000, v odůvodněných případech pak 1:500 a 1:2 000 (Dutkowski, 2012).

Doplňkovým nástrojem místní úrovně vydávaným starostou obce nebo města, které nemají vypracovaný Místní územní plán, jsou **Podmínky pro rozvoj a územní řízení**. Podmínky jsou stanoveny na žádost investora. Rozhodnutí definuje typ investice, podmínky a detailní principy rozvoje území a stavebních prací vyplývajících ze zvláštních předpisů, včetně napojení na technickou infrastrukturu, stejně jako požadavky na ochranu práv třetích stran (Dutkowski, 2012). Vydává se buďto formou *Povolení k předběžnému záměru pro investice veřejného zájmu* nebo jako *Povolení k předběžnému záměru* pro ostatní projekty. Nahrazuje chybějící místní územní plán a jeho ustanovení jsou závazná pro orgány místní správy vydávající stavební povolení a další dílčí rozhodnutí (MMR ČR, 2006). Provázanost nástrojů územního plánování v Polsku znázorňuje obr. č. 5.

Doplňkově slouží ke zjišťování stavu území a prověřování variant územně plánovacích úkolů územní analýzy a studie, které jsou tvořeny na všech hierarchických úrovních včetně powiatů (meziregionální úroveň) a nejsou právně závazné.

Obr. č. 5: Provázanost nástrojů územního plánování v Polsku (zdroj: vlastní tvorba)

Bez ohledu na administrativní úroveň, každý plánovací dokument vychází a respektuje odpovídající dokumenty strategické, kde jsou definovány cíle, priority a podmínky pro rozvoj daného území. Například na celostátní úrovni je takovýmto dokumentem Strategie rozvoje země („Strategia rozwoju kraju“), což je dlouhodobá (přibližně na 20 let) a střednědobá (přibližně na 10 let) koncepce rozvoje státu. Na úrovni krajů to je Strategie rozvoje vojvodství („Strategia rozwoju województwa“) a Strategie rozvoje města („Strategia rozwoju miasta“) na nejnižší úrovni (Portal geoinformacyjny, 2016).

Zákon umožňuje územní plánování pouze v rámci daného správního obvodu. Řešení úkolů zasahujících na více administrativních jednotek, např. městských aglomerací, je možné pouze na základě mezi obecní komunikace formou dohod a závazků. Přeshraniční spolupráce v otázkách územního plánování je omezována státní suverenitou sousedících států (Dutkowski, 2012).

3.3 POROVNÁNÍ SYSTÉMU ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ V ČR A POLSKU

Při základním srovnání systémů územního plánování v obou zemích můžeme najít společné i rozdílné znaky. Podstatné vlastnosti znázorňuje tabulka v příloze č. 20.

V České republice i v Polsku je územní plánování samostatným oborem, který upravuje zvláštní právní předpis. Na rozdíl od některých jiných evropských zemí, jako je např. Spolková republika Německo, kde je územní plánování spolu s blízkým plánováním regionálním součástí sjednocujícího „prostorového plánování“.

Oba systémy prošly výraznou reformou zavádějící prvky decentralizace v devadesátých letech minulého století a úpravou legislativních předpisů v rámci předvstupních opatření do Evropské unie. Výsledkem bylo schválení a vydání nových zákonů, podle kterých se územní plánování v současnosti řídí - v Polsku v roce 2003 a v České republice v roce 2006.

Zákonem definované cíle a úkoly územního plánování jsou v obou zemích podobné. Jde především o dodržování principů dlouhodobě udržitelného rozvoje území s přihlédnutím k mnoha

dílčím problematikám jako hospodářský rozvoj, ochrana životního prostředí, ochrana obyvatelstva a majetku, určování podmínek a regulativů využití území apod. Ke společným úkolům pak patří také např. zjišťování a posuzování stavu území a jeho hodnot, stanovení koncepce rozvoje území, posuzování vlivu záměrů na životní prostředí, funkční využití území, zprostředkování územně plánovacího procesu veřejnosti nebo vytváření podmínek pro předcházení ekologickým a přírodním katastrofám.

Z důvodů zapojení Polska i ČR do evropské legislativy vyplývá v procesu pořizování územně plánovací dokumentace povinnost dodržovat evropské předpisy, proto mezi společné rysy patří projednávání s veřejností nebo hodnocení vlivu dokumentace na životní prostředí, včetně posouzení vlivu na územní systém NATURA 2000. Země jsou také součástí Úmluvy o posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících hranice států (tzv. Úmluva ESPOO), což proces posuzování v obou státech do značné míry sjednocuje.

Hierarchické členění, na kterém se územní plánování odehrává, je totožné. Dělí se na tři úrovně - státní, regionální a místní. V Polsku sice administrativně existuje ještě mezoúroveň v podobě powiatů, což je obdoba českých okresů, ta však nemá na územně plánovací proces faktický vliv.

V Polsku je plánovací dokumentace (koncept, plán, studie) na každé úrovni schvalována příslušným voleným orgánem - Sejm, Sejmik vojvodství nebo obecní rada. Pro polské územní plánování je z právního hlediska rozhodující místní územní plán, zatímco Národní koncepce prostorového rozvoje a územní plány rozvoje vojvodství jsou strategické a koncepční povahy a nejsou právně závazné pro rozhodování v území. Místní územní plány jsou právně závazné a umožňují tak výhradně samosprávě obcí ovlivňovat investiční záměry v území, jeho rozvoj a představují možnost regulativních opatření. Ačkoli by plánovací dokumentace nižší úrovně měla zahrnovat uspořádání vyšší úrovně a být s ní v souladu, praxe může být jiná. Důvodem je nejasné definování této povinnosti zákonem a často tak závisí spíše na vztahu mezi plánovacími subjekty (Dutkowski, 2012).

Naproti tomu pro obce v České republice je zákonem definovaná povinnost v územních plánech respektovat územně plánovací dokumentaci kraje (ZÚR) a celostátní úrovně (PÚR ČR). Kraj potom při zpracování zásad územního rozvoje vychází z Politiky územního rozvoje. Pro územní plány a zásady územního rozvoje je možné stanovit podrobnější úpravu vymezení podmínek a využití území regulačním plánem, který je právně závazný pro nižší úroveň.

Na lokální úrovni polský zákon definuje dva typy územně plánovacích dokumentů. Studie podmínek a směrů územního rozvoje („Studium“) je ekvivalent podobný českému územnímu plánu, jelikož řeší prostorovou strategii rozvoje celého území obce, avšak obsahově má blíže ke strategickému dokumentu. Místní územní plán je obdobou českého regulačního plánu, neboť přebírá a podrobněji rozvíjí regulativy ze „Studia“. V místním plánu jsou stanoveny podrobné parametry a omezení výstavby jako stavební čára, výšková hladina zástavby, koeficienty hustoty zástavby, počet podlaží, věcná břemena apod. „Studium“ se soustřeďuje na funkční a prostorové vlastnosti městské zástavby jako urbanistické celky, dopravní koridory aj. avšak ne v podrobnosti odpovídající pro vydání stavebního povolení (Smoliński, 2013).

Územní rozhodování pouze na základě nezávazného „Studia“ je nejslabším místem polského systému územního plánování, protože nezaručuje dodržování navržených principů výstavby pro dané území. Jelikož velká část Polska není pokryta právně závaznými Místními územními plány, je zamítnutí územního souhlasu díky minimálním kritériím téměř nemožné (Smoliński, 2013). V ČR je této situaci zabráněno díky přesněji vymezeným legislativním opatřením v podobě jasně definovaných návazností ÚPD.

Kvůli problematice územního rozhodování se rychle rozvíjející oblasti v Polsku potýkají se střetem zájmů investorů a ochránců udržitelného rozvoje. Řešení těchto negativních situací může vyřešit jedině nový stavební zákon. Ten je stejně jako v České republice prozatím pouze diskutovaným tématem.

Odlíšné jsou délky období, pro které se plánovací dokumenty tvoří. Polská Národní koncepce územního rozvoje představuje výhled do roku 2030, zatímco česká Politika územního rozvoje má platnost čtyři roky od vydání, po kterých vláda na základě hodnotící zprávy od MMR rozhoduje o vypracování aktualizace či nového dokumentu. Územně plánovací dokumenty na polské regionální úrovni jsou alespoň jednou za mandátní období hodnoceny Radou vojvodství a na straně české předkládá Krajský úřad do čtyř let po jejich vydání návrh zprávy o jejich uplatňování zastupitelstvu kraje. Na lokální úrovni v Polsku časové omezení není dáno, v ČR se územní plány hodnotí každé čtyři roky zprávou o uplatňování územního plánu za uplynulé období.

Pro přeshraniční spolupráci je v oblasti územního plánování zásadním omezením státní suverenita každého státu. To znamená, že rozhodovat o využití a rozvoji území smí každý stát svobodně a svrchovaně pouze v rámci svých vlastních hranic. Nabízí se spolupráce v oblasti výměny informací o území, o prováděných a plánovaných záměrech v území nebo výměna zkušeností. Výměnu územně plánovacích dat, např. z územně analytických podkladů, však neumožňuje legislativa. Důležité oblasti, jako je návrh stáních, regionálních či místních územně plánovacích dokumentací, jsou již z legislativy opatřeny konzultačním mechanismem, a to v případě, kdy nelze vyloučit negativní vliv dokumentu na území sousedního státu. Tedy v situacích, kdy je ve vyloženém zájmu sousedního státu být informován o záměrech potenciálně ovlivňujících jeho území. Stejně tak zásadní nadnárodní a národní strategické záměry jsou v drtivé většině případů konzultovány mezi státy již ve fázi přípravy, jinak by mohli být předem odsouzeny k nezdaru (např. z důvodu nenávaznosti, či nepokračováním záměru na státní hranici). Jako důležité oblasti přeshraniční koordinace se v územním plánování jeví záměry dopravní a technické infrastruktury a ochrany přírody, jelikož zde existují evropské iniciativy (např. dopravní strategie TEN-T nebo v ochraně přírody NATURA 2000), které usilují o sjednocení legislativy i hodnotících přístupů. Na tyto oblasti se také primárně následující části práce zaměří.

4 ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ V PŘEŠHRANIČNÍ SPOLUPRÁCI

Analýzou a porovnáním platných strategických dokumentů a ÚPD na jednotlivých úrovních obou stran hranice můžeme identifikovat územní problémy přeshraničního charakteru. Jedná se především o nenávaznosti dopravní a technické infrastruktury, ochranu a využití území, rozdílné koncepce ve směřování rozvoje území apod.

4.1 MEZINÁRODNÍ A NÁRODNÍ ÚROVEŇ

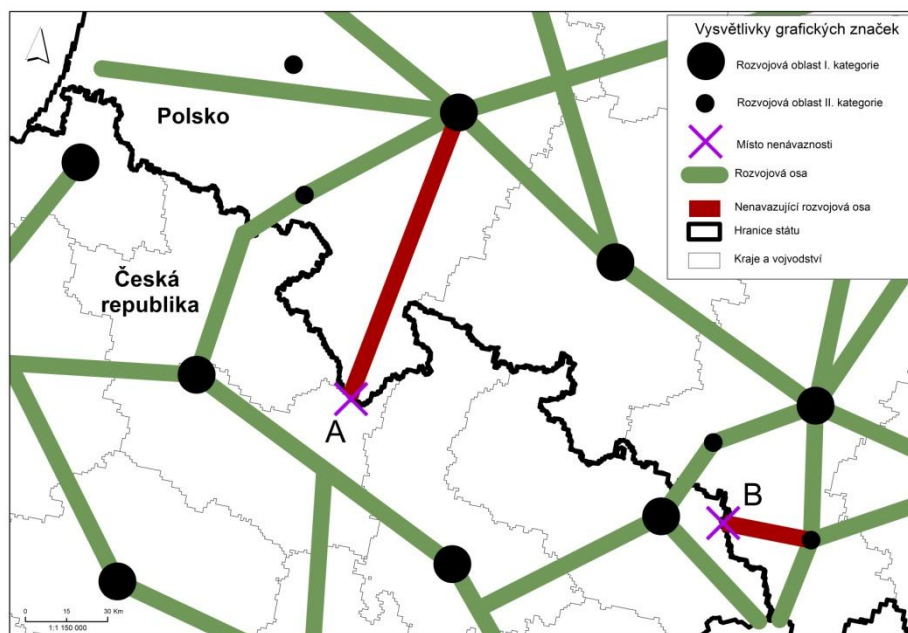

Nejvyšší stupeň představují mezinárodní strategické dokumenty Evropské unie, Visegrádské skupiny nebo Rady Evropy. Zájmovými oblastmi jsou z již popsaných důvodů dopravní a technická infrastruktura a ochrana přírody. Sledovány jsou také rozvojové oblasti (póly) a osy, které v území tvoří potřebný stimul vývoje.

Výchozím dokumentem pro výzkum mezinárodní úrovně vazeb česko-polského pohraničí je v této práci Společná strategie územního rozvoje V4+2 (ÚÚR, 2014b). Dokument vychází mj. ze základní sektorové strategie EU, kterou je Politika dopravní transevropské sítě (TEN-T) a její následné Revize, jejímž cílem je zajišťovat dopravní infrastrukturu potřebnou pro řádné fungování vnitřního trhu a dosažení konkurenceschopnosti, zabezpečovat dostupnost a hospodářskou, sociální a územní soudržnost Evropské unie. Zároveň je přihlíženo ke smlouvám zprostředkovaným Evropskou hospodářskou komisí při OSN - AGC pro železnici, AGR pro silnici, AGN pro vnitrozemské vodní cesty a AGTC pro kombinovanou dopravu. Podklad pro tvorbu tohoto nadnárodního dokumentu tvořily také státní rozvojové dokumenty (např. PÚR ČR) a vládní sektorové strategie.

- **Rozvojové oblasti a osy:**

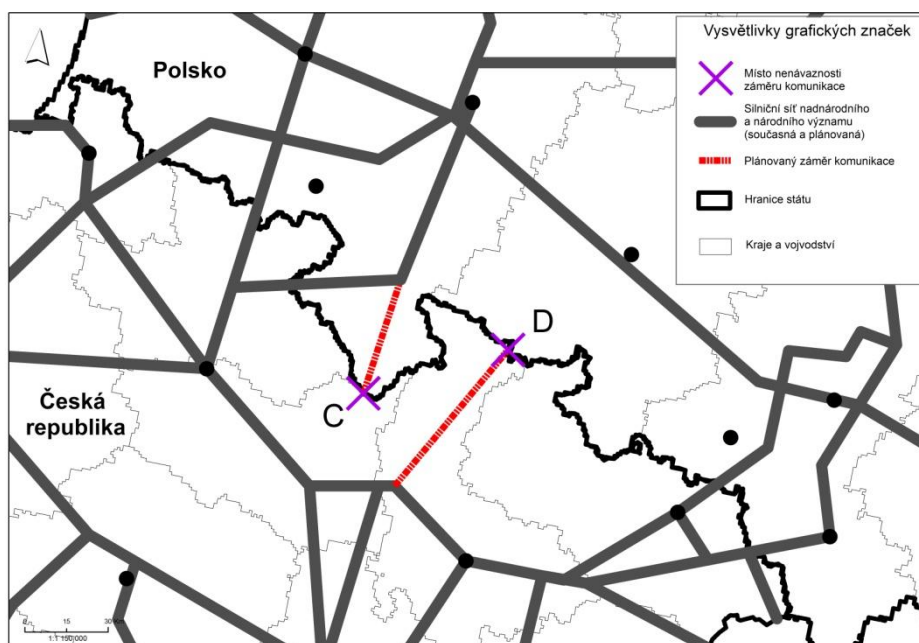
Společná strategie v rámci problematiky rozvojových pólů a os popisuje nenávaznost rozvojové osy, kdy polská strana koncepčně počítá s předpokládaným severojižním propojením **Poznaň - Vídeň**, zatímco na české straně nenavazuje žádná rozvojová osa, jak dokládá značka „A“ na obr. č. 6. Podobná nenávaznost se vyskytuje ve směru **Kraków - Praha**, kdy polská strana počítá s východo-západním propojením (viz značka „B“ na obr. č. 6). Česká strana se zavázala tyto možnosti prověřit v rámci aktualizace PÚR ČR (ÚÚR, 2014a), kde však přímá rozvojová osa ve směru na Kraków a Poznaň opět chybí.

Obr. č. 6: Schéma návaznosti rozvojových os na česko-polské hranice podle Společné strategie územního rozvoje V4+2 (zdroj: vlastní tvorba na základě ÚÚR, 2014b)

- **Dopravní a technická infrastruktura:**

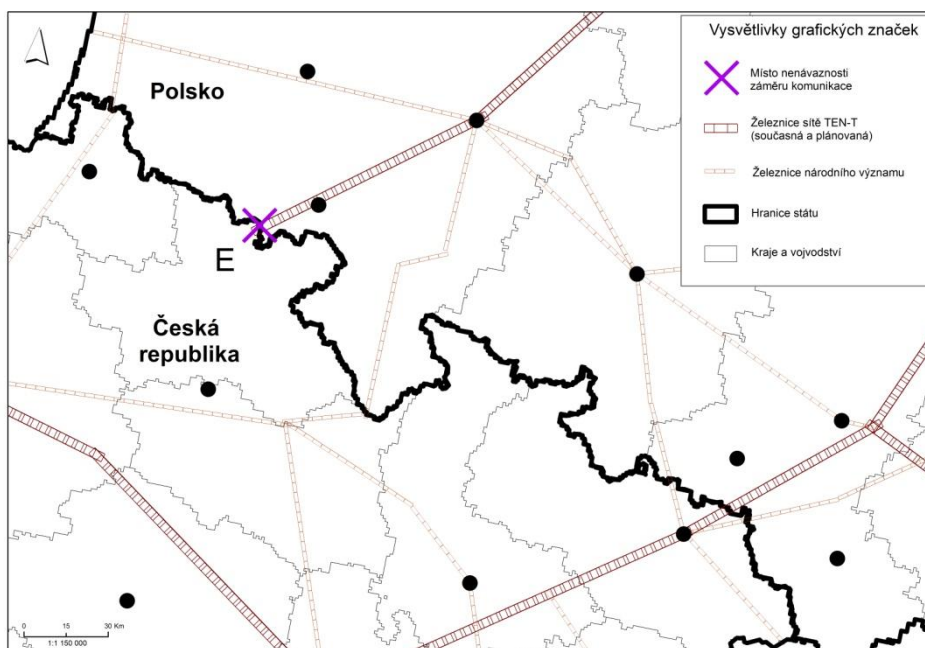
V oblasti dopravní infrastruktury tento dokument zmiňuje v rámci střetávání různých kategorií dopravní sítě nenávaznost ve směru **Mohelnice - Opole**, kde na českou zamýšlenou ostatní nadnárodní silnici navazuje pouze polská silnice nižšího významu, jak znázorňuje značka „D“ na obr. č. 7 (ÚÚR, 2014b). Polská strana však neuvažuje o změně kategorie příslušné silnice, a proto ČR ukončí tento koridor před státní hranicí. Jako absence dopravní sítě na jedné straně státní hranice je uváděna nenávaznost ve směru **Wroclaw - Brno**, kdy na polskou plánovanou silnici navazuje silnice nižšího významu I/43 (ÚÚR, 2014b). Tato nenávaznost je označena na obr. č. 7 jako značka „C“.

Obr. č. 7: Schéma návaznosti silniční sítě na česko-polské hranice podle Společné strategie územního rozvoje V4+2 (vlastní tvorba na základě ÚÚR, 2014b)

U vnitrozemské vodní dopravní sítě byly identifikovány dva problémy. Prvním je původně zamýšlený průplav **Odra - Váh**. Česká strana po prověření záměru studií konstatovala, že toto spojení je problematické velkými dopady na území a ve Zprávě o uplatňování PÚR ČR uložila záměr vyřadit. Stejně tak Polsko v KPZK 2030 s tímto záměrem dále nepočítá a minimálně v nejbližších letech projekt realizován nebude, a to i přes přetrvávající zájem slovenské strany. Druhým problémem je průplavní spojení **Dunaj-Odra-Labe** (taktéž D-O-L), u kterého se střetávají různé kategorie dopravní sítě na státních hranicích. Polský dokument Národní koncepce územního rozvoje 2030 označuje za překážku kategorizaci řeky Odry v úseku od hranice se Spolkovou republikou Německo dokumentem TEN-T. Zmiňovaný úsek zde spadá pod regionální, nikoliv žádoucí mezinárodní úroveň. V současnosti má úsek Brzeg Dolny - Gliwický kanál III. plavební třídu, přičemž pro budoucí mezinárodní plavbu je potřeba zajistit v celé délce řeky Odry od Baltského moře po uvažované plavební spojení minimálně IV. plavební třídu. Česká strana prozatím v územně plánovacích dokumentech s koridorem počítá a chce jej projednávat s představiteli dotčených zemí. Ochrana území pro případný projekt je v dlouhodobém horizontu problematická, jelikož území je takto omezeno již přes 40 let (ÚÚR, 2014b).

V rámci železniční dopravy byla identifikována absence příslušné dopravní sítě na jedné straně státní hranice u vysokorychlostního spojení **Wrocław - Praha** (viz značka „E“ na obr. č. 8). Polský dokument KPZK 2030 se záměrem vysokorychlostní železnice (VRT) počítá, česká strana jej prověřuje v aktualizaci PÚR ČR, kde se však odpovídající napojení neobjevilo.

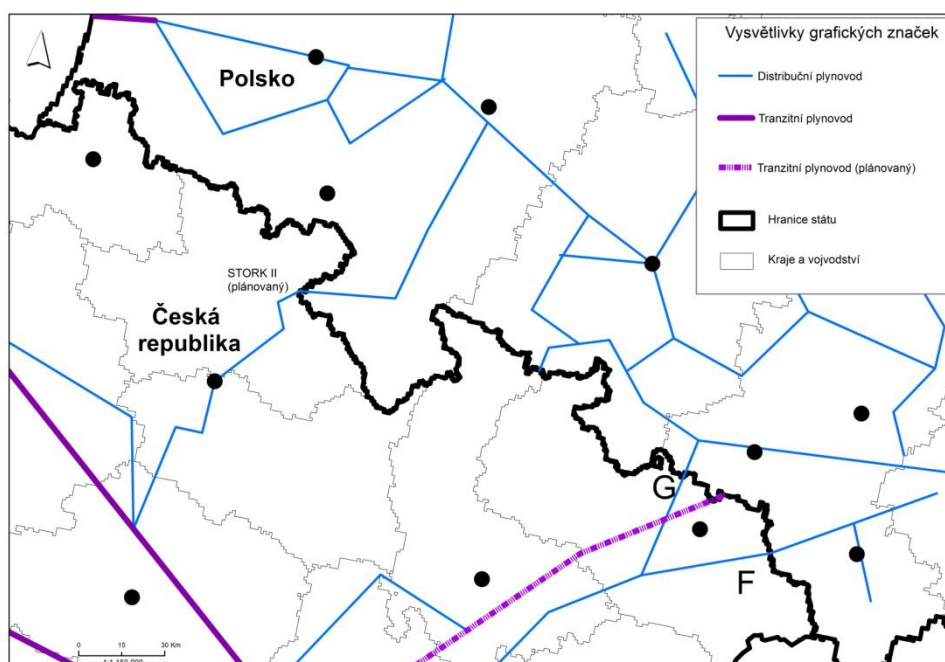
Obr. č. 8: Schéma návaznosti železniční sítě na česko-polské hranici podle Společné územní strategie V4+2 (zdroj: vlastní tvorba na základě ÚÚR, 2014b)

Technickou infrastrukturu reprezentují přepravní systémy elektřiny, ropy a zemního plynu. V rámci energetické politiky EU byla v roce 2009 zřízena Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER), která sleduje regionální spolupráci mezi provozovateli elektrických a plynových přenosových a přepravních soustav. Dále ve stejném roce vznikla Evropská síť provozovatelů přenosových soustav (ENTSO-E), jenž má za úkol podporovat důležité aspekty energetické politiky EU jako bezpečnost, přiměřenost, obchod nebo udržitelnost a zastřešovat tak evropskou spolupráci v tomto odvětví. Také Evropská síť provozovatelů přepravních soustav zemního plynu vznikla v roce 2009 a jejím posláním je podporovat fungování vnitřního trhu a přeshraničního

obchodu s plynem a koordinovat provoz a technický rozvoj Evropské plynárenské přepravní soustavy (ÚÚR, 2014b).

V oblasti rozvodu elektrické energie z velkých elektráren do mezinárodního prostoru slouží elektroenergetická přenosová soustava 400 kV a 220 kV. Mezi Českou republikou a Polskem probíhá propojení 400 kV ve směru **Nošovice - Wielopole** a **Albrechtice - Dobrzeń** a 220 kV ve směru **Lískovec - Kopanina** a **Lískovec Bujaków**. Nenávaznosti na této úrovni nejsou zjištěny a spolupráce funguje synchronně se zbytkem kontinentální Evropy (ÚÚR, 2014b).

Propojení přepravy zemního plynu nejsou identifikovány neshody či nenávaznosti, naopak spolupráce zemí přinesla v nedávné době některé významné projekty. V roce 2010 byla mezi ČR a Polskem zahájena výstavba vůbec prvního přímého spojení přepravních soustav těchto dvou zemí ve směru **Třanovice - Cieszyn - Skoczów** (viz písmeno „F“ na obr. č. 9). Na české straně byl vybudován úsek plynovodu dlouhý 10 km a na polské 22 km s hraniční předávací stanicí. Tento projekt byl významným pro zvýšení bezpečnosti dodávek a integraci energetických trhů v regionu. Navýšena byla zároveň kapacita obousměrné přepravy plynu v přeshraničních oblastech a zvýšeny rezervy pro krizové situace. Projekt byl dokončen v září 2011. Spolufinancován byl Evropskou unií a Evropským energetickým programem pro hospodářské oživení (NET4GAS, 2012). V současné době je již schváleno navazující severojižní propojení STORK II (viz obr. č. 9) s výrazně vyšší kapacitou. Rozhodnutí z roku 2014 počítá s plynovodem spojujícím polský terminál „Świnoujście“ s plánovaným terminálem v Chorvatsku. Dokončení se očekává v roce 2019 a mělo by přinést vyšší bezpečnost dodávek, větší diverzifikaci dovozních tras s menší závislostí dovozu na Ruské federaci a přispěje ke snížení škodlivých emisí (Vláda ČR, 2014). Koridorem mezinárodního významu je také plynovod VVLT DN 500 Děhylov - Hať - státní hranice s Polskem, který má propojit přepravní systémy zemního plynu na území ČR a Polska (značka „G“ na obrázku č. 9).

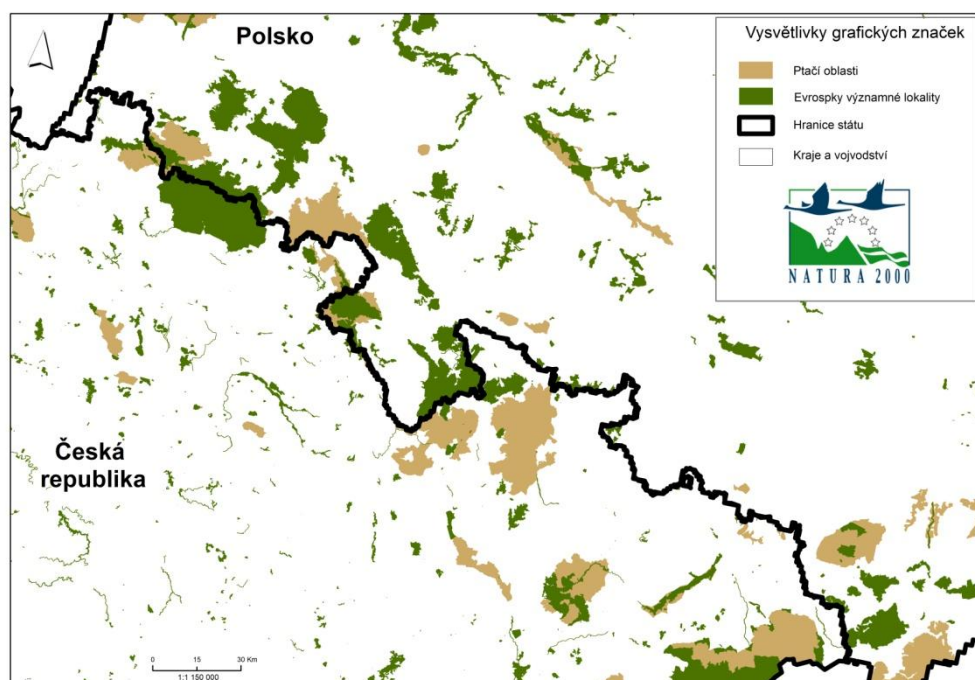

Obr. č. 9: Schéma návaznosti plynovodů na česko-polské hranici podle Společné územní strategie V4+2 (zdroj: vlastní tvorba na základě ÚÚR, 2014b)

V rámci přepravy ropy mezi Českou republikou a Polskem neexistuje přímé propojení a do budoucna se o něm ani neuvažuje (ÚÚR, 2014b).

- **Ochrana přírody:**

Problematikou řešenou nadnárodními dokumenty územního plánování je také ochrana přírody. Největší překážkou spolupráce v této oblasti je rozdílná legislativa každé země. Chráněné území můžeme klasifikovat podle mezinárodních pravidel pro určování managementových kategorií ochrany území (IUCN), ale nevýhodou tohoto způsobu je subjektivní určení v každé zemi. Dokument Společná strategie pro územní spolupráci V4+2 proto uvádí jako vhodný způsob porovnání celoevropskou společnou síť chráněných území Natura 2000, která vytváří „základní kostru chráněných přírodních území vzájemně porovnatelnou na společné úrovni“ (ÚÚR, 2014b). Jak dále uvádí, Natura 2000 respektuje regulativy EU a chrání tak různorodé hodnoty území a současně zaručuje určité bariéry prostorového rozvoje jednotně hodnocené za konkrétních podmínek. Návaznost soustavy Natura 2000 na česko-polské hranici ukazuje obrázek č. 10. Provázané je území Krkonoš, Jizerských hor a Kralického sněžníku, potenciál skýtá oblast Jeseníků, Beskyd a Broumovského výběžku.

Obr. č. 10: Návaznost sítě NATURA 2000 na česko-polské hranici (zdroj: vlastní tvorba na základě ÚÚR, 2014b)

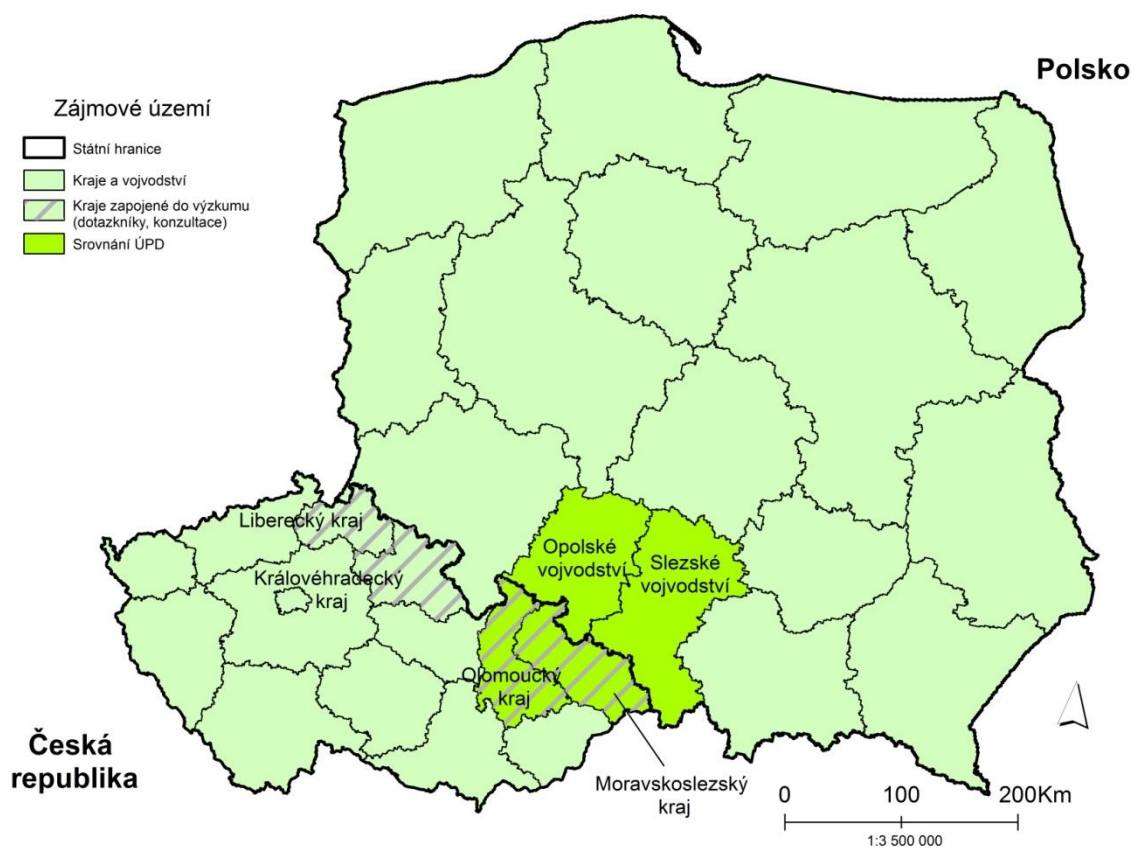
- **Shrnutí:**

Integrace území pomocí společně koordinovaného územního plánování může hrát důležitou roli při posilování konkurenceschopnosti česko-polského pohraničí, jak dokládá Společná strategie územního rozvoje V4+2. Dokument přímo zmiňuje „naléhavou potřebu koordinace plánovacích a rozvojových činností“ sousedících zemí a jako doporučení uvádí „společný přístup při přípravě přeshraničních územních vizí a strategií, vypracování společných přeshraničních regionálních plánů a územních studií jako nejvyšší formu přeshraniční spolupráce v záležitostech územního rozvoje“. Taktéž nabádá k lepší synchronizaci zjišťování a dostupnosti databází o územním rozvoji, a to včetně využívání existujících databází jako je např. ESPON (ÚÚR, 2014b). Různé typy regionů napříč územím vyžadují odlišné koncepční přístupy ve svém rozvoji, proto je nutné posílení a zkvalitnění strategického a územního plánování (Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, 2013). Tyto doporučení potvrzují vhodnost a možný přínos společného informačního systému územního plánování pro přeshraniční spolupráci a územní rozvoj jako takový.

Na národní úrovni funguje mezi ČR a Polskem spolupráce v oblasti technické infrastruktury a poměrně dobře i navazuje ochrana přírody. V oblasti dopravní koncepce se vyskytují záměry, kde existuje rozdílná představa směřování. Pozitivní je ovšem prohlubování spolupráce formou společné územní strategie.

4.2 REGIONÁLNÍ ÚROVEŇ

Na regionální úrovni přistoupíme k porovnání vlastní územně plánovací dokumentace Olomouckého kraje s Opolským vojvodstvím a Moravskoslezského kraje se Slezským (Opolským) vojvodstvím (viz obr. č. 11). Zmíněné kraje jsou vybrány z toho důvodu, že do nich náleží zájmové území Jesenicka a Ostravska, proto právě jejich analýza dotvoří celkový obraz o fungování územního plánování ve vybraném úseku pohraničí. Předmětem srovnávání jsou rozvojové záměry a územně plánovací problémy přeshraničního prostoru v oblastech, které umožňují porovnání plánovací dokumentace na každé straně hranice - rozvojové oblasti a osy, dopravní a technická infrastruktura a ochrana přírody. Významné problémy Královéhradeckého a Libereckého kraje budou zmíněny v šesté kapitole. Pardubický kraj nebyl zahrnut, jelikož sousedí s Polskem poměrně krátkou hranicí.

Obr. č. 11: Znázornění zájmového území regionální úrovně pro porovnávání ÚPD a dotazníkové šetření (zdroj: vlastní tvorba)

4.2.1 Porovnání ÚPD Olomouckého kraje a Opolského vojvodství

Olomoucký kraj v současné době (březen 2016) projednává Návrh aktualizace č. 2a Zásad územního rozvoje z prosince 2015 (Krajský úřad Olomouckého kraje, 2015). Pro potřeby srovnání v této práci se vychází z prozatím aktuálně právně platné **Aktualizace č. 1 ZÚR OK (AZÚR OK)** z roku 2011. Opolské vojvodství územní plánování řídí podle dokumentu „**Plan zagospodarowania**

przestrzennego województwa opolskiego“ z roku 2010. Obě územní jednotky mají svou územně plánovací dokumentaci rozdělenou na textovou a grafickou část.

Česká verze je členěna do 13 kapitol, ve kterých stanovuje priority územního plánování kraje pro zajištění udržitelného rozvoje území; zpřesňuje záměry PÚR ČR a záměry nadmístního významu; upřesňuje územní podmínky koncepce ochrany a rozvoje přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území kraje a další. Grafická část se skládá z deseti výkresů, kdy pro vlastní srovnávání jsou využity výkresy Koncepce dopravy 1:200 000, Územní systém ekologické stability nadmístního významu 1:100 000 a Plochy a koridory nadmístního významu 1:100 000.

Polská verze zahrnuje šest kapitol věnovaných návaznosti dokumentu na rozvojové strategie, legislativu a metodickou část; determinantům územního rozvoje; rozvojové politice území vojvodství, kde definuje její výzvy, cíle a další náležitosti; realizaci územního rozvoje vojvodství; doporučení pro národní úroveň a sousední vojvodství a sledování realizace cílů prostorové politiky území vojvodství. Obsahuje celkem 17 výkresů, ze kterých jsou z dříve zmíněných důvodů použity „System transportowy“, „Infrastruktura techniczna“ a „System przyrodniczy“ vše v měřítku 1:180 000. Polský dokument obsahuje také podkapitulu věnovanou strategii rozvoje česko-polského území, kde jako hlavní faktory určující územní rozvoj pohraniční části uvádí přírodní, historicko-kulturní a socioekonomické podmínky. Dále zmiňuje, že ačkoliv přírodní bariéry nejsou výrazné, v území se projevuje množství významných překážek v dopravní a technické infrastruktuře zapříčiněných historickým vývojem. Následně popisuje potřebné kroky pro jejich eliminaci (např. společený systém monitorování a rozvoje území). Zmínka o „společném systému monitorování a rozvoje území“ opět výslovně podporuje vznik podobného projektu jako je společný informační systém územního plánování.

- **Rozvojové oblasti a osy:**

V rámci rozvojových oblastí je na české straně (mimo již výše uvedených na národní úrovni) vymezena Zásadami územního rozvoje Olomouckého kraje rozvojová oblast RO 5 Jeseník (Mikulovice), do které náleží obce Česká Ves, Hradec-Nová Ves, Jeseník a Mikulovice. Mezi úkoly pro územní plánování této oblasti patří mj. zabývat se možnými důsledky prohloubení integrace regionu s Polskem. Dále je stanovena rozvojová osa OR 2 Mohelnice - Zábřeh - Šumperk - Jeseník - Mikulovice - Polsko. Na polské straně na tuto rozvojovou oblast (ne)navazuje gmina „Głuchołazy“ označená jako oblast koncentrace urbanistických procesů, avšak spadající pouze do kategorie lokálních městských center a ani zdaleka tak nedosahuje potřebného rozvojového potenciálu nadmístního významu jako na české straně rozvojová oblast RO 5.

- **Dopravní a technická infrastruktura:**

Jako silnice republikového významu s přímou vazbou na polskou hranici je vedena silnice I/44 z Mikulovic do Polska a také silnice I/60 směřující z Jeseníku přes Javorník na polskou hranici. V Polsku navazuje na silnici I/44 silnice republikového významu 40 směrem na Prudnik, avšak již ne na centrum opolského vojvodství město Opole, kam pokračuje silnice pouze regionálního významu 411. Na druhou zmiňovanou českou trasu z Javorníku do „Paczkówa“ navazuje silnice 382 nižšího, regionálního významu. Dále je v českém dokumentu zmiňováno v podkapitole *Ostatní doprava* napojení cyklistické trasy II. třídy č. 54 v Mikulovicích; v souladu s mezivládní dohodou respektování a rozšíření provozu stávajícího silničního a železničního hraničního přechodu s Polskou republikou - Bílý Potok - „Paczków“ pro mezinárodní dopravu do 12,5 tuny, Mikulovice - „Głuchołazy“ pro mezinárodní dopravu do 3,5 tuny a umožnění realizace železničního hraničního přechodu Mikulovice - „Głuchołazy“ pro osobní a nákladní přepravu. Úkolem územního plánování je taktéž vytvářet územní podmínky pro zlepšení funkce hromadné dopravy v rámci integrovaného dopravního systému

uvnitř kraje a řešit vazby na sousední kraje a Polsko. Dopravní rozvojovou koncepci obou územních jednotek přibližuje příloha č. 3 a č. 4.

Až k samotné hranici je vedena trasa nadmístního koridoru VLT plynovodu Jeseník - Mikulovice - směr Moravskoslezský kraj. Polský dokument uvádí napojení vysokotlakého plynovodu z „Głuchołaz“ jižním směrem na Zlaté Hory a dále na Krnov (viz příloha č. 5 a č. 6).

- **Ochrana přírody:**

V oblasti ochrany přírody existuje v tomto území potenciál pro větší provázanost. Českou stranu s přímou vazbou na polskou hranici reprezentuje nadregionální biocentrum Smolný a nedaleko hranice se nachází Račí údolí a Rejvíz. Na polské straně navazuje „ostoi Przyłęk nad Białą Głuchołaską i ostoi Rozumicki Las“ táhnoucí se od státní hranice až k území Natura 2000 „Zbiorik Otmuchowski, Zbiornik Nyski“ a „obszaru chronionego krajobrazu Otmuchowesko-Nyski“. Dále na hranici leží plánované území soustavy Natura 2000 „Park Krajobrazowy Góry Opawskie“ a „ostoja Sławniowicko – Bur-grabicka“ a několik biokoridorů, jak dokládají přílohy č. 7 a č. 8. Na hranici s Moravskoslezským krajem leží „obszar chronionego krajobrazu Laz Głubczycki“, „obszar chronionego krajobrazu Mokre Lewice“ a „obszar chronionego krajobrazu Dolina Opawice“.

- **Shrnutí:**

Intenzita vazeb mezi Olomouckým krajem a Opolským vojvodstvím je po stránce dopravní a technické infrastruktury nadmístního významu poměrně nízká, což navíc umocňuje nenávaznost dopravních koridorů odpovídající kategorií. Příčiny můžeme hledat v geografické poloze, kdy obě území jsou situována převážně severojižním směrem, ale hlavní rozvojové osy tento směr nekopírují. Dalším důvodem jsou již zmiňované historické souvislosti a periferní poloha Jesenicka vzhledem ke zbytku republiky i jeho rurální povaha. Stejně tak polská část pohraničí tvoří v rámci svého širšího území periferii. Naopak v oblasti ochrany přírody jsou díky přírodním podmínkám vazby četnější a území se díky tomu vyznačuje velkým turistickým potenciálem (např. cyklotrasy, hipostezky, naučné trasy v podobě včelí stezky atd.), který je potřeba maximálně využít a zároveň důsledně omezit jeho negativní vlivy na životní prostředí.

4.2.2 Porovnání ÚPD Moravskoslezského kraje a Slezského (Opolského) vojvodství

Moravskoslezský kraj řídí územní plánování svého území pomocí **Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje (ZÚR MSK)** platných od roku 2011. V procesu projednávání je Aktualizace ZÚR MSK. Územně plánovací dokumentací Slezského vojvodství je „**Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego**“ (dále PZPWS) vydaný v roce 2004. V současnosti se na polské straně projednává návrh nové územně plánovací dokumentace „Plan 2020+“.

ZÚR MSK se v textové části zaměřují na vymezení priorit územního plánování kraje pro zajištění udržitelného rozvoje území; rozvojové oblasti a rozvojové osy; specifické oblasti; plochy a koridory veřejné infrastruktury, ÚSES, územní rezervy; ochranou a rozvojem přírodních, kulturních a civilizačních hodnot území a dalšími okruhy. Grafickou část tvoří pět výkresů. Pro potřeby práce budou použity vybrané oblasti umožňující srovnání - Výkres uspořádání území; Plochy a koridory nadmístního významu, ÚSES a územní rezervy a Výkres širších vztahů.

PZPWS problematiku územního rozvoje pojímá obšírněji a díky mnoha statistickým údajům, kartogramům a tabulkám připomíná obsahem více strategický dokument. Dělí se na čtyři části - diagnóza stavu popisuje sídelní síť, systém infrastruktury, územní zdroje nebo problémové oblasti; pracovní plán přibližuje vize a principy prostorového rozvoje vojvodství, cíle a směry územní politiky;

způsoby realizace plánu obsahují zásady, nástroje, závěry a doporučení pro realizaci územní politiky a v poslední části je pojednáváno o monitorování plánu. Grafická část obsahuje celkem 37 výkresů, z nichž k porovnání poslouží „Narzędzia realizacji Planu“, „Obszary ochrony przyrody“ a „Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa“.

- **Rozvojové oblasti a osy:**

Český dokument ve vymezení rozvojových os nadmístního významu uvádí OS N1 (Ostrava-) Opava - Krnov, kterou tvoří území obcí Krnov, Úvalno, Brumovice, Holasovice a Neplachovice. Tato rozvojová osa má mj. zkvalitnit a rozvinout dopravní propojení sousedících rozvojových oblastí a os v ČR (Opava-Krnov, Ostrava) a v Polsku (Opole, „Katowice“) a jejím úkolem je při zpřesňování vymezení ploch a koridorů dopravní a technické infrastruktury nadmístního významu a vymezení skladebných částí ÚSES zohledňovat územní vazby a souvislosti s přilehlým územím Polska. Územně plánovací dokumentace posléze strany počítá s rozvojem vázaným na ČR ve směru „Katowice“ - „Rybnik“ - Ostrava, kde respektuje evropské i mezinárodní rozvojové osy z například zmiňované Revize TEN-T. Aglomerace „Katowic“ i „Rybniku“ jsou vymezeny jako oblasti hospodářsky silné a veřejně aktivizačně prospěšné. Stejně tak je definována oblast kolem města „Bialsko-Biala“ s rozvojovou osou směřující na Český Těšín. Oblastí nadmístního významu s podporou rozvoje technické a dopravní infrastruktury je město „Racibórz“ se zázemím a trojmezí Polska, ČR a Slovenska. „Racibórz“ a „Cieszyn“ spadají do menších hospodářsky aktivizačních oblastí. Rozvojové oblasti a osy jsou zobrazeny v příloze č. 9 a č. 10.

- **Dopravní infrastruktura a územní opatření:**

Do kategorie ostatních ploch a koridorů silniční dopravy nadmístního významu náleží silnice I/45 ve směru Krnov - hraniční přechod s Polskem. Na ni navazuje na polském území hierarchicky odpovídající silnice 38 do „Głubczyce“. Jako územní rezerva pro záměry nadmístního významu je ZÚR MSK vedena přeložka silnice 1/46 v úseku Hněvošice - státní hranice s Polskem - Sudice. Podle polské dokumentace zde navazuje silnice 916 nižší, regionální úrovně. Polské silnice regionálního významu 419 a 420 nemají na české straně odpovídající přímé pokračování a navazují na ně silnice nižší kategorie. Podobně je tomu u českých silnic II/469 a II/457, které nemají za hranicí náležitou návaznost.

V rámci protipovodňové ochrany území nadmístního významu vymezují ZÚR MSK Plochu pro opatření ke snižování povodňových rizik v povodí horního toku řeky Opavy prostřednictvím vodní nádrže Nové Heřminovy včetně ploch a koridorů doprovodných technických opatření. Tento projekt velkou částí leží mezi městy Krnov a Opava přímo na státní hranici s Polskou republikou a částečně na jejím území. Dopravní infrastruktura i územní opatření Moravskoslezského kraje jsou v příloze č. 11. Koncepce dopravní infrastruktury Slezského vojvodství v příloze č. 12.

- **Ochrana přírody:**

Co se týče ochrany přírody, v české části se přímo na hranici nenachází žádná lokalita nadmístního významu, avšak v nedaleké blízkosti hranice leží nadregionální biocentrum Cvilín, Dařenec a Černý les, ze kterých vede směrem na polské území několik nadregionálních biokoridorů. V kategorii regionálních biocenter se na hranici nachází Vysoká, Bor-Bouře, Brumovická niva, Holasovická niva, Držkovická niva, Palhenecká niva, Hněvošický háj, Věřňovická niva, Bezdínek, Rajský les a několik dalších (viz příloha č. 11). Většina hraničního toku řeky Opavy mezi Krnovem a Opavou je na polské straně chráněna jako „obszar chronionego krajobrazu Dolina Opawice“. Na regionální biocentra je většinou polská návaznost formou biokoridorů. Výjimkou jsou mezofilní bučinné a hájové hraniční meandry Odry, na které navazuje polský chráněný území národní ekologické sítě

ECONET-PL Menadry Rzeki Odry (viz příloha č. 13). Podél toku Odry se ve Slezském vojvodství táhne široký biokoridor výše zmíněné polské sítě částečně kopírující regionální biokoridor pokračující na severozápad. Směrem k česko-polsko-slovenskému trojmezí se na hranici nachází rozsáhlé polské chráněné území „park krajobrazowy Beskidu Śląskiego“, na které bezprostředně navazuje několik menších regionálních biocenter na české straně (Čantoryje, Plenicko, Za Kempou).

- **Shrnutí:**

Je zřejmé, že intenzita vazeb v oblasti rozvojových pólů a os i dopravní a technické infrastruktury je v tomto případě poměrně vysoká, a to především v hustě osídlené aglomeraci „Katowice“-Ostrava (jak názorně dokládá Výkres širších vztahů v příloze č. 14). Díky kvalitnímu napojení v rámci dopravní a technické infrastruktury, jehož osu tvoří dálnice D1/A1, funguje území jako přeshraniční region řešící společné specifické problémy spojené s hnědouhelnou těžbou (např. revitalizace těžebních ploch nebo znečištění ovzduší) a hustou sídelní sítí. Intenzita vazeb území Ostravska klesá západním směrem přes Opavu a Krnov až k periférii Osoblažska, které charakterizují minimální vazby v infrastruktuře, podobně jako vykazuje pohraničí Olomouckého kraje a Opolského vojvodství. Provázanost v oblasti ochrany přírody se soustřeďuje především na oblast Beskyd na východě, v ostatních případech spíše nenavazují.

4.3 MÍSTNÍ ÚROVEŇ

Na místní úrovni jsou porovnány platné územní plány pohraniční obce a gminy. Jelikož je v obou zemích územní plán základním nástrojem pro regulaci a rozvoj území a dopředu můžeme předpokládat, že každá obec řeší na své půdě a v návaznosti na přeshraniční teritorium specifické problémy vycházející z povahy daného území, nebudou zkoumány konkrétní záměry řešené ÚPD, ale její obsahová struktura. Například v hustě osídleném území Ostravska bude územní plán obcí častěji řešit napojení dopravní a technické infrastruktury, čistírny odpadních vod, prevence ohrožení a rizik apod., zatímco v periferní oblasti Jesenicka můžeme předpokládat intenzivnější řešení návaznosti v oblasti ochrany přírody nebo záměry podporující turistický ruch (např. cyklotrasy), což potvrzuje předchozí podkapitola na regionální úrovni. Avšak při srovnání obsahové struktury územních plánů můžeme zjistit, jak si jsou dokumentace podobné a kde porovnání neumožňují.

Jako příkladový vzor byl zvolen územní plán města Bohumína, kde se koncentruje hned několik významných územně plánovacích jevů (územní rezerva pro vodní kanál Dunaj-Odra-Labe a související přístav, územní rezerva pro vysokorychlostní železnici, koridor dálnice D1, bývalá štěrkopískovna, chráněné území Hraniční meandry Odry) a sousedící gminy „Gorzyce“, která je z územně plánovacího hlediska taktéž zajímavá (koridor dálnice A1, polder „Buków“). Město Bohumín i polský protějšek vydaly shodně aktuální územní plán v roce 2013.

- **Územní plán na české straně:**

Územní plán Bohumína (MěÚ Bohumín, 2015) byl zhotoven pro jeho celé území a vydán jako opatření obecné povahy. Sestává se z územního plánu (textové a grafické části), odůvodnění územního plánu a poučení. Jeho náležitosti popisuje příloha č. 17.

Dokument vymezuje jednotlivé funkční plochy pro bydlení, rekreaci, občanské vybavení, plochy a koridory pro dopravní a technickou infrastrukturu, plochy a koridory smíšeného využití, plochy výrobní a skladovací, plochy vodní a vodohospodářské, plochy sídelní zeleně, plochy krajinné zeleně a plochy pro ÚSES.

V jednotlivých kapitolách jsou podrobně rozepsány podmínky pro využívání území jak v obecné rovině, tak v konkrétních případech; územní plán vyjadřuje stanoviska k přejímaným záměrům z územně plánovací dokumentace kraje a PÚR ČR; výslovně jsou uvedeny regulativy pro konkrétní typy ploch a koridorů území. Dále jsou popsány plochy s rozdílným způsobem využití i jejich označení na výkresech. Územní plán obsahuje podrobný seznam zastavitelných ploch a ploch přestavby s jejich charakteristikou, požadavky a poznámkami. Popisuje ustanovení k jednotlivým návrhům dopravní a technické infrastruktury, občanské vybavenosti atd. Řešena je ochrana území před přírodními katastrofami, včetně plánovaných opatření, nakládání s odpady i časová koordinace výstavby a rozvoje území. Text je doplněn tabulkami, vývojovými mapami a schémata. Přikládána je zpráva o vyhodnocení vlivů na životní prostředí s popisem a hodnocením jednotlivých vlivů. V závěru dokumentu jsou shrnuty přínosy územního plánu a jsou uvedeny výsledky přezkoumání územního plánu jednotlivými dotčenými orgány ve formě stanovisek a požadavků a vyjádření, jakožto i rozhodnutí o námitkách.

Územní plán je tedy v České republice klíčovým dokumentem pro uspořádání a rozvoj lidských sídel i změny v krajině, a to díky komplexnímu řešení funkčního využití území. Je velmi důležité, aby přesně a výstižně definoval regulativy a podmínky pro využití území, aby se tak předcházelo nejasným výkladům a sporům investorů s úředníky a ochránci přírody a střetům zájmů. Dobře sestavený územní plán by měl umožnit dlouhodobý harmonický rozvoj území se zachováním jeho důležitých hodnot a měl by vycházet z dobré znalosti prostředí a interakcí v něm.

- **Územní plán na polské straně:**

Územní plán gminy „Gorzyce“ (Comartech, 2013) je zhotoven pro celé její administrativní území a vydán usnesením č. XXXI/245/1 Rady gminy „Gorzyce“ jako jeden dokument členěný do třinácti kapitol. Jeho náležitosti popisuje příloha č. 18.

Územní plán gminy „Gorzyce“ vymezuje plochy pro stavby hromadného bydlení, individuálního bydlení, plochy hospodářské, plochy služeb, plochy sportu a rekreace, plochy smíšené, plochy vodní a zeleně, plochy a koridory technické a dopravní infrastruktury.

Dokument stanovuje regulativy pro funkční plochy jednotlivých katastrálních území, udává technické parametry výstavby (výšku budov, směr štítu, intenzitu zástavby, počet budov), hlavní a doplňkový způsob využití pozemků apod. Regulativů je poměrně malé množství, a to může mít za následek obtížné hájení principů udržitelného rozvoje území a respektování určité rozvojové koncepce.

- **Porovnání a shrnutí:**

V porovnání s územním plánem na české straně obsahuje polský dokument jen strohé a obecné regulativní opatření. Česká místní územně plánovací dokumentace člení využití ploch s rozdílným způsobem využití na stabilizovaný stav, zastavitelné plochy a plochy přestavby a pro každou kategorii zvláště definuje regulativy. To umožňuje mnohem variabilnější přístup k území a jeho využití. Také grafická část je na české straně bohatší, neboť polský dokument nabízí jen Výkres plánu a Výkres plánu inženýrských sítí, zatímco na české straně je k dispozici více oborových vyobrazení, což usnadňuje přehlednost a orientaci při jeho používání.

Obě dokumentace i výkresové části jsou přístupné v elektronické podobě na internetu, kde je možné přiblížení a detailní pohled na členění jednotlivých funkčních ploch. Přílohy č. 16 a č. 17 dokládají grafickou podobu hlavního výkresu obou územních plánů.

5 PŘÍPADOVÁ STUDIE: PŘÍNOS ÚP PRO PŘESHraniČNÍ SPOLUPRÁCI

Tato část textu rozvádí nosné téma práce, kterým je přínos územního plánování pro rozvoj a řešení problémů v rámci česko-polské přeshraniční spolupráce. Předchozí kapitoly byly důležité pro získání představy o problémech, jež územní plánování v souvislosti s hranicí oddělující Českou republiku a Polsko řeší. Nyní budou popsány názory a zkušenosti aktérů z praxe přímo zapojených do územního plánování v české části česko-polského pohraničí.

Na státní úrovni proběhly konzultace s pracovníky Ústavu územního rozvoje v Brně. Zde byly poskytnuty informace o aktualizaci PÚR ČR, Společné strategii územního rozvoje V4+2, zkušenostech s přeshraniční spoluprací z jednotlivých českých pohraničí, Projektu CROSS-DATA, sektorových strategiích a dalších tématech spjatých s územním plánováním. Na základě těchto konzultací vznikla myšlenka zahrnout projekt CROSS-DATA do výzkumné části práce, a to konkrétně dotazníkovou otázkou, zda by podobný projekt mohl být realizován a byl přínosem i v česko-polském pohraničí. Z konzultací také vyplynulo, že při aktualizaci PUR ČR polská strana nevyužila možnost vyjádřit se k jejímu návrhu. Zdůrazněna byla dohoda v rámci Společné strategie územního rozvoje V4+2 kde se ČR a Polsko zavázaly ke vzájemné výměně informací o územním plánování.

5.1 REGIONÁLNÍ ÚROVEŇ

Pro regionální úroveň sloužily k získání informací konzultace s vybranými aktéry územního plánování krajů, konkrétně referent pro územní plánování Odboru územního plánování, stavebního řádu a kultury Moravskoslezského kraje Ing. arch. Beata Vinklárková, pracovník Odboru strategického rozvoje kraje, územního plánování a stavebního řádu Olomouckého kraje Ing. Marie Šafářová a pracovník Odboru regionálního rozvoje Královéhradeckého kraje Ing. Roman Klíma. Konzultace byly vedeny formou e-mailové korespondence nebo polostrukturovaného rozhovoru, kdy základní kostra otázek byla převzata z dotazníku (viz příloha č. 19). Tyto informace byly doplněny dotazníkovým šetřením mezi pracovníky úřadů krajských samospráv a veřejné správy Moravskoslezského, Olomouckého, Královéhradeckého a Libereckého kraje (viz obr. č. 11). Pardubický kraj nebyl do výzkumu nezahrnut z dříve zmíněných důvodů. Celkem odpovídalo na regionální úrovni osm respondentů. Dotazy směřovaly na oblast územního plánování, ale částečně i na regionální rozvoj a praktické příklady fungování přeshraniční spolupráce obecně (jazyková bariéra, oblasti a intenzita spolupráce apod.).

5.1.1 Moravskoslezský kraj

Podle výzkumu **Moravskoslezský kraj** spolupracuje s Opolským i Slezským vojvodstvím. Konzultace probíhají na úrovni veřejné správy podle potřeby, tj. při projednávání územně plánovací dokumentace kraje ve smyslu stavebního zákona a úmluvy ESPOO, kdy je dokumentace projednávána komplexně, včetně posuzování vlivu na životní prostředí a soustavu NATURA 2000. Data o území si přeshraniční strany nevyměňují, neboť to neumožňuje legislativa.

Problematická je spolupráce v otázkách koncepce dopravy a oblasti životního prostředí. Zmiňována je územní rezerva pro vodní cestu Danaj-Odra-Labe a vysokorychlostní železnice a jejich kolize se soustavou NATURA 2000. Jako možné východisko těchto problémů je uváděna změna legislativy v oblasti ochrany životního prostředí. Příležitostí Moravskoslezského kraje a jeho jádra, ostravské aglomerace, je existence významného evropského regionu „Katowice“ - Ostrava, kde je velký rozvojový potenciál, včetně problémů spojených se strukturou průmyslu (těžký průmysl,

energetika, těžba uhlí). Možnosti naplnění potenciálu jsou shledávány v užší přeshraniční spolupráci a změně legislativy.

Projekt jako CROSS-DATA by byl vítán, avšak zatím takový podnět nevyšel ani z jedné strany státní hranice. Představou je informační systém zpřístupňující minimálně informace o limitech území, jenž by sloužil výkonu státní správy i výkonu samospráv. Měl by obsahovat georeferencované zobrazení limitů území s jejich metainformacemi, jak ve smyslu INSPIRE, tak ve smyslu obsahu oborových informací. Dále by měl umožňovat stahování vektorových i rastrových vrstev a tvorbu analýz. To vše při respektování právních úprav obou zemí a směrnice INSPIRE. Jako datové úložiště by mohla sloužit optimálně geodatabáze na platformě ESRI s využitím struktury databáze ÚAP v kombinaci se zobrazováním rastrových podob územně plánovací dokumentace.

5.1.2 Olomoucký kraj

Olomoucký kraj jedná v přenesené působnosti s polskou stranou v záležitostech územního plánování pouze v případech daných zákonem, tj. při pořizování územně plánovací dokumentace kraje ve fázi společného řízení. Předmětem konzultací jsou záměry, jejichž účinky by mohli přímo ovlivnit území sousedního státu, např. plochy výroby, vodního hospodářství (nádrže), doprava. V případě, kdy je při přípravě a realizaci projektu potřeba doložit územní rozhodnutí (popřípadě souhlas) nebo stavební povolení, vyřizuje si tuto dokumentaci každý partner pro svoji projektovou část samostatně podle zákonů platných v daném území. Stejně tak pokud je třeba doložit, že výstupy projektu podléhají posuzování jejich vlivu na životní prostředí (SEA, EIA). Proto znalost územní problematiky v území partnera není při zpracování projektu nezbytná. Naproti tomu při pořizování územně plánovacích dokumentací patří polské územně plánovací dokumentace k důležitým podkladům. K výměně dat pro územně plánovací podklady běžně nedochází. Zpracování strategických dokumentů je snaha brát do úvahy priority polské strany. Závazné jsou pro obě strany národní a mezinárodní strategie, které již většinou základní vazby mezi státy řeší. Většinou tak dochází ke konzultacím nad konkrétními tématy. Připomínkování často rozsáhlých a komplikovaných strategických dokumentů do určité míry brání i jazyková bariéra. Obecně probíhá spolupráce mezi českými a polskými partnery při přípravě a realizaci projektů, avšak v minulosti nebyl realizován v česko-polském pohraničí konkrétní projekt na téma územního plánování nebo výměnu dat a informací o stavu území. Komunikace probíhá v rámci přípravy a realizace projektů (regionální rozvoj) velmi intenzivně - formou společných jednání, emailové korespondence a telefonických rozhovorů.

Problémy často způsobuje odlišnost legislativy, zejména nastavení kompetencí stát - kraj - obec. Jako velký problém je zmiňován samotný charakter česko-polského příhraničí v Olomouckém kraji. Oblast čelí mnoha obdobným problémům, které plynou z charakteru krajiny, polohy a tranzitních směrů, historického vývoje nebo společenského vývoje. V drtivé většině se jedná o komplexní problémy, pro které je nutné připravovat speciální nástroje (nezaměstnanost, migrace, nízká životní úroveň, stárnutí populace apod.). V oblasti zajištění základních funkcí jde často o státní správu a tam je činnost do značné míry dána legislativou obou států. Pozitivně je hodnocen soulad představ a požadavků obou zemí na využití území při pořizování zásad územního rozvoje a oblast neinvestiční samosprávné činnosti (rozvoj spolupráce, výměna zkušeností a informací, rozvoj cestovního ruchu apod.).

Důležité je řešení problémů v oblasti propojování pracovních trhů a rozvoj hospodářské spolupráce. Jako východisko je uváděna dlouhodobá a systematická spolupráce hlavních aktérů (krajů a hospodářských a profesních komor) na přípravě nových nástrojů a spolupráce. Naopak velmi

vyšší potenciál vykazuje oblast rozvoje služeb cestovního ruchu a budování dopravní infrastruktury, kde může pomoci užší spolupráce klíčových partnerů a zajištění dlouhodobého financování.

Realizace projektu společného přeshraničního informačního systému územního plánování je podporována, avšak podmiňována vytvořením českého informačního systému, který bude mít jasně nastavený datový model pro všechny kraje, bude umožňovat bezešvé napojení dat apod. Jak je zmiňováno, pokud neexistuje jednotný systém na českém území, je složité jej budovat ve spolupráci se sousední zemí. Problémem je různá legislativa obou zemí, která musí takový projekt umožnit. V případě vzniku podobného systému by měl být určen pro zástupce státní správy, samosprávy, projektanty i veřejnost. Měl by umožňovat stahování dat pro účely územního plánování a další projekční činnost. Veřejnost by měla mít přístup minimálně k nahlížení a práci s vrstvami (přeskládávání, zapínání/vypínání apod.).

5.1.3 Královéhradecký kraj

Při konzultacích s pracovníkem **Královéhradeckého kraje** vyšlo najevo, že přeshraniční spolupráce obecně probíhá se širokou škálou subjektů - Dolnoslezské vojvodství, euroregiony, jednotlivé obce a další. V oblasti územního plánování pouze v rozsahu daným zákonem, tedy při pořizování zásad územního rozvoje kraje.

Zdůrazněny byly problémy v oblasti dopravy - existence pouze jednoho silničního hraničního přechodu bez omezení mezi Královéhradeckým krajem a Dolnoslezským vojvodstvím (Náchod – „Kudowa-Zdrój“), jeho přetížení generuje značné problémy v městě Náchod; dále v této souvislosti stále odkládaná realizace dálnice/rychlostní komunikace D11/S3. Nedostatečné využití možností železniční dopravy – např. velmi komplikované a zdlouhavé železniční spojení Hradec Králové – „Wrocław“. Jako východisko problémů byly zmíněny užší přeshraniční vazby na úrovni zejména centrálních orgánů obou zemí.

Potenciál představuje hlavně oblast cestovního ruchu (atraktivní horská příhraniční oblast se značným počtem kulturních a přírodních zdrojů), zde je však omezujícím faktorem výše finančních prostředků pro realizaci projektů.

O společném přeshraničním informačním systému o územním plánování doposud nebylo uvažováno, ale podobný projekt je shledáván jako potenciálně přínosný. Omezujícím faktorem územního plánování je shledávána nemožnost poskytovat či vyměňovat data o území.

5.1.4 Liberecký kraj

Z průzkumu v rámci **Libereckého kraje** vyplynulo, že spolupráce v územním plánování probíhá formálně pouze s Institutem územního rozvoje „Wrocław“ a to velmi zřídka dle potřeby. Komunikace s polskou stranou se řídí podle zákona, probíhá tedy v případě pořizování územně plánovací dokumentace kraje. Řešenou oblastí je především doprava a širší vztahy. Jako problém je uváděna pasivita polské strany ve srovnání se saskými sousedy nebo nedostatek informací o fungování systému územního plánování v Polsku. Zmiňována je také nenávaznost polské regionální územně plánovací dokumentace na pro obecní úroveň.

Důležitou územně plánovací otázkou Libereckého kraje je využití území v Polsku kolem „Bogatynia“. V tomto regionu probíhá hnědouhelná těžba a nachází se zde elektrárna, což koliduje se záměry rozvoje cestovního ruchu na straně české. Dále je problémem izolovanost Frýdlantského výběžku, který hospodářsky a sociálně zaostává; cestovní ruch Krkonoš a Jizerských hor nebo silnice

I/10 s hraničním přechodem Harrachov. Počátečním východiskem řešení těchto otázek může být zvýšení přeshraniční spolupráce a rozvíjení vazeb v cestovním ruchu a dopravě.

V Libereckém kraji mají s projektem CROSS-DATA přímou zkušenost z česko-saského pohraničí. Podle odpovědí by byla vítána možnost rozšířit jej i na hranici s Polskem, avšak překážkou je minimální spolupráce. Systém by mohl sloužit zejména pro veřejnou správu a měl by nabízet sdílení aktuálních dokumentů z územního plánování a aktuálních kontaktů pracovníků územního plánování. Společné mapové geo-sloužby a či geodatabáze by bylo nutné prověřit z hlediska legislativy.

5.1.5 Shrnutí za regionální úroveň

Při výzkumu vyšlo najevo, že úřady územního plánování v praxi jednají oficiálně pouze v hranicích, které jim stanovuje zákon. Na úrovni kraje (ale i obce) probíhá územní plánování jako přenesená působnost podle zákona 129/2000 Sb., o krajích (na obecní úrovni podle zákona 128/2000 Sb., o obcích). To znamená, že „územní plánování je přímo upraveno zákonem č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Orgány kraje vykonávají na svém území přenesenou působnost ve věcech, které stanoví zákon – ve významu pouze v těch. Spojený model samosprávy a státní správy v praxi znamená, že územní plánování je vykonáváno pouze tak, jak stanoví zákon a nemůže být vykonáváno jinak.“ (Vinklárková, 2016). Na úrovni samospráv si volení zástupci v rozsahu zákona rozhodují o územním plánování sami, proto není praxe v napříč kraji jednotná, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale často se mění podle výsledků voleb.

Zjednodušeně se může proces projednávání ÚPD úřadem územního plánování s přeshraniční stranou popsat takto: „Konzultace úřadu se sousedním státem probíhají pouze v procesu pořizování územně plánovací dokumentace buď kraje, nebo obce (§ 37 odst. 4 stavebního zákona nebo § 50 odst. 4 stavebního zákona) a to v případech, kdy u takových dokumentací nelze vyloučit negativní vliv na životní prostředí sousedního státu. V této souvislosti ČR i Polsko podepsali Úmluvu ESPOO, v České republice podporovanou zákonem č. 100/2001 Sb. V případě, kdy nelze z dokumentace vyloučit negativní vliv na životní prostředí, nastupují procesy a jednání podle zákona č. 100/2001 Sb. a Úmluvy ESPOO. V praxi to znamená, že MZV přes Velvyslanectví ČR osloví kontaktní místa Úmluvy ESPOO v dané zemi a předloží dokumentaci, a to také veřejnosti daného státu. Tam se vyhlásí obdobnou formou jako je veřejná vyhláška v ČR a očekává se reakce občanů. Následně se vyhodnotí ohlasy a přes MZV zpětnou cestou se informace dostane i k úřadu územního plánování. Pak by měly nastat mezistátní konzultace, pokud o ně sousední stát projeví zájem.“ (Vinklárková, 2016).

V případě konkrétních záměrů veřejné dopravní nebo technické infrastruktury se jedná o záměry, které v České Republice hájí jednotlivé dotčené orgány. Rozhodnutí, jak bude záměr na území našeho státu navazovat na území sousedního státu je na něm a na jeho jednání. K těm si může přizvat i zástupce krajů a to spíše z řad volených zástupců než úředníků, ale není to jeho povinností.

Důležité je dodat, že úřad územního plánování nemá kompetenci k oficiálnímu samostatnému jednání se sousední zemí, jelikož tato pravomoc při výkonu státní moci náleží pouze Ministerstvu zahraničních věcí ČR, jež ji zprostředkovává. V praxi potom komunikace mezi úředníky sousedních států probíhá pouze pracovní, nikoliv oficiálně.

Problematika výměny územně plánovacích dat je popsána pracovníkem veřejné správy popsána následovně: „Data o území poskytují vlastníci technické infrastruktury atd. (§ 27 stavebního zákona) do územně analytických podkladů. Kompetenci požádat o data sousedního státu úřady územního plánování nemají a proto se to v praxi ani neděje, a to platí i pro výměnu dat. K takové výměně dat by nemohlo dojít ani na základě samosprávného rozhodnutí zastupitelstva kraje, protože

užití poskytnutých dat je u nás upraveno zmíněným § 27 stavebního zákona, příp. § 161 stavebního zákona a pro jiné účely je úřad využít nesmí.“ (Vinklárková, 2016).

Ke společnému česko-polskému informačnímu systému o územním plánování se aktéři napříč kraji staví kladně, avšak je potřeba vyřešit otázku legislativního omezení poskytování dat o území. Systém by měl primárně sloužit potřebám veřejné správy a samosprávy a doplňkově dalším subjektům jako jsou projektanti či veřejnost. Zajímavým argumentem je potřeba vytvořit nejdříve sjednocující český informační systém územního plánování a následně rozvinout spolupráci v této oblasti přes hranice.

5.2 MÍSTNÍ ÚROVEŇ

Jelikož výzkum ve svém průběhu přisoudil větší územně plánovací kompetence ve vztahu k sousednímu státu úřadům samospráv, resp. větší míru autonomie v možnostech přeshraniční spolupráce v této oblasti, na místní úrovni bylo přistoupeno k dotazování starostů obcí. Na dvou zájmových územích - periferní oblast Jesenicka (pohraniční pás obcí od Bílé Vody po Osoblahu) a Ostravsko reprezentující hustěji osídlenou aglomeraci (pohraniční obce od Hatě po Karvinou) byl mezi starosty rozeslán totožný dotazník jako pro regionální aktéry (viz příloha č. 19), s cílem sledovat praktické fungování přeshraniční spolupráce ve věcech územního plánování na místní úrovni. Na Jesenicku odpovědělo celkem dvanáct subjektů a na Ostravsku pět včetně měst Bohumína a Karviné.

5.2.1 Jesenicko

Z odpovědí starostů vyplývá, že obce většinou spolupracují se sousedy za hranicí podle potřeby nebo nahodile a to častěji neformálně než formálně. Partnerem je obvykle jedna nebo několik gmin a tématem spolupráce bývá především pořádání kulturních a sportovních akcí, rozvíjení cestovního ruchu a krizového řízení, méně potom např. společná linka hromadné autobusové dopravy.

Příležitosti pro přeshraniční území shledávají místní starostové hlavně v rozvíjení cestovního ruchu, projektech spolufinancovaných EU, užší spolupráci a rozšířením komunikace s polskými kolegy.

V oblasti územního plánování spolupráce téměř neprobíhá, ať už je to z důvodů nezájmu partnerské strany, rozdílností systémů územního plánování danou legislativou, jazykovou bariérou nebo pouhou skutečností, že doposud nebyl důvod. Pokud již je zmiňována snaha o spolupráci v tomto oboru, jedná se o technické řešení kanalizací, čistírny odpadních vod nebo vazby turistických tras, např. cyklostezek.

O společný informační systém územního plánování, na rozdíl od regionální úrovně, téměř není projevován mezi starosty zájem. Přeshraniční spolupráce na úrovni pořizování územních plánů se nejeví jako potřebná, což se vzhledem k široké škále problémů místních samospráv zdá logické. Volební mandát je časově omezený a zvolení starostové se snaží primárně řešit nejpálčivější problémy obce. Pokud je zjištěn určitý problém přeshraničního charakteru (např. ochrana řeky Bělé, ze které čerpá město „Głuchołazy“ pitnou vodu), řeší se problém konkrétně mezi dotčenými obcemi dohodou (odvádění a čištění splaškových vod v Mikulovicích).

5.2.2 Ostravsko

Na základě dotazníkového šetření vyšlo najevo, že obce v tomto území většinou pravidelně formálně i neformálně komunikují s přeshraničními partnery, především gminami, městy nebo

projektovými manažery. Spolupráce se týká cestovního ruchu, ochrany životního prostředí, projektových záměrů, výměny informací dobré praxe v oblasti revitalizace území, dopravy, společného řízení rizik, ale také oblasti kulturních a sportovních akcí.

Mezi hlavní možnosti rozvoje území patří dopravní infrastruktura, budování vazeb cestovního ruchu, obnova přírodního a kulturního bohatství i sbližování sousedů pomocí kulturních akcí a tím tvorba užších kontaktů pro další oblasti spolupráce.

Koordinace v územním plánování se vztahuje pouze na řešení konkrétních problémů investičních projektů, např. problémy s pozemky při stavbě hraniční lávky přes řeku. V těchto situacích každý partner řeší svou část projektu samostatně, kdy postupuje dle územně plánovací legislativy své země a potřebné náležitosti jsou nakonec shromážděny lídrem projektu.

Ohlasy na společný systém územního plánování jsou mezi starosty na Ostravsku mírně pozitivnější než v případě Jesenicka, ale pouze ve větších městech (Bohumín, Karviná), což je dáno širším záběrem jejich vazeb za hranici státu. Informační systém by mohl být přístupný samosprávám, veřejné správě i veřejnosti. Poskytovat by měl údaje o vlastnictví v území (katastrální mapa) a územní plány pohraničních obcí, a to minimálně v podobě existující mapové aplikace Marushka (což je existující mapový server pro webovou publikaci 3D dat).

5.2.3 Shrnutí za místní úroveň

Spolupráce mezi přeshraničními obcemi sice probíhá, ale v drtivé většině případů v jiných oblastech než je územní plánování (na Jesenicku jsou to hlavně kulturní akce a rozvoj turistického ruchu, na Ostravsku je to kromě turistického ruchu a množství projektových záměrů i specifická výměna informací dobré praxe o revitalizaci území). Rozdíl mezi periferní oblastí Jesenicka a hustě osídleným Ostravskem se projevuje i v intenzitě komunikace, kdy obce na Ostravsku jsou se svými sousedy v kontaktu obecně častěji a řeší širší škálu témat.

Jak bylo uvedeno výše, územní plánování se v přenesené působnosti řídí v mantinelech, které stanovuje zákon, což platí stejně pro regionální i místní úroveň. V případě potřeby, především při řešení projektových záměrů, řeší svou část dokumentace každá strana zvlášť podle platné legislativy dané země. Časté jsou takovými projekty přeshraniční cyklostezky, pěší mosty apod., ale může se jednat i o projekty nadmístního či národního významu, kde je princip totožný.

Projekt společného informačního systému územního plánování není na místní úrovni shledáván přínosným. Pokud ano, jedná se o větší města, která mají širší přeshraniční vazby než malé obce.

6 ZÁVĚR

Hlavním záměrem práce byla analýza územního plánování v česko-polském pohraničí, resp. výzkum možného přínosu územního plánování pro rozvoj území a řešení problémů v rámci česko-polské spolupráce. Teoretická pasáž seznámila čtenáře s vývojem a naplňováním evropských integračních politik, především politiky územní soudržnosti a iniciativami, kterými je přeshraniční spolupráce podporována, včetně příkladů dobré praxe. Popsání mechanismů vzniku a prohlubování přeshraniční spolupráce, zejména specifické podmínky spolupráce česko-polského pohraničí, bylo jedním z dílčích cílů práce, který byl tímto způsobem naplněn.

Porovnání systému územního plánování v České republice a Polsku potvrdilo existenci překážky spolupráce, kterou vytváří odlišná legislativa každé země. Ze zákona pramení rozdílné kompetence orgánů územního plánování na jednotlivých hierarchických úrovních, odlišné nastavení návaznosti územně plánovací dokumentace a její náležitosti. Také specifické podmínky pro nakládání s daty o území a nemožnost jejich poskytování či výměny s jiným státem. Legislativou je dána v neposlední řadě míra liberálního, resp. regulativního přístupu k naplňování cílů územního plánování - zatímco v České republice je přesně definována provázanost a obsah územně plánovací dokumentace, kompetence úřadů územního plánování a dotčených orgánů i jejich postupy, v Polsku je zákon více vágní a nezavazuje k dodržování koncepčního rozvoje území. Proto často nastávají v rozhodovacích procesech situace typu „co není zakázáno, je dovoleno“.

Analýzou strategických dokumentů nadnárodní a národní úrovně a regionální a místní územně plánovací dokumentace byly identifikovány územní problémy a forma přeshraničních vazeb, které potvrdily intenzivní dopravní a technické propojení Ostravské aglomerace. Přeshraniční návaznost Jesenicka v oblasti infrastruktury se v porovnání s Ostravskem jeví jako minimální, avšak přírodní podmínky nabízí velký potenciál pro budování spojení v oblasti ochrany přírody a cestovního ruchu. Intenzita řešených přeshraničních vazeb ve strategických dokumentech a územně plánovací dokumentaci klesá s hierarchickou úrovní, což vypovídá o snaze koordinovat záměry nadnárodního a národního významu, ale už menší ochotu či shodu v případě řešení nadmístních a místních problémů.

Výzkum v podobě konzultací a dotazníkového šetření mezi aktéry z praxe ukázal, že zásadním omezením přeshraniční spolupráce v oblasti územního plánování je státní suverenita každé země, tj. právo svobodně a svrchovaně rozhodovat o způsobu využití a rozvoji území v rámci svých národních hranic. Jako výrazně omezující prvek pro možnosti územního plánování se jeví samotné naplňování přeshraniční spolupráce, kdy překážkou může být pasivita a vyčkávání na podnět ze sousedního území. V praxi spolupráce probíhá aktivně na mezistátní úrovni. Obě země jsou zapojeny do evropských strategických struktur (TEN-T, Natura 2000 apod.) a zároveň společně koordinují oblast územního plánování prostřednictvím Společné strategie územního rozvoje V4+2, kde se zavázaly ke vzájemné výměně prostorových informací. Při návrzích národních rozvojových dokumentů nabízejí konzultace a zohledňují nejdůležitější územní záměry sousedního státu. Na regionální i místní úrovni jsou kompetence českých úřadů územního plánování striktně dané stavebním zákonem. Spolupráce probíhá v případě návrhu územně plánovací dokumentace, kdy v případě, že nelze vyloučit negativní vliv dokumentace na území dotčeného státu, jsou nabízeny konzultace a vyjádřit se může i veřejnost, jak ukládá Úmluva ESPOO, jejímiž členy jsou obě země. Navazování užší spolupráce v oblasti územního plánování je proto posláním samospráv, které tak činí podle svých potřeb a uvážení. Místní úroveň zájmového území například až na výjimky téměř nespolupracuje, protože koordinace územních plánů přes hranici se nejeví potřebná. Spolupráce často probíhá intenzivně v jiných oblastech, jako jsou kulturní a sportovní akce, integrovaný záchranný systém apod., což tvoří jistý předpoklad pro její rozšiřování do dalších oborů v budoucnu

(územní plánování nevyjímaje). Při porovnání zájmových území prostřednictvím zkušeností aktérů z praxe můžeme opět konstatovat intenzivnější přeshraniční vazby na Ostravsku, kde mj. probíhá specifická výměna informací dobré praxe v oblasti revitalizace území.

Jednou z důležitých výzkumných otázek, která vyvstala v průběhu práce, byla možnost zavedení společného informačního systému územního plánování pro přeshraniční strany. Pokud by měl být takový projekt realizován, měly by být spolupracující strany na české i polské straně více iniciativní. Na regionální úrovni je přínos podobného systému všemi dotazovanými kraji hodnocen kladně, ačkoliv je zde nevyřešena otázka legislativního omezení (výměna dat o území). Jednou z cest pro uskutečnění projektu může být vytvoření jednotného systému napříč českými kraji a následné rozšíření přes státní hranici, což je ovšem v možnostech pouze národního orgánu. Systém by měl sloužit především pro výkon veřejné správy, samospráv a v omezené míře i veřejnosti. Obecní úroveň, která jej v rámci výzkumu neshledávala přínosným, by ze systému mohla mít užitek minimálně prostřednictvím větší informovanosti o sousedním území. Podobný projekt je tedy práci shledáván přínosným s doporučením prověření jeho možné realizace na úrovni krajů.

Možnosti územního plánování, jak lépe přispívat pro rozvoj území a řešení problémů přeshraniční spolupráce jsou shledávány především v úpravě legislativy obou zemí (umožnění výměny dat o území, upřesnění návaznosti polské územně plánovací dokumentace, změna zákona o životním prostředí z roku 1992 v České republice) a vytvoření společného informačního systému územního plánování. Také prohlubování vlastní přeshraniční spolupráce na všech úrovních a ve všech podobách je významnou cestou, jak nacházet společné představy a východiska problémů, které jsou nejen v oblasti územního plánování řešeny.

7 SUMMARY

The thesis describes the analysis of spatial planning in the Czech-Polish border, respectively the possible of spatial planning for spatial development and problem solving Czech-Polish cooperation. Content is divided into three parts - cross-border cooperation, spatial planning and spatial planning in cross-border cooperation.

The first part is theoretical and describes the development of cross-border cooperation in Europe, European integration initiatives and examples of good practice. The reader is acquainted also with the development of cooperation in the specific conditions of the Czech-Polish border.

The second part analyzes the spatial planning system in the Czech Republic and Poland. The systems are examined in terms of the legislative settings and from the resulting constraints and opportunities for cross-border cooperation in this area. The analysis showed that the legislation represents a major limitation because it does not allow spatial data exchange, attributes the different competencies planning authorities at various levels and defines the different continuity of spatial planning documentation.

Analysis of strategic documents at the national level and spatial planning documentation at regional and local level, identify problems and bring no-continuations in the fields of transport, infrastructure and environmental protection. It was confirmed that the area of Ostravsko has intensified ties transport and technical infrastructure than the area of Jesenicko. Conversely area of Jesenicko has greater potential in environmental protection and tourism development. An important finding is that the intensity of cross-border links that are in documents solved decreases with hierarchical levels.

Custom research was conducted through a questionnaire survey of consultations between actors of spatial planning at regional and local level on the Czech side of the border. The limiting factor is the research by the national sovereignty of each State and the actual form of cross-border cooperation in the form of frequent passivity. Good cooperation takes place at the state level, where countries are working together within the framework of European agreements and also through a joint strategy for territorial development of the V4 + 2. Regional level cooperates in procuring the planning documentation in accordance with the Espoo Convention. At the local level has been almost no cooperation. Activity zoning authorities clearly defined on the Czech side of the legislation and further development of cooperation in this area is the responsibility of governments. We discussed the possibility of introducing a common system of spatial planning as a project CROSS-DATA in Czech-Saxon borderland. Counties are expressed positively, but it is necessary to resolve the legal limit. Municipalities of such a system are not much interested.

Possibilities of spatial planning for cross-border cooperation in modifying the legislation of the two countries and deepen its own cooperation. Also common information system of spatial planning appears to be a benefit, especially at the regional level. However, it is necessary to resolve the legal limit for spatial data exchange.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- **Literatura**

BELOF, Magdalena. *Teoria a praktyka planowania regionalnego: doświadczenia polskie w planowaniu przestrzennym po 1998 r.* Wrocław: Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, 2013. ISBN 9788374937986.

CESTR, Michael. *Česko-polská přeshraniční spolupráce ve vybrané části euroregionů Praděd a Silesia.* Olomouc, 2014. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta.

FŇUKAL, Miloš. *Atlas of the Carpathian macroregion.* 1st pub. Editor Flavio V Ruffini, Pavel Ptáček. Olomouc: Palacký University Olomouc, 2009, 60 s. ISBN 978-802-4423-548.

GAWROŃSKI, Krzysztof. *Spatial planning in the United States of America and Poland.* Polska Akademia nauk, 2010, , 53-69.

HOUŽVIČKA, Václav. *Sudetoněmecká otázka v názorech a postojích obyvatel českého pohraničí.* Praha: Sociologický ústav AV ČR, 1996, 38 s. Working Papers. ISBN 80-859-5008-1.

JEŘÁBEK, M. *Geografická analýza pohraničí České republiky.* Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 1999, 180 s. Pracovní texty, 99:11. ISBN 8085950766, str. 154 - 155.

JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J. a HAVLÍČEK, T. *České pohraničí: bariéra nebo prostor zprostředkování?.* Vyd. 1. Praha: Academia, 2004, 296 s., [8] s. barev. obr. příl. ISBN 80-200-1051-3, str. 60.

KLADIVO, P., PTÁČEK, P., ROUBÍNEK, P., ZIENER, K. (2012): *The Czech-Polish and Austrian-Slovenian borderlands - similarities and differences in the development and typology of regions. Moravian Geographical Reports, Vol. 20, No. 3, str. 22–37.*

KRAJEWSKA, M. Ż. S.-K. M., 2014. The role of spatial planning in the investment process in Poland and Slovenia. *Real Estate Management and Valuation*, pp. 52-66.

MARTINEZ, J. *The Dynamics of Border Interaction - New approaches to border analysis.* 1994. In: SCHOFIELD, H. C.: *Global Boundaries - World boundaries volume I*, London: Routledge, s. 1-5.

Míra regulace v územních plánech ve středoevropském prostoru: konference AUÚP : Český Těšín, 8.-9.11.2012 ; Koncepce krajiny : konference AUÚP : Jindřichův Hradec, 17.-18.5.2012. In: SMOLIŃSKI, Tomasz. 2013. DOI: 978-80-87318-23-2.

MUDRÁKOVÁ, Lucie. *Západočeská univerzita v Plzni Fakulta filozofická Diplomová práce Euroregiony a transhraniční regiony v Evropě – analýza česko - německého pohraničí.* Plzeň, 2014.

Politika územního rozvoje České republiky, ve znění aktualizace č. 1. Vydání první. Brno: Ústav územního rozvoje, 2015b, 81 stran. ISBN 978-80-87318-36-2.

Politika územního rozvoje ČR ve znění Aktualizace č. 1 (APÚR ČR). In: Brno: ÚÚR, 2014a.

PTÁČEK, P.; MINTÁLOVÁ, T. Vybrané aspekty přeshraniční spolupráci v českém a polském pohraničí na příkladu Jesenicka. *Geographica.* 2012, 43/1. Dostupné z: http://geography.upol.cz/soubory/vyzkum/aupo/Acta-43-1/AUPO_Geographica_43-1_Ptacek-Mintalova.pdf.

Územní agenda Evropské unie 2020: k inteligentní a udržitelné Evropě rozmanitých regionů podporující začlenění: schváleno na neformálním setkání ministrů odpovědných za územní plánování a územní rozvoj 19. května 2011 v Gödöllő, Maďarsko. Vyd. 1. Brno: Ústav územního rozvoje, 2011. ISBN 978-80-87318-19-5.

Územní studie česko-polského příhraničí - syntéza národních dokumentů. In: Praha - Wrocław - Warszawa: MMR ČR, 2006.

Vyhláška 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky.

Vyhláška č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky.

Vyhláška č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky.

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. In: Praha: Parlament České republiky.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších právních předpisů. In: Praha: Parlament České republiky.

- **Elektronické zdroje**

About the MOT. *The Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT)* [online]. The Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT), 2016 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/the-mot/about-the-mot/>

Asociace evropských hraničních regionů (AGEG / AEBR). *Euroregion Silesia* [online]. Euroregion Silesia, 2016c [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=cinnost-ageg-aebr

Award for border/cross-border regions. *Association of European Border Regions* [online]. Association of European Border Regions (AEBR), 2010b [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/en/sail_of_papenburg/region_award.php

Česko-polské fórum. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. MMR ČR, 2012a [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/cesko_polske_forum/index.html

Česko-polský propojovací plynovod (STORK). *NET4GAS* [online]. 2012: NET4GAS, s.r.o. [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.net4gas.cz/cs/cesko-polsky-propoj/>

CÍL 3 Evropská územní spolupráce [online]. CRR ČR, 2009 [cit. 2016-03-2]. Dostupné z: <http://www.cil3.cz/historie.htm>

Crossborder Friendship Database [online]. Český statistický úřad (ČSÚ), 2016 [cit. 2016-04-07]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/cbfd/jsp/information.jsp?lang=c&nuts=1&nav=1&o=0>

CROSS-DATA: Informační systém pomůže překonat hranice plánování [online]. Dresden: SMI - Saské státní ministerstvo vnitra (Saxon State Ministry of the Interior), 2013 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z:

http://cross-data.eu/fileadmin/user_upload/1_Projekt/5_Ergebnisse/CROSS-DATA%20Abschlussbericht%20CZ%20.pdf

Data and maps. *European Environment Agency* [online]. The European Environment Agency (EEA) is an agency of the European Union [cit. 2016-04-12]. Dostupné z: <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps>

Euroregiony - mosty přes hranice. *Euroregion Silesia* [online]. Euroregion Silesia, 2016a [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-o-euroregionu&show_menu=58

Euroregiony. *BusinessInfo* [online]. CzechTrade, 2003 [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euroregiony-1836.html>

Evropská seskupení pro územní spolupráci (ESÚS). *Regionální politika - Inforegio* [online]. Evropská komise, 2015 [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/gect/index_cs.htm

Evropská územní spolupráce. *Cíl EÚS: Česká republika - Svobodný stát Bavorsko* [online]. Mnichov: Bayerisches Staatsministerium für Wirtschaft und Medien, Energie und Technologie, 2016 [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://www.by-cz.eu/cz/evropska-uzemni-spoluprace/>

Historie V4. *Visegrad Group* [online]. Internacional Visegrad Found, 2015 [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/historie>

INTERREG Europe: Manuál programu [online]. EU, 2015 [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/c172025a-20ec-49c4-ade0-a7de8b2eb88e/4961-preklad.pdf>

Interreg V-A Česká republika - Polsko [online]. Verze 1. JTS Olomouc, 2015 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/dokumenty-ke-stazeni.html>

Jesenicko v zrcadle historie. *Zaniklé obce Jesenicka* [online]. 2014 [cit. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.zanikleobcejesenicka.cz/index.php/jesenicko-v-zrcadle-historie>

Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 [online]. Warszawa: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2011 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: http://www.bydgoszcz.pl/binary/KPZK_2030_projekt_25012011_bez_map_tcm29-97257.pdf

Legal framework of spatial planning. DUTKOWSKI, Marek. *Akademie für Raumforschung und Landesplanung* [online]. Hannover, 2012 [cit. 2016-02-16]. Dostupné z: <http://www.arl-net.de/commin/poland/2-legal-framework-spatial-planning>

Marushka. *Marushka - mapový server* [online]. Pardubice: GEOVAP, 2016 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: <http://marushka.geostore.cz/cz/>

Member Region List. Association of European Border Regions [online]. Association of European Border Regions (AEBR), 2010a [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: <http://www.aebr.eu/en/index.php>

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gorzyce. *PlanyZagospodarowania.pl* [online]. Comartech, 2013 [cit. 2016-04-18]. Dostupné z: <http://planyzagospodarowania.pl/plan/slaskie/wodzislawski/gorzyce/gorzyce/302106>

Nasza historia. *Instytut Rozwoju Terytorialnego* [online]. Wrocław: IRT, 2014 [cit. 2016-04-3]. Dostupné z: https://irt.wroc.pl/strona-18-nasza_historia.html

Operační program Přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika 2007–2013. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. MMR ČR, 2012b [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://www.dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-CR-Polsko>

Phare CBC. *Euroregion Silesia* [online]. Euroregion Silesia, 2016c [cit. 2016-02-1]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-o-programu

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego. *Samorząd Województwa Opolskiego* [online]. Opole: Úřad Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2010 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://umwo.opole.pl/serwis/index.php?id=3179>

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego* [online]. Katowice: Rozwoju Regionalnego Referat Planowania Przestrzennego Úřadu Marszałkowski Województwa Śląskiego, 2004 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://www.slaskie.pl/planzagospodarowania/index.php?grupa=3&dzi=1287555795&id_menu=1

Poland/Polska. *Akademie für Raumforschung und Landesplanung* [online]. Hannover: ARL, 2011 [cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.arl-net.de/commin/poland>

Přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie (autor neuveden, online), Ostravská Univerzita, (cit. 10. 3. 2016). Dostupné z URL: http://www1.osu.cz/home/Rumpel/JEAN%20MONET/Texty/Preshranicni_spoluprace_text_Wilam.pdf

Příklady realizovaných projektů. *Cíl 3 CZ-PL* [online]. JTS Olomouc, 2016 [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://old.cz-pl.eu/priklady-realizovanych-projektu.html>

Principy a pravidla územního plánování [online]. Brno: ÚÚR, 2015 [cit. 2015-06-15]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4652>

Program ČR - PR. *Euroregion Silesia* [online]. Euroregion Silesia, 2016b [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=programy-EU-PHARE-CBC-program-CR-PR

Program meziregionální spolupráce ESPON 2020. *Evropské investiční a strukturální fondy* [online]. MMR ČR, 2016 [cit. 2016-03-30]. Dostupné z: <http://www.dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/ESPO-2020>

Programové období 2014-2020. Evropské finanční a strukturální fondy [online]. MMR ČR, 2016 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020>

Regionální a strukturální politika Evropské unie. *BusinessInfo* [online]. CzechTrade, 2010 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/regionalni-a-strukturalni-politika-5158.html#!&chapter=2>

Regionální politika EU 2004—2006. *Evropské finanční a strukturální fondy* [online]. MMR ČR, 2009 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2004-2006/Historie-regionalni-politiky-EU-v-Ceske-republice/Regionalni-politika-EU-2004-2006>

Sbírka mezinárodních smluv. *Nakladatelství Sagit: nakladatelství ekonomické a právní literatury* [online]. Ostrava-Hrabůvka: Nakladatelství Sagit, 2016 [cit. 2016-02-29]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/ss00094>

Společná strategie územního rozvoje států V4+2. *Ústav územního rozvoje* [online]. Brno: ÚÚR, 2014b [cit. 2016-02-07]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/6-mezinarodni-spoluprace/V4-2/Spolecna-strategie-uzemniho-rozvoje-zemi-V4-2-21032014.pdf>

Statement on the questionnaire on removing obstacles and promoting good practices on cross-border cooperation of the Council of Europe. *Association of European Border Regions* [online]. Association of European Border Regions (AEBR), 2011 [cit. 2016-04-04]. Dostupné z: http://www.aebr.eu/files/publications/AEBR_statement_questionnaire_Council_of_Europe_EN.pdf

Stork II: Posílení energetické bezpečnosti ČR v praxi. *Vláda České republiky* [online]. 2014: Vláda ČR [cit. 2016-04-11]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/komentar/stork-ii-posileni-energeticke-bezpecnosti-cr-v-praxi-120295/>

Strategie integrovaného pohraničí česko-polského pohraničí [online]. Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, 2013 [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: <http://4cbc.eu/cz/euwt/czym-jest-euwt>

Středoevropská iniciativa. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: MMR ČR, 2008 [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_evrope/cei_stredoevropska_iniciativa/index.html

System planowania przestrzennego w Polsce. *Portal geoinformacyjny: www.gisplay.pl* [online]. Wrocław, 2016 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://gisplay.pl/urbanistyka/planowanie-przestrzenne-w-polsce.html>

Územní plánování - Bohumín. *Bohumín* [online]. Bohumín: MěÚ Bohumín, 2015 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <https://www.mesto-bohumin.cz/cz/radnice/samosprava/uzemni-plan/9780-uzemni-planovani-bohumin.html>

Vznik Euroregionu Praděd. *Euroregion Praděd* [online]. Euroregion Praděd, 2016 [cit. 2016-02-30]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/index.php?show=uvodem>

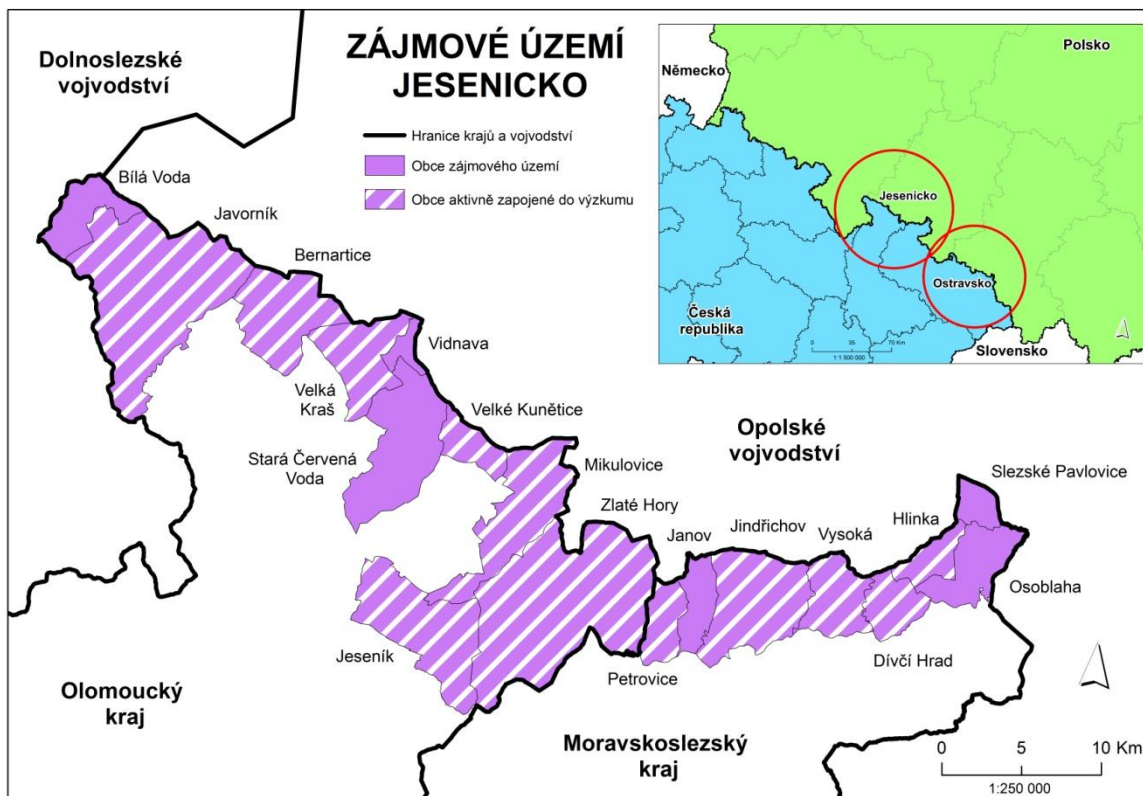
Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje. *Moravskoslezský kraj* [online]. Ostrava: Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 2011 [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: http://www.msk.cz/cz/uzemni_planovani/zasady-uzemniho-rozvoje-msk-ke-stazeni-44261/

ZÚR OK ve znění aktualizace č. 1 (právní stav). *Olomoucký kraj* [online]. Olomouc: Krajský úřad Olomouckého kraje, 2016 [cit. 2016-03-23]. Dostupné z: <https://www.kr-olomoucky.cz/zur-ok-ve-zneni-aktualizace-c-1-pravni-stav--cl-1010.html>

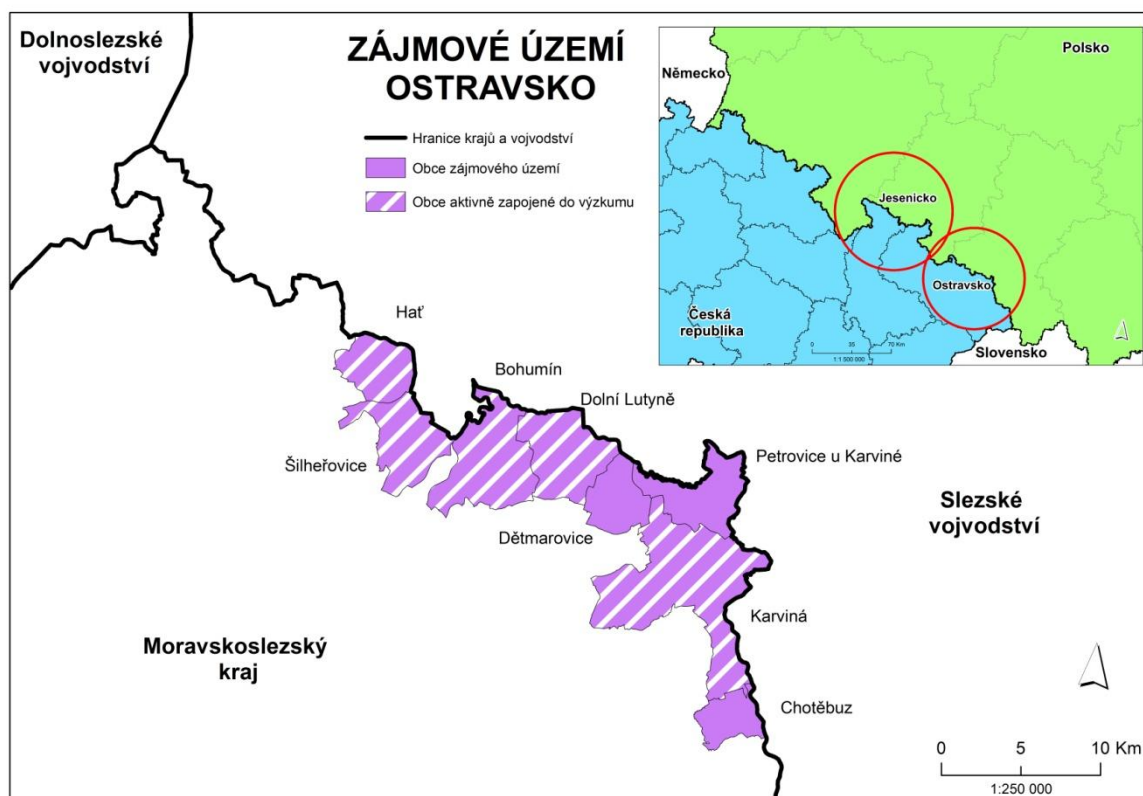
9 SEZNAM PŘÍLOH

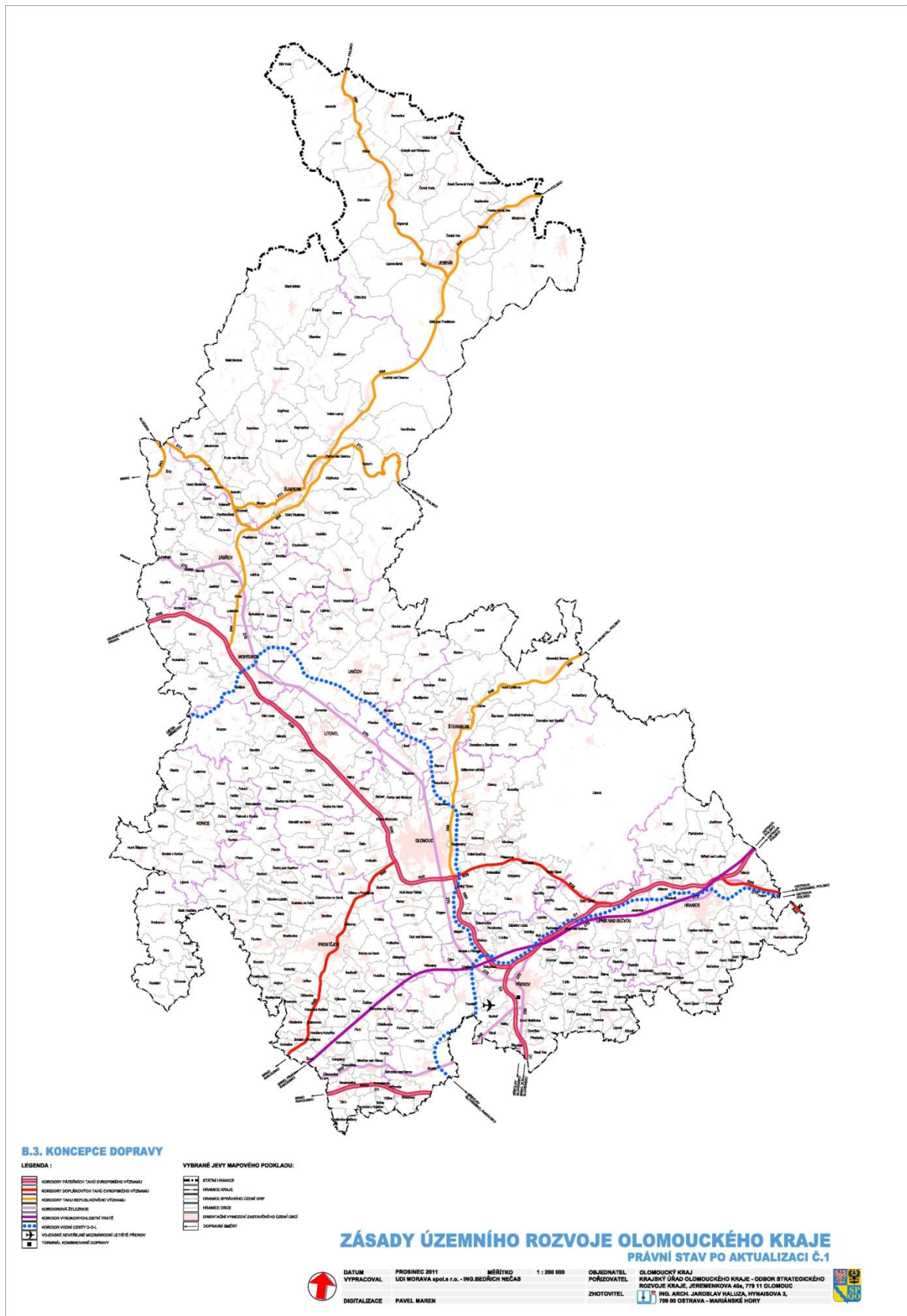
1. Obr. č. 1: Vymezení zájmové území Jesenicka včetně obcí zapojených do dotazníkového šetření
2. Obr. č. 2: Vymezení zájmové území Ostravska včetně obcí zapojených do dotazníkového šetření
3. Obr. č. 3: Výkres dopravní koncepce převzatý z ÚPD Olomouckého kraje
4. Obr. č. 4: Výkres dopravního systému převzatý z ÚPD Opolského vojvodství
5. Obr. č. 5: Výkres plochy a koridory nadmístního významu převzatý z ÚPD Olomouckého kraje
6. Obr. č. 6: Výkres technické infrastruktury převzatý z ÚPD Opolského vojvodství
7. Obr. č. 7: Výkres ÚSES nadmístního významu převzatý z ÚPD Olomouckého kraje
8. Obr. č. 8: Výkres ochrany přírody převzatý z ÚPD Opolského vojvodství
9. Obr. č. 9: Výkres uspořádání území kraje převzatá z ÚPD Moravskoslezského kraje
10. Obr. č. 10: Výkres dynamiky a restrukturalizace převzatý z ÚPD Slezského vojvodství
11. Obr. č. 11: Výkres ploch a koridorů nadmístního významu, ÚSES a územních rezerv převzatý z ÚPD Moravskoslezského kraje
12. Obr. č. 12: Výkres záměrů a investic veřejného zájmu nadmístního významu převzatý z ÚPD Slezského vojvodství
13. Obr. č. 13: Výkres ochrany přírody převzatý z ÚPD Slezského vojvodství
14. Obr. č. 14: Výkres širších vztahů převzatý z ÚPD Moravskoslezského kraje
15. Obr. č. 15: Hlavní výkres územního plánu města Bohumín
16. Obr. č. 16: Hlavní výkres územního plánu gminy Gorzyce
17. Textová příloha č. 1: Náležitosti územního plánu města Bohumín
18. Textová příloha č. 2: Náležitosti územního plánu gminy Gorzyce
19. Textová příloha č. 3: Vzor dotazníku pro dotazníkové šetření výzkumné části práce
20. Tab. č. 1: Porovnání systémů územního plánování v České republice a Polsku

Obr. č. 1: Vymezení zájmové území Jesenícka včetně obcí zapojených do dotazníkového šetření (zdroj: vlastní tvorba)

Obr. č. 2: Vymezení zájmové území Ostravska včetně obcí zapojených do dotazníkového šetření (zdroj: vlastní tvorba)

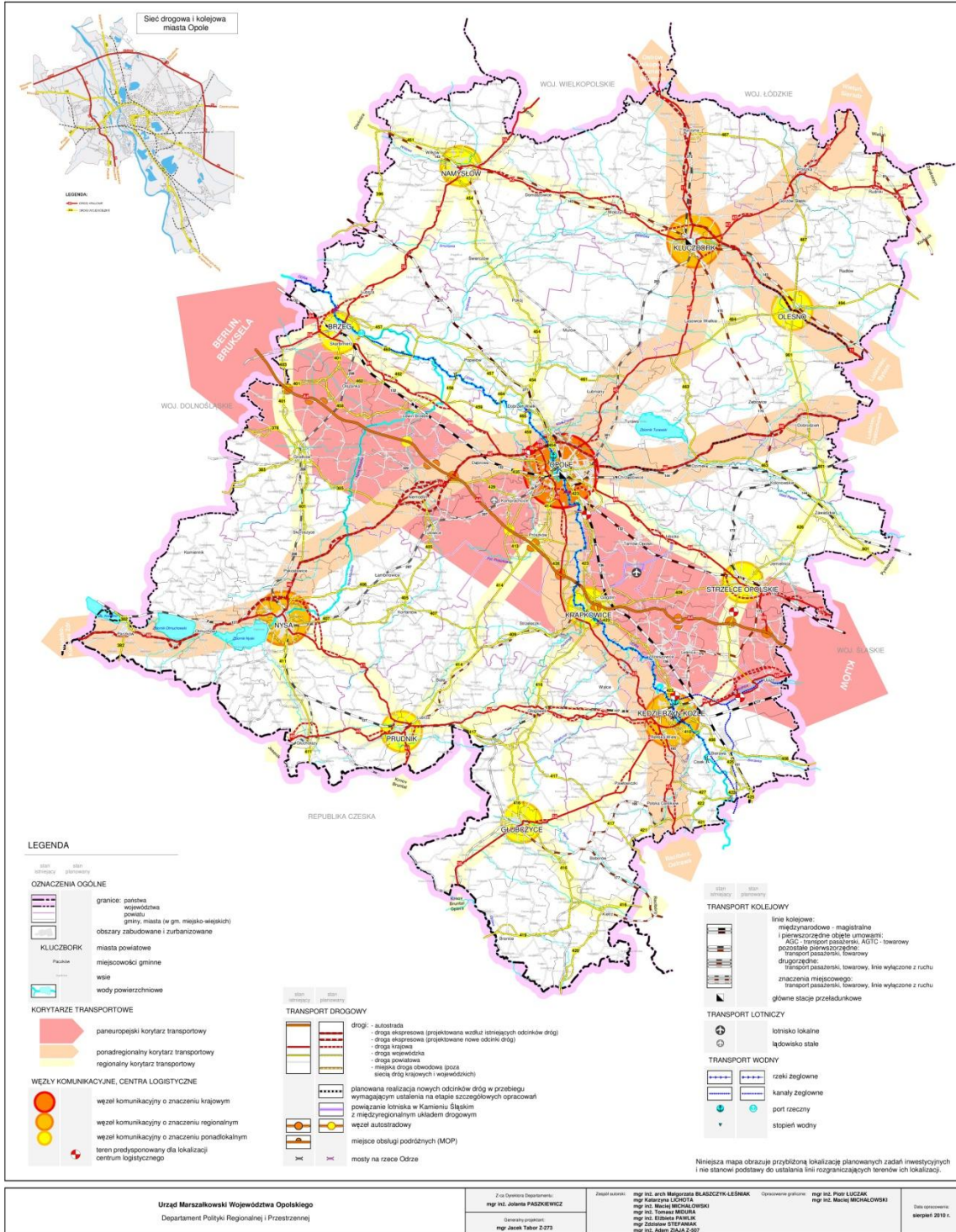
Obr. č. 3: Výkres dopravní koncepce převzatý z ÚPD Olomouckého kraje
(zdroj: Krajský úřad Olomouckého kraje, 2016)

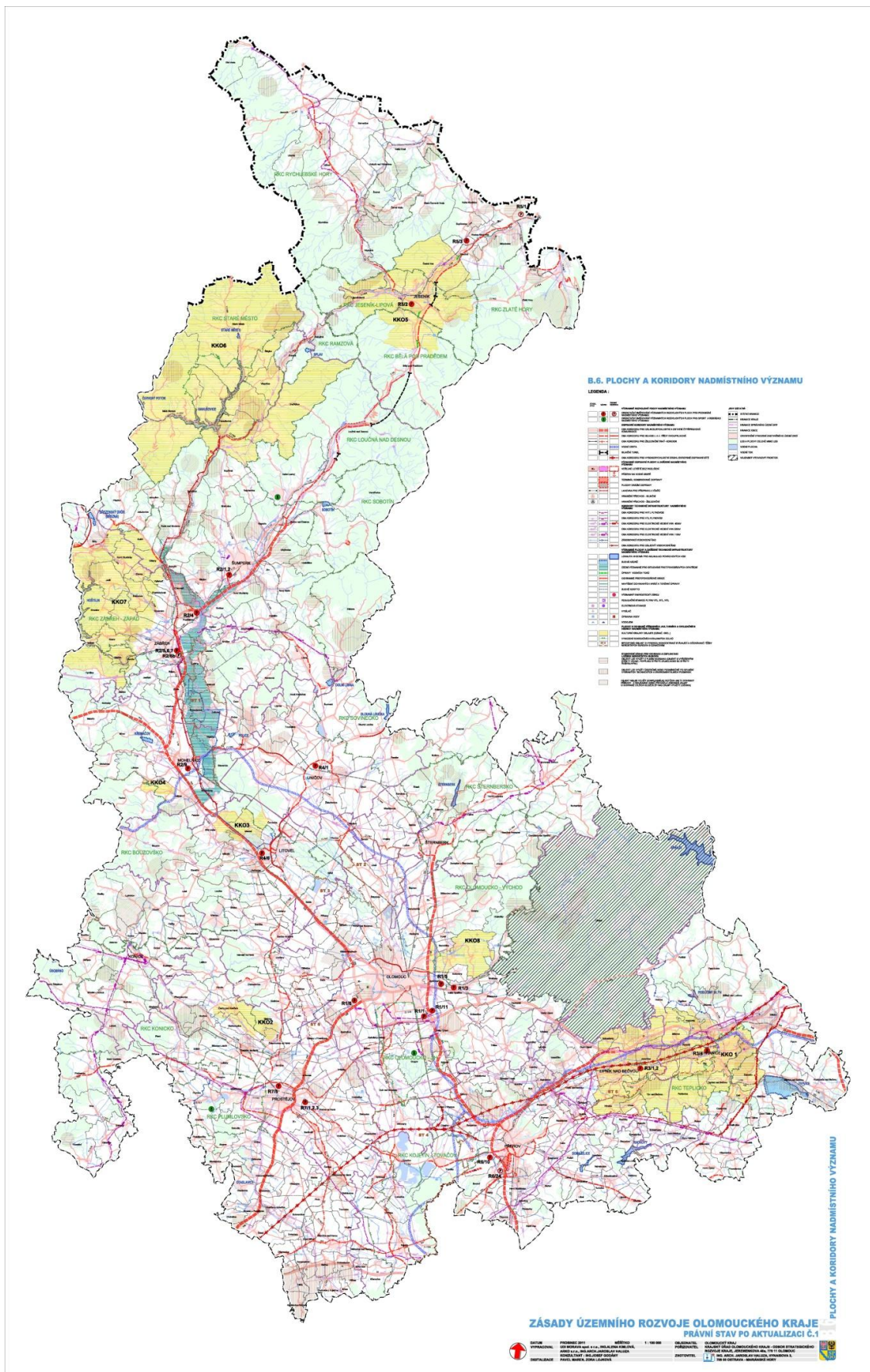
PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

SYSTEM TRANSPORTOWY

skala: 1:180 000

Obr. č. 4: Výkres dopravního systému převzatý z ÚPD Opolského vojvodství
(zdroj: *Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2010*)

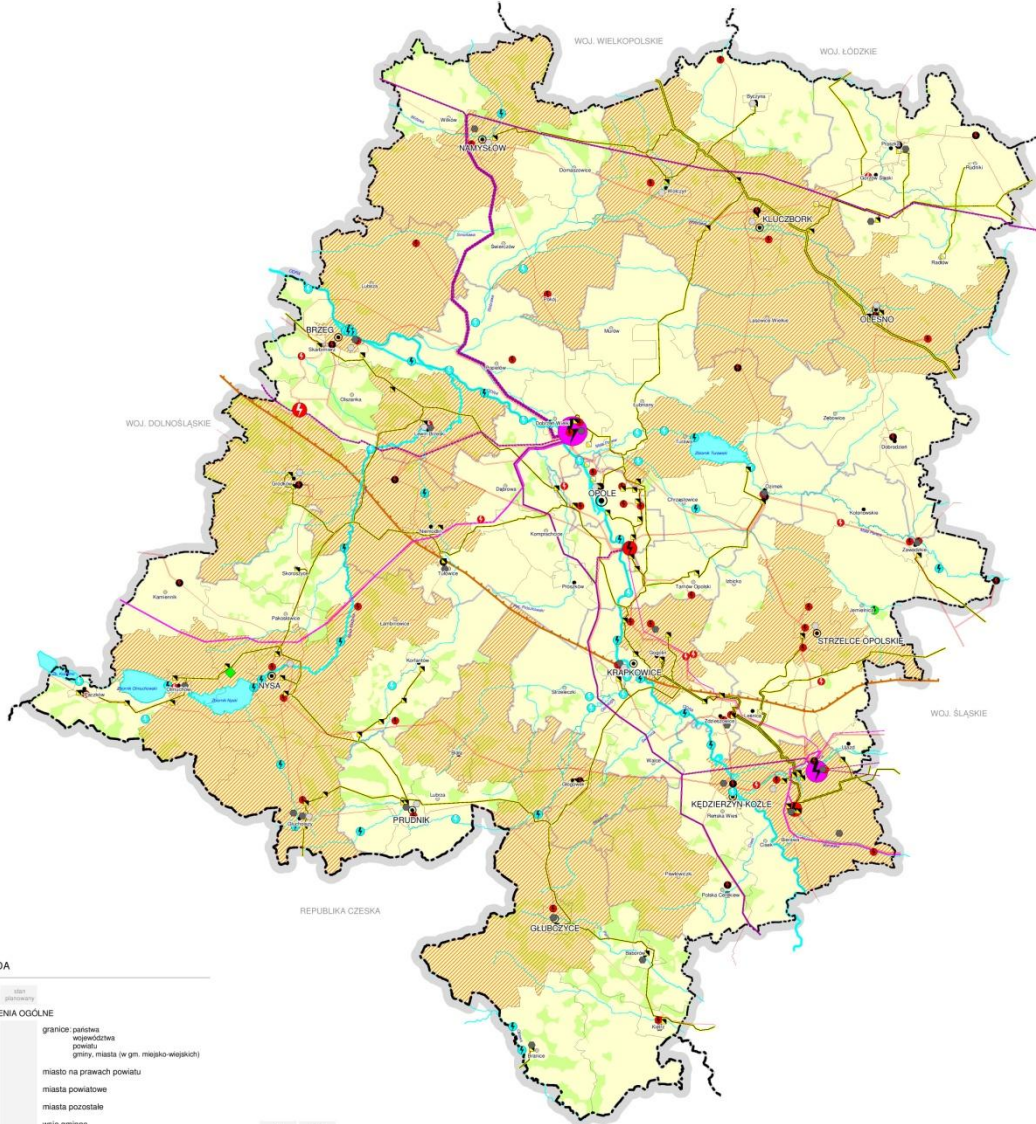
Obr. č. 5: Výkres plochy a koridory nadmístního významu převzatý z ÚPD Olomouckého kraje (zdroj: Krajský úřad Olomouckého kraje, 2016)

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

skala: 1:180 000

LEGENDA

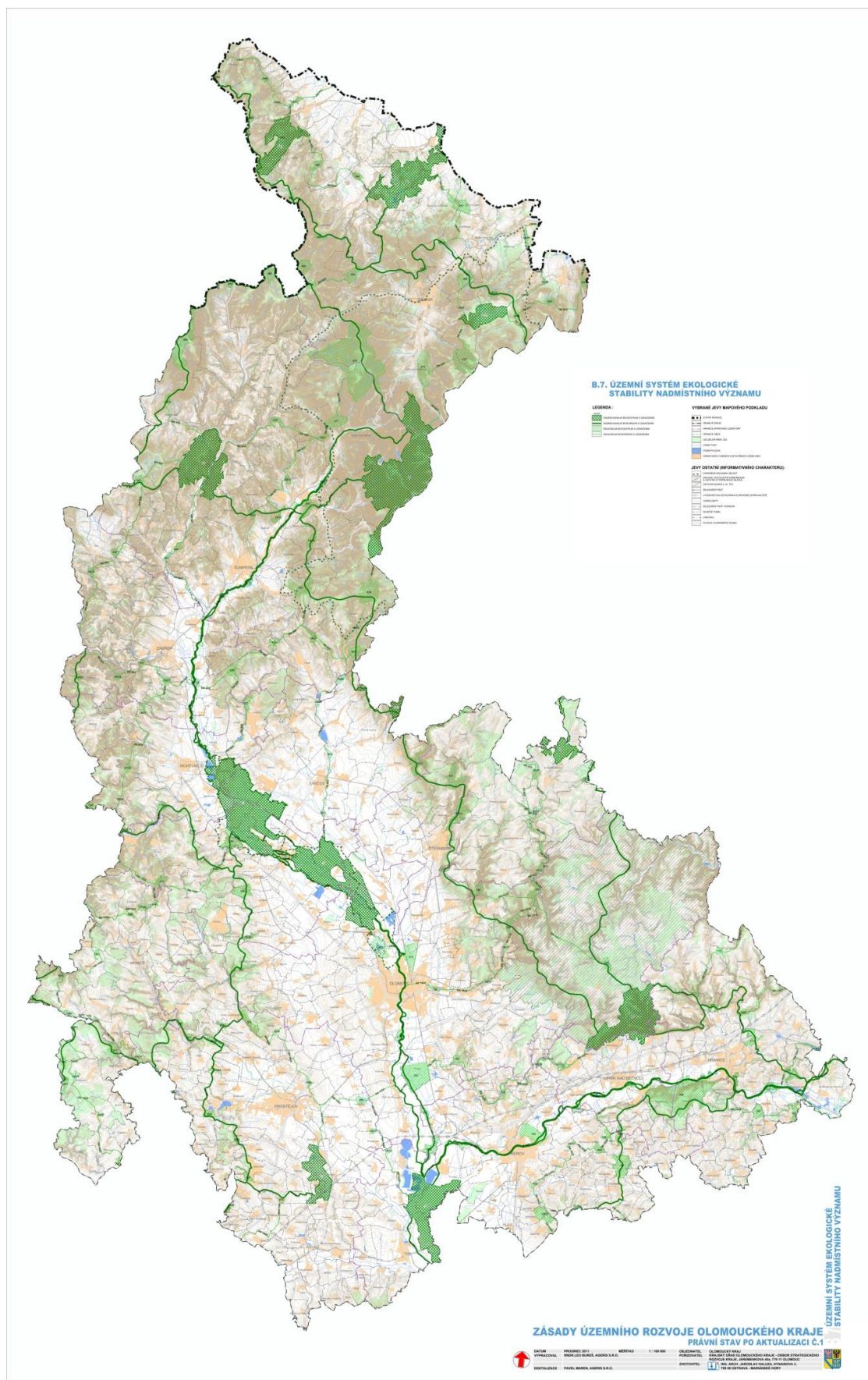
- OZNACZENIA OGÓLNE**
- granice: paristwa, województwa, powiatu, gminy, miasta (w gm. miejsko-wiejskich)
  - miasto na prawach powiatu
  - miasta powiatowe
  - miasta pozostałe
  - wsie gminne
  - wody powierzchniowe
- SYSTEM ELEKTRO-ENERGETYCZNY**
- linie energetyczne wysokiego napięcia:
    - 400 kV
    - 220 kV planowana przebudowa do 400 kV
    - 110 kV
  - Elektrownia Opole
  - Elektrownia Blachownia
  - elektrownia wodna
  - elektrownia wiatrowa
  - stacja rozdzielcza
  - główny punkt zasilania
  - główny punkt zasilania zaplanowany do przebudowy

- OBSZARY ROZWOJU ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII**
- granica obszaru predysponowanego do wykorzystania energ. geotermalnej
  - obszar predysponowany do produkcji energii z biomasy
  - obszar predysponowany do lokalizacji elektrowni wiatrowych
  - zakład produkcji biogazów w Goleńcinowicach
- SYSTEM GAZOWICZNY**
- gazociąg wysokiego ciśnienia
  - stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia
- SYSTEM CIEPŁOWNICZY**
- ciepłownia przemysłowa
  - ciepłownia komunalna

Niniejsza mapa obrazuje przybliżoną lokalizację planowanych zadań inwestycyjnych i nie stanowi podstawy do ustalania linii rozgraniczających terenów ich lokalizacji.

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej	Z-ca Dyrektora Departamentu: mgr inż. Jolanta PASZKIEWICZ	Przewodniczący: mgr inż. Adam ZAJĄCZA 2-587	Zastępca przewodniczącego: mgr inż. arch. Magorzata BLASZCZYK-LEŚNIAK mgr inż. Marcin DUCHCZA mgr inż. Maciej MICHAŁOWSKI mgr inż. Tomasz MICHURA mgr inż. Ewelina FAWLIK mgr inżynier WYFARNAK	Opracowanie graficzne: mgr inż. Piotr LUCZAK mgr inż. Maciej MICHAŁOWSKI	Data opracowania: styczeń 2010 r.
	Generalny projektant: mgr Jacek Tabor 2-072				

Obr. č. 6: Výkres technické infrastruktury převzatý z ÚPD Opolského vojvodství (zdroj: *Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2010*)

Obr. č. 7: Výkres ÚSES nadmístního významu převzatý z ÚPD Olomouckého kraje
 (zdroj: Krajský úřad Olomouckého kraje, 2016)

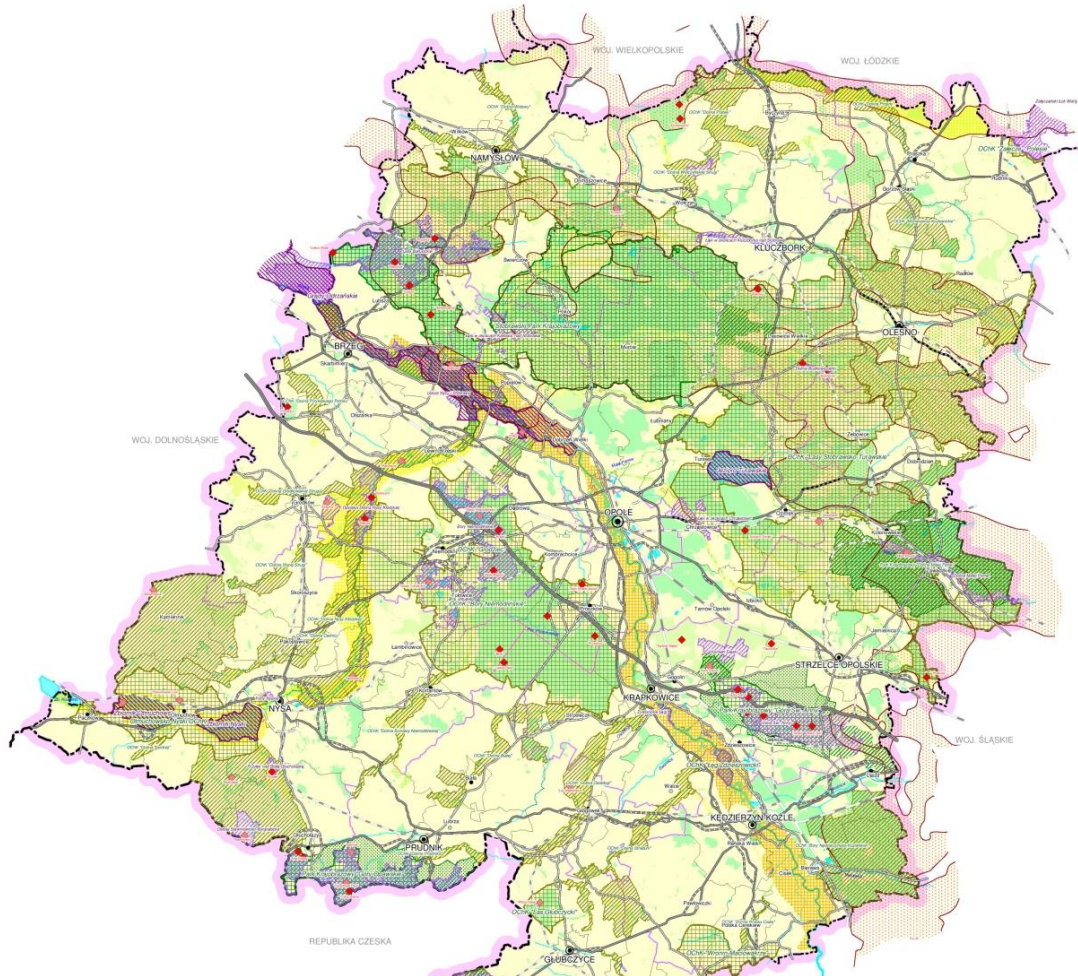

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

SYSTEM PRZYRODNICZY

skala: 1:180 000

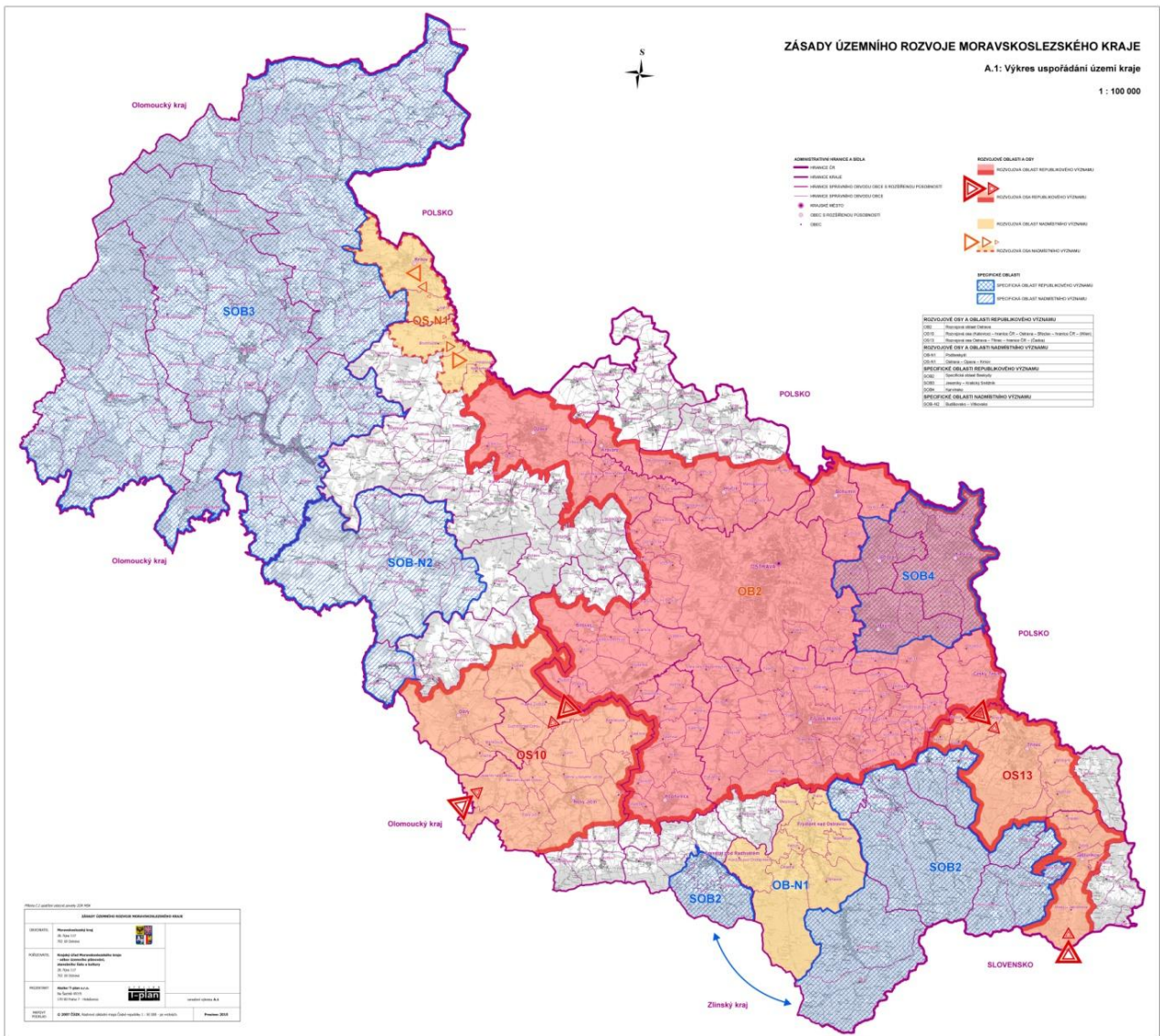
LEGENDA

OZNACZENIA OGÓLNE		ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE - OBSZARY OCHRONY	
	granice: państwa województwa powiatu gminy, miasta (w gm. miejsko-wiejskich)		las
	miasto na prawach powiatu		las ochronny
	miasta powiatowe		park krajobrazowy
	miasta pozostałe		otulina parku krajobrazowego
	wsie gminne		obszar chronionego krajobrazu
	drogi krajowe - autostrada		rezerwat przyrody
	drogi krajowe		obszar ostoi Natura 2000
	drogi wojewódzkie		międzynarodowy korytarz ekologiczny
	miejska droga obwodowa		krajowy korytarz ekologiczny
	planowana realizacja nowych odcinków dróg w przebiegu wymagającym ustalenia na etapie szczegółowych opracowań		regionalny korytarz ekologiczny
	linie kolejowe magistralne		korytarze migracyjne dużych ssaków
	linie kolejowe pierwszorzędne		
	linie kolejowe drugorzędne		
	wody powierzchniowe		

Niniejsza mapa obrazuje przybliżoną lokalizację planowanych zadań inwestycyjnych i nie stanowi podstawy do ustalania linii rozgraniczających terenów ich lokalizacji.

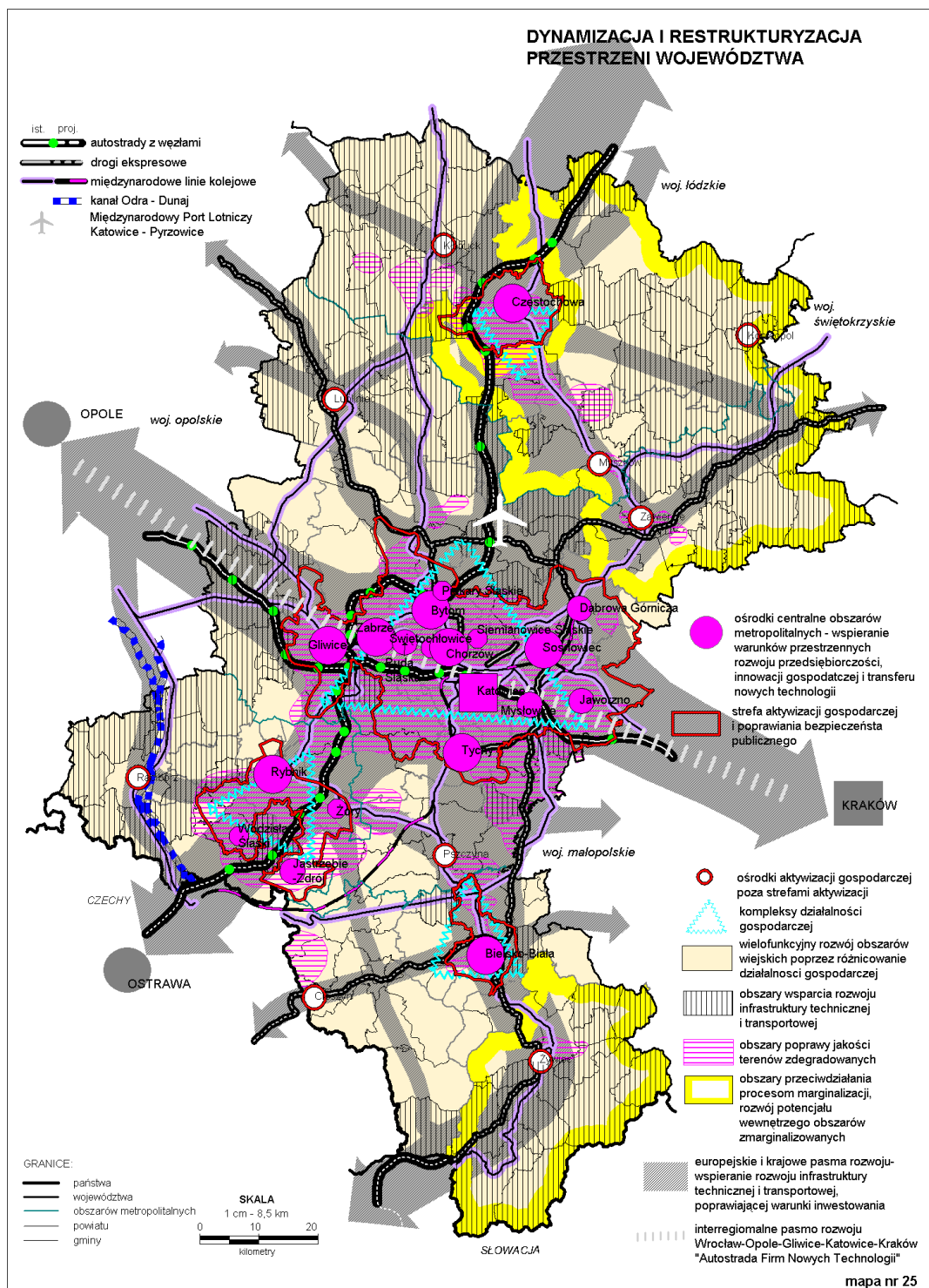
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej	Z-ca Dyrektora Departamentu: mgr inż. Jolanta PAŃKIEWICZ Dyrektorzy programów: mgr Jacek Tabor 5-075	Zespół autorski: mgr inż. arch. Małgorzata BLASZCZYK-LESNAK mgr Katarzyna LICHOTA mgr inż. Maciej MICHAŁOWSKI mgr inż. Tomasz MIESIĄKA mgr inż. Elżbieta PAWLIK mgr Zdzisław STEFANIAK mgr inż. Adam ZAJĄCZ 2-507	Opracowanie graficzne: mgr inż. Piotr ŁUCZAK mgr inż. Maciej MICHAŁOWSKI	Data opracowania: sierpień 2010 r.
--	---	--	--	---------------------------------------

Obr. č. 8: Výkres ochrany přírody převzatý z ÚPD Opolského vojvodství
(zdroj: Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2010)

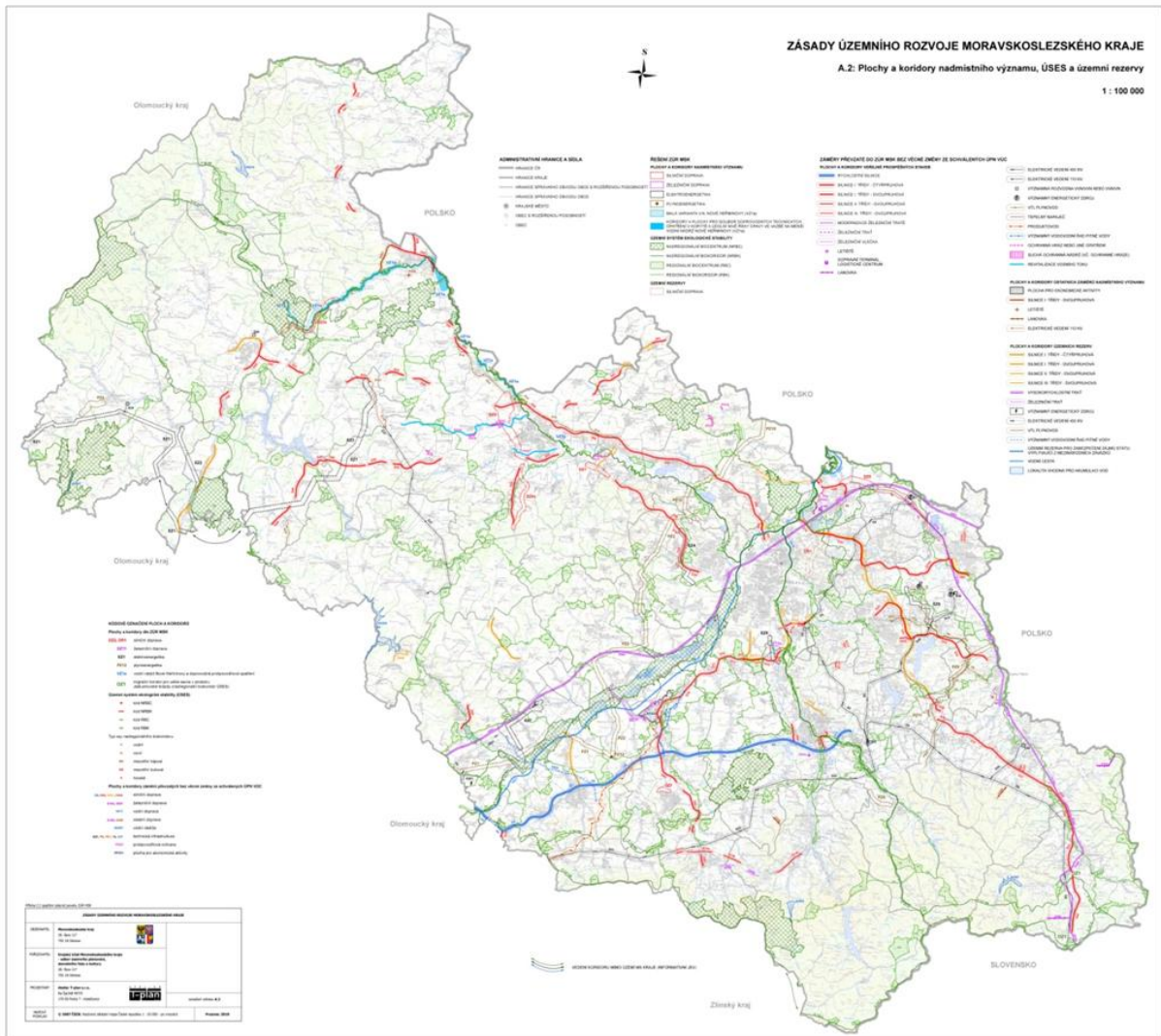

Obr. č. 9: Výkres uspořádání území kraje převzatá z ÚPD Moravskoslezského kraje
(zdroj: Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 2011)

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

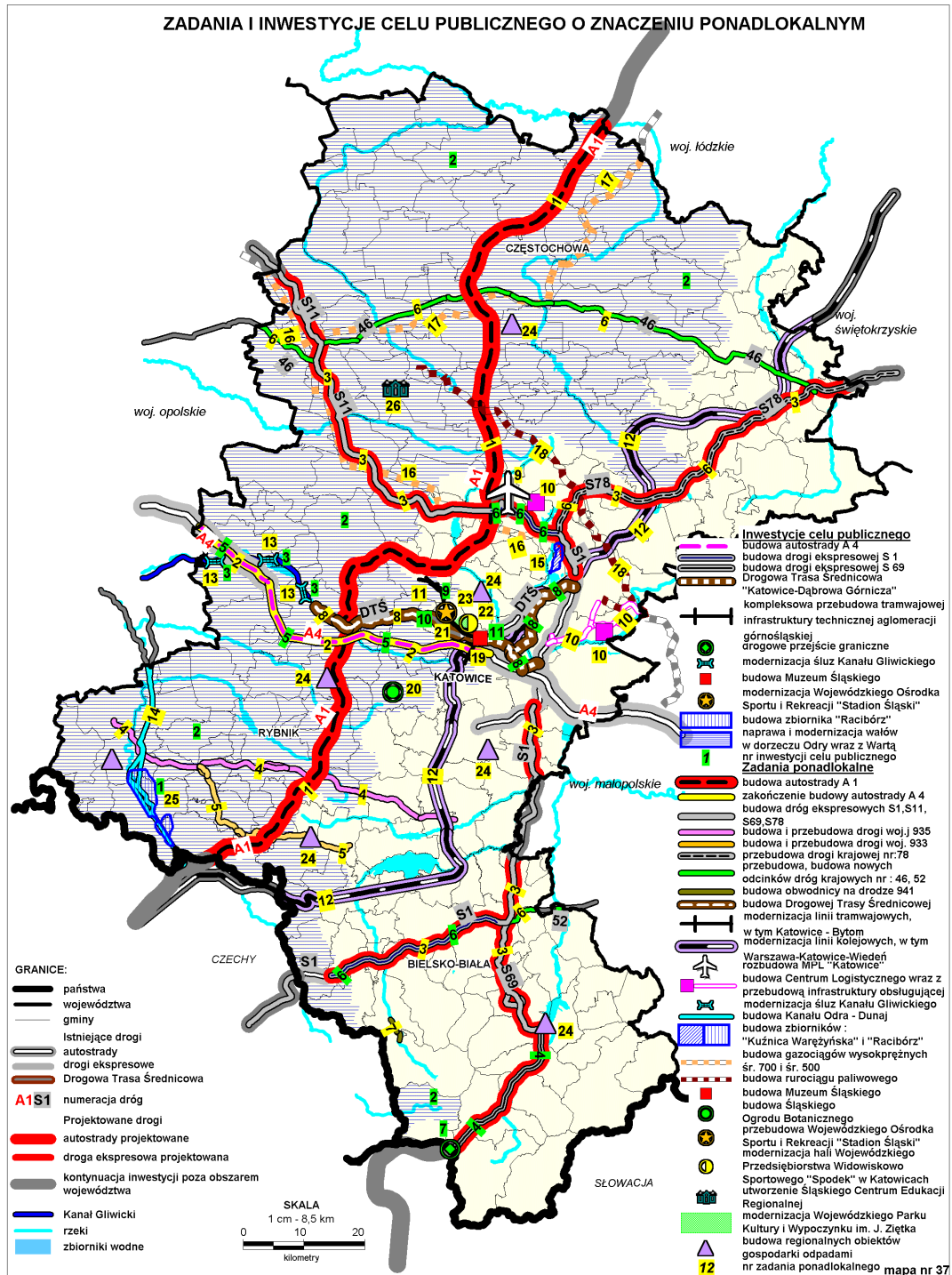
Obr. č. 10: Výkres dynamiky a restrukturalizace převzatý z ÚPD Slezského vojvodství (zdroj: Rozvoju Regionalnego Referat Planowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, 2004)

Obr. č. 11: Výkres ploch a koridorů nadmístního významu, ÚSES a územních rezerv převzatý z ÚPD Moravskoslezského kraje
(zdroj: Krajský úřad Moravskoslezského kraje, 2011)

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

ZADANIA I INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

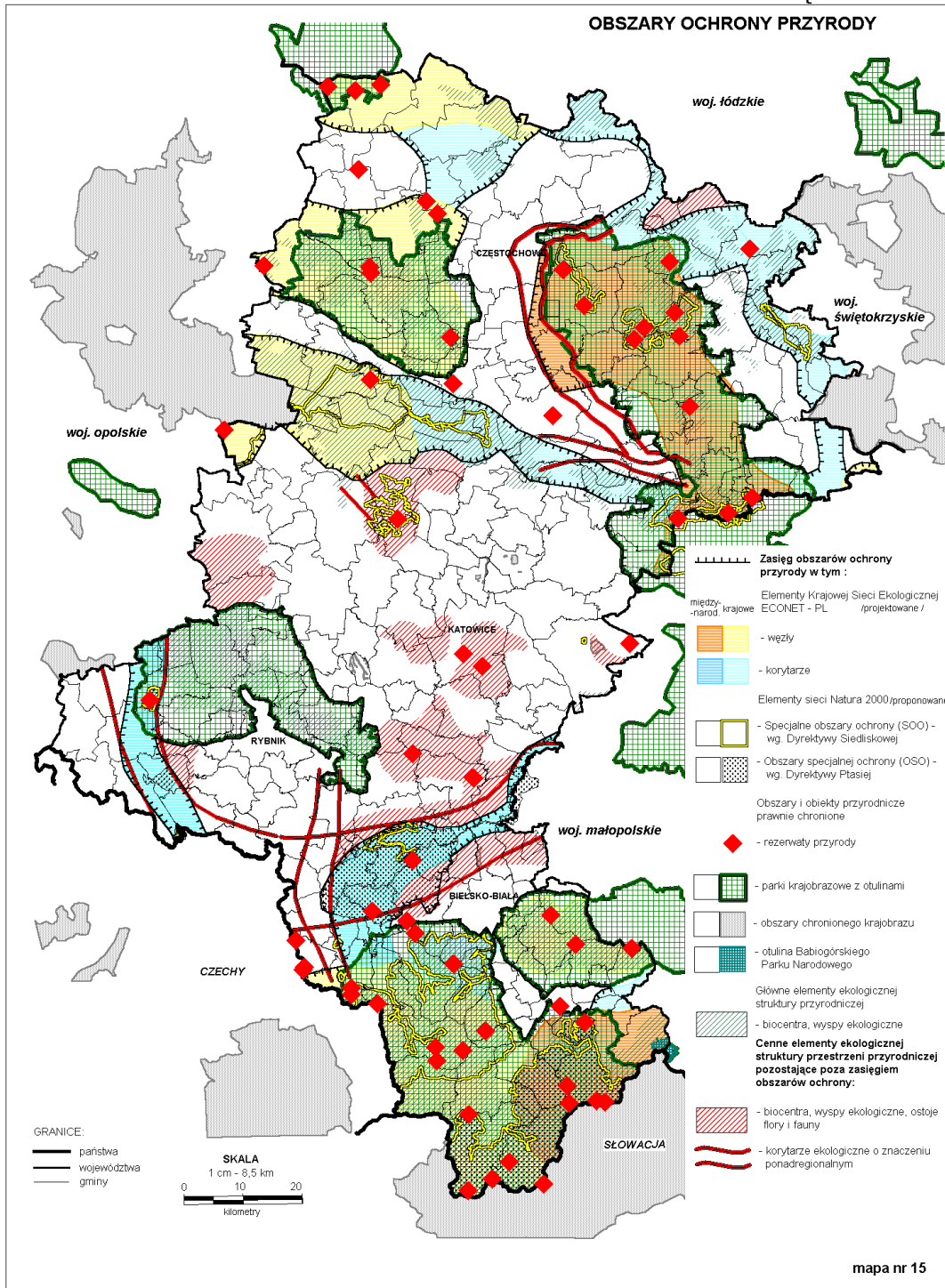

Obr. č. 12: Výkres záměrů a investic veřejného zájmu nadmístního významu převzatý z ÚPD Slezského vojvodství

(zdroj: Rozwoju Regionalnego Referat Planowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego, 2004)

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

OBSZARY OCHRONY PRZYRODY

Obr. č. 13: Výkres ochrany přírody převzatý z ÚPD Slezského vojvodství
(zdroj: Rozvoju Regionalnego Referat Planowania Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Śląskiego, 2004)

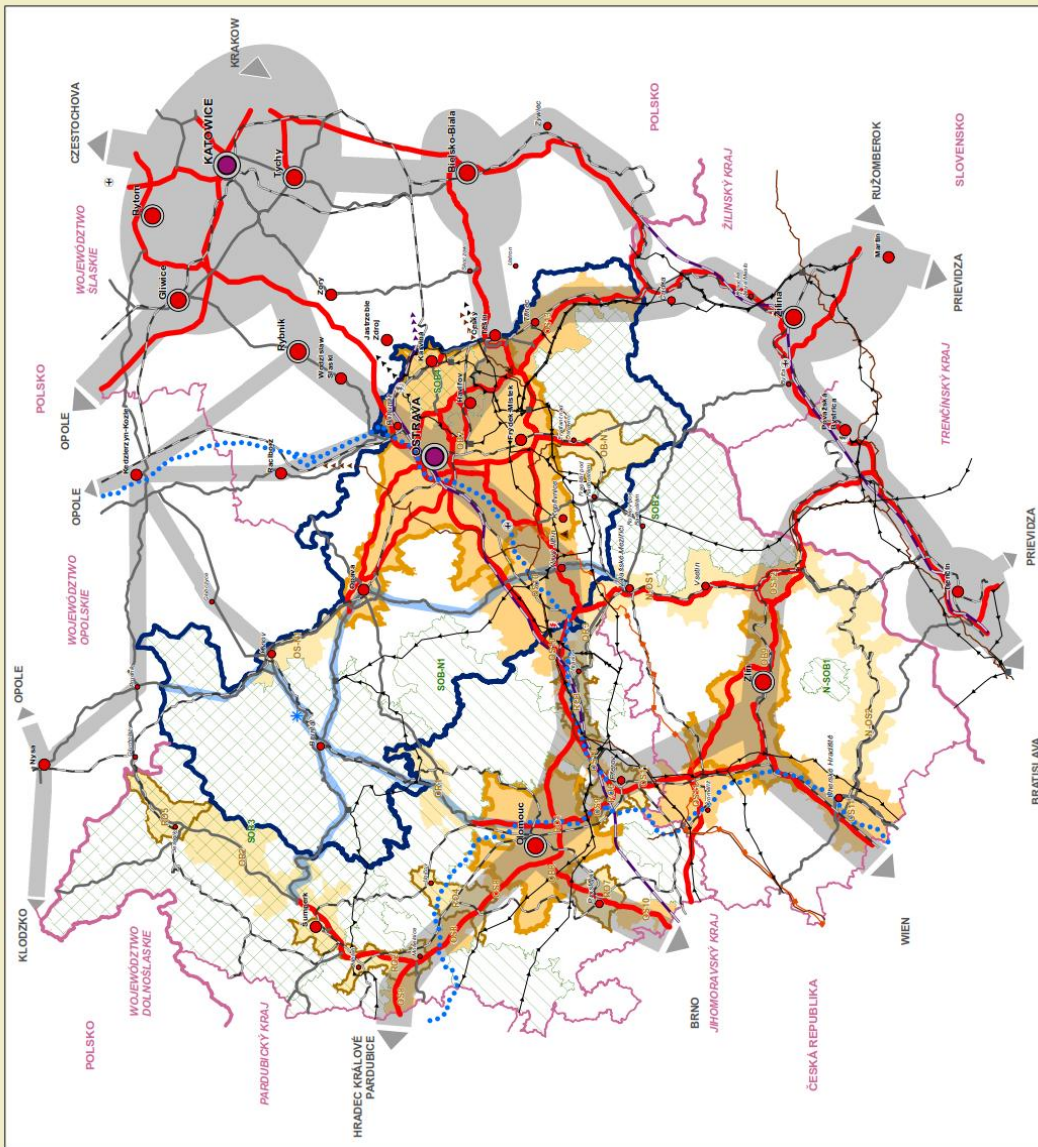
ODŮVODNĚNÍ ZÁSAD ÚZEMNÍHO ROZVOJE MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

B.2: Výkres širších vztahů

1 : 500 000

Příloha č. 4 opavčian občanů pozvání ZUR JASOK

Koridory a plochy dopravní infrastruktury

- silniční doprava
  - dálnice, rychlostní silnice a dálniční silnice I. třídy
  - silnice I. třídy
- významné dopravní koridory MS kraje
- Zelezniční doprava
  - elektrizované železniční trati
  - vysokorychlostní trati - územní rezerva
  - rámcový směr pokračování VRT na území sousedního státu
  - letecká doprava
  - mezinárodní letiště
- vodní doprava
  - územní rezerva pro zabezpečení zájmu státu, vyplývajících z mezinárodních závazků

Koridory a plochy energetické infrastruktury

- elektronenergetika
  - plánovací soustava (400 a 220 kV)
  - rámcový směr pokračování at. veškeré ZVN na území sousedního státu
  - významný energetický uzel
  - významný energetický zálož - asv
  - významný energetický zálož - územní rezerva
  - VTEl, plynovod
  - rámcový směr pokračování VTEl plynovodu na území sousedního státu
  - podzemní zásobník plynu
  - produkční

Plochy vodního hospodářství

- vodní nádrž Nové Heřminovy

Administrativní čtení

- státní hranice
- regionální hranice (SR, SR - NUTS 3, Polsko - NUTS 2)
- hranice MS kraje

Kategorie sídel

- národní metropolitní centrum
- metropolitní centrum
- regionální centrum
- makroregionální centrum - významné
- mikroregionální centrum - ostatní

Rozvojové oblasti a osy, specifické oblasti na území ČR

- specifická oblast
- rozvojová oblast
- OS1.3 republikového významu
- OS1.4 nadstátního významu
- rozvojová oblast
- OS2.1 republikového významu
- OS2.2 nadstátního významu
- rozvojová osa
- OS3.0 republikového významu
- OS3.1 nadstátního významu

Rámcové vymezení rozvojových oblastí a os na území Slovenska a Polska

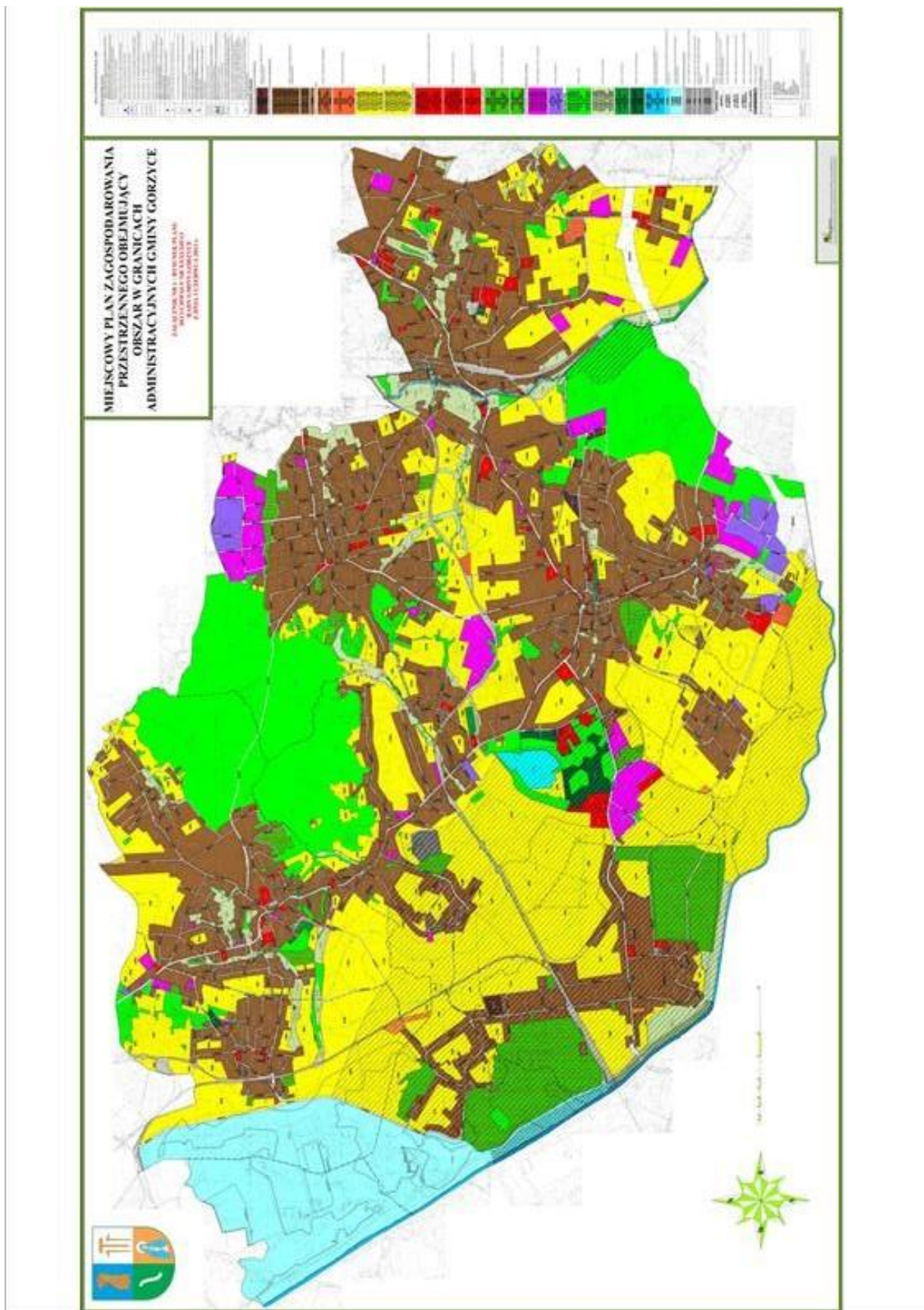
- Hlavní rozvojová osa
- vedlejší rozvojová osa
- rozvojová oblast

ORGANIZACE	Moravskosleský úřad 28. Pípa 117 702 08 Opatowitz
POŘIZOVATEL	Krajový úřad Moravskosleského kraje Krajový úřad Moravskosleského kraje Krajový úřad Moravskosleského kraje 28. Pípa 117 702 08 Opatowitz
PROJEKTANT	Asplan T-plan s.r.o. 13. března 69/79 170 00 Praha 7 - Holešovice
ZÁKAZNÍK	Úřad Moravskosleského kraje (2007, 2009), Úřad Opavčian kraj (2006), Úřad Zlínský kraj (2006), Úřad Brněnský kraj (2006), Úřad Vysocký kraj (2006), Úřad Středočeský kraj (2006)
PROJEKT	opavčian (číslo 18.2)
PROJEKT	Prosinec 2010

Obr. č. 14: Výkres širších vztahů převzatý z ÚPD Moravskosleského kraje (zdroj: Krajský úřad Moravskosleského kraje, 2011)

Obr. č. 16: Hlavní výkres územního plánu gminy Gorzyce
 (zdroj: Comartech, 2013)

Textová část územního plánu Bohumína obsahuje:

- *Vymezení zastavěného území,*
- *Základní koncepci rozvoje území obce, ochrany a rozvoje jeho hodnot,*
- *Urbanistickou koncepci, včetně vymezení zastavitelných ploch, ploch přestavby a systému sídelní zeleně,*
- *Koncepci veřejné infrastruktury, včetně podmínek pro její umístování,*
- *Koncepci uspořádání krajiny, včetně vymezení ploch a stanovení podmínek pro změny v jejich využití, územní systém ekologické stability, propustnost krajiny, protierozní opatření, ochranu před povodněmi, rekreaci, dobývání ložisek nerostných surovin a podobně,*
- *Stanovení podmínek pro využití ploch s rozdílným způsobem využití s určením převažujícího účelu využití (hlavní využití), pokud je možné jej stanovit, přípustného využití, nepřípustného využití (včetně stanovení, ve kterých plochách je vyloučeno umístování staveb, zařízení a jiných opatření pro účely uvedené v § 18 odst. 5 stavebního zákona) popřípadě stanovení podmíněně přípustného využití těchto ploch a stanovení podmínek prostorového uspořádání, včetně základních podmínek ochrany krajinného rázu,*
- *Vymezení veřejně prospěšných staveb, veřejně prospěšných opatření, staveb a opatření k zajišťování obrany a bezpečnosti státu a ploch pro asanaci, pro které lze práva k pozemkům a stavbám vyvlastnit,*
- *Vymezení veřejně prospěšných staveb a veřejných prostranství, pro které lze uplatnit předkupní právo,*
- *Stanovení kompenzačních opatření,*
- *Vymezení ploch a koridorů územních rezerv a stanovení možného budoucího využití, včetně podmínek pro jeho prověření,*
- *Vymezení ploch, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno dohodou o parcelaci*
- *Vymezení ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno zpracováním územní studie, stanovení podmínek pro jejich pořízení a přiměřené lhůty pro vložení dat o této studii do evidence územně plánovací činnosti,*
- *Vymezení ploch a koridorů, ve kterých je rozhodování o změnách v území podmíněno vydáním regulačního plánu,*
- *Vymezení architektonicky nebo urbanisticky významných staveb, pro které může vypracovávat architektonickou část projektové dokumentace jen autorizovaný architekt,*
- *Vymezení pojmů,*
- *Údaje o počtu listů územního plánu a počtu výkresů k němu připojené grafické části.*

Grafickou část NÁVRHU tvoří následující výkresy (všechny v měřítku 1:5 000):

- *Výkres základního členění + legenda,*
- *Hlavní výkres + legenda,*
- *Výkres dopravy + legenda,*
- *Výkres vodního hospodářství + legenda,*
- *Výkres energetiky a spojů + legenda,*
- *Výkres veřejně prospěšných staveb, opatření a asanací + legenda.*

ODŮVODNĚNÍ se skládá z grafické části:

- *Koordinační výkres + legenda (měřítko 1:5 000),*
- *Výkres širších vztahů (1:50 000),*
- *Výkres předpokládaných záborů půdního fondu + legenda (1:5 000).*

Součástí je také Vyhodnocení vlivů územního plánu na udržitelný rozvoj území.

Textová příloha č. 1: Náležitosti územního plánu města Bohumín
(zdroj: MěÚ Bohumín, 2015)

Obsah územního plánu gminy Gorzyce:

- *Obecná ustanovení pro regulaci oblastí působnosti plánu a rozsahu výkresu plánu*
- *Označení pozemků, podmínky pro rozvoj a zástavbu území, včetně stavebních linií, rozměrů objektů a tvorbu intenzity zástavby,*
- *Zásady ochrany a rozvoje prostorového uspořádání,*
- *Zásady ochrany životního prostředí, přírody a kulturní krajiny, zvláštní podmínky využívání půdy a omezení jejich použití,*
- *Zásady ochrany kulturního dědictví, památek a objektů moderní kultury,*
- *Požadavky vyplývající z potřeb rozvoje veřejných prostranství*
- *Způsoby využití území nebo objektů podléhajících ochraně, stanovených na základě zvláštních předpisů, včetně důlních oblastí, oblastí ohrožených povodněmi a sesuvy půdy,*
- *Podrobné podmínky scelování a rozdělení pozemků určených územním plánem,*
- *Zásady modernizace, rozšiřování a výstavby dopravní infrastruktury,*
- *Zásady modernizace, rozšíření a výstavby technických systémů infrastruktury,*
- *Způsob a načasování Interim management, zařízení a využívání půdy,*
- *Způsob a časový plán uspořádání, zařízení a využití půdy,*
- *Úrokové sazby, na základě kterých se určuje jednorázový poplatek na procentuální podíl zvýšení hodnoty nemovitosti,*
- *Závěrečná ustanovení.*

Jeho součástí jsou tři výkresy:

- *Výkres plánu v měřítku 1:2 000,*
- *Výkres plánu v měřítku 1:2 000 - ideogram inženýrských sítí,*
- *Výkres se změnami Studie podmínek a směrů územního rozvoje gminy Gorzyce.*

V závěru dokumentu se nachází Rozhodnutí Rady gminy Gorzyce, jak reagovat na připomínky veřejnosti zahrnutých v návrhu územního plánu a Rozhodnutí Rady gminy Gorzyce o způsobu provedení záměrů technické infrastruktury a investic veřejného zájmu, které náleží do správy gminy a jejich financování.

Textová příloha č. 2: Náležitosti územního plánu gminy Gorzyce
(zdroj: Comartech, 2013)

DOTAZNÍK

PŘESHraniční SPOLUPRÁCE ČESKÁ REPUBLIKA - POLSKO

V OBLASTI ÚZEMNÍHO A REGIONÁLNÍHO PLÁNOVÁNÍ

1. Respondent

- pracoviště:
- pozice:
- délka praxe:

2. Probíhá v praxi komunikace s přeshraniční stranou?

- Pokud ANO (formálně, neformálně):
  - s kým, kdo je partnerem?

  - jak často, v jaké intenzitě (pravidelně, nahodile podle potřeby,...)?

  - co je předmětem komunikace (výměna informací, dat a zkušeností, konzultace,...)?

  - v jakých oblastech (ČOV, doprava, ŽP, ...)?

  - spolupracuje se i v oblasti územního plánování (konzultace ÚPD, data pro ÚPP, posuzování vlivu na ŽP,...)?

  - spolupracují strany také při tvorbě strategických dokumentů (konzultace, připomínky,...)?

  - kde se vyskytují nejčastěji problémy (rozdílné požadavky, představy,...)?

  - ve kterých oblastech je naopak shoda a snadnější spolupráce?

- Pokud NE, proč?
  - (např. povinnost nevyplývá z legislativy, rozdílné systémy, jazyková bariera, nedostatek financí, nezájem protistrany, jiné důvody...)?

3. Jaké jsou důležité rozvojové problémy s přeshraničním aspektem v rámci Vašeho územně-správního obvodu?

- co by mohlo napomoci jejich řešení (změna legislativy, užší přeshraniční vazby,...)?

4. Jaký je potenciál s přeshraničním aspektem v rámci Vašeho územně-správního obvodu?

- (např. cestovní ruch, přírodní bohatství, ochrana ŽP, infrastruktura,...)
- jaké jsou možné cesty pro jeho naplnění (změna legislativy, více financí, užší spolupráce,...)?

5. Uvítali byste vytvoření společného česko-polského informačního systému územního plánování (jako např. funguje projekt CROSS DATA v česko-saském pohraničí)?

- Pokud ano:
  - pro koho by měl být určen?
  - jaké požadavky na funkčnost práce by měl splňovat?
  - jaké by byly technické, odborné a právní rámcové podmínky?
  - které údaje a služby by měly být k dispozici?

Děkuji za spolupráci!

Textová příloha č. 3 (dvě stránky): Vzor dotazníku pro dotazníkové šetření výzkumné části práce
(zdroj: vlastní tvorba)

Tabulka č. 1: Porovnání systémů územního plánování v České republice a Polsku

Česká republika				Polská republika			
Úroveň	Instituce		Zákon č. 183/2006 Sb. (stavební zákon)	Úroveň	Instituce		Sb. zák. z 2003 č. 80 pol. 717 (o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym)
	Pořizuje	Vydává			Pořizuje	Vydává	
Národní	Ministerstvo pro místní rozvoj	Vláda ČR	Politika územního rozvoje ČR (PÚR ČR) <i>povinný, formální dokument</i>	Národní	Vláda Polské republiky (Vládní centrum pro strategické studie)	Poslanecká sněmovna (Sejm)	Národní koncepce prostorového rozvoje <i>povinný, neformální dokument</i> Sektorové a vládní programy <i>nepovinný, formální dokument</i>
Regionální (kraj)	Krajský úřad	-	Územně analytické podklady (ÚAP) <i>povinný, neformální dokument</i> Územní studie <i>nepovinný, neformální dokument</i>	Regionální (vojvodství)	Maršálek vojvodství	Vojvodský oblastní sněm (Sejmik)	Územní plán vojvodství <i>povinný, neformální dokument</i>
		Zastupitelstvo kraje	Zásady územního rozvoje (ZÚR) <i>povinný, formální dokument</i> Regulační plán kraje <i>nepovinný, formální dokument</i>				Plán uspořádání metropolitních území (jako součást územního plánu vojvodství) <i>povinný, neformální dokument</i>
Místní (SO ORP a obce)	Pověřený obecní úřad a Úřad územního plánování	-	Územně analytické podklady (pro území více obcí) <i>povinný, neformální dokument</i> Územní studie <i>nepovinný, neformální dokument</i>	Mezoregionální (powiat)	Starosta powiatu	-	Studie a analýzy <i>nepovinný, neformální</i>
		Zastupitelstvo obce	Územní plán (ÚP) <i>nepovinný, formální dokument</i>	Místní (gmina)	Starosta (vesnická gmina), Primátor (městská gmina)	Zastupitelstvo obce	Studie podmínek a směrů územního rozvoje (tzv. Studuim) <i>povinný, neformální dokument</i> Místní územní plán <i>nepovinný, formální dokument</i> Podmínky pro rozvoj a územní řízení <i>nepovinný, formální dokument</i>
			Regulační plán <i>nepovinný, formální dokument</i>				-

(zdroj: vlastní tvorba)